

mesam

20

yaşında

Fotoğraflarla MESAM tarihçesi • MESAM nasıl kuruldu: Nevzat Sumer, Alaeddin Yavaşca, Attila Özdemiroğlu Necdet Varol, Cevdet Türkeröglü, Yalçın Tura, Şeref Taşlıova • Ustaya saygı: Leonard Cohen • Ankara Caz Festivali • Müzik ve Sansür • Twinning Projesi • Arşivden: Türkiye Bülbülü • Doğan Hızlan • Prof. Roger Wallis

mesam

MESAM'la Nice 20 yıllar

Bir ülke düşünün, bağımsızlığını kazandıktan sonra çağdaşlaşma yolunda kurumlarını yeniden hızla düzenlerken, bir yandan da sanatını, bilimini geliştirmeye çalışıyor. Çağdaş dünya içinde gerçekten yer almanın sanat ve bilimle olabileceğinin ayırıcısına varıyor. Sanatın ve bilimin vazgeçilmezliğine yürekten inanıyor... Bu ülke, Türkiye'dir. Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK sanatı ve sanatçıyı yücelten söylemiyle ülkemize yeni bir ufuk açıyor: 'Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından birisi kopmuş demektir'.

ATATÜRK, bu konudaki her gelişimi büyük heyecanla ve destekle karşılarken, temel yasaların hazırlanması yönünde emirler vermiştir. Büyük önderin vefatından sonra, yapılan çalışmalarla, 1951 yılında dönemdeki yasalardan daha ileri 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hayata geçirildi. Ama bu yasayla verilen haklar bir türlü kullanılmadı. Hak sahibi durumun farkında olmadığı için haklar, eserleri kullananların hanesine kâr olarak kaldı. Yani eser sahipleri gerçek anlamda korunamadı.

Haklarımızı tam anlamıyla koruyamadığımız uzun bir dönemin ardından, 1987 yılında MESAM kuruldu. Telif haklarının peşine düşen saygıdeğer BESTECİ, SÖZ YAZARI, ARANJÖR ve YAYIMCI ağa-

beylerimiz elele veriyor ve 1987'de bir mücadele başlatıyorlar. Bu öncü kişiler, kurucularımız olarak saygıyla selamladığımız NEVZAT SÜMER, YUSUF NALKESEN, ESİN ENGİN, SAADETTİN ÖKTENAY, ADEM ŞAHİN, TURGUT YARKENT, MÜFİT KURANER, ERCÜMENT BERKER, Dr. VAHİT ÖZAYDIN ağabeylerimiz...

MESAM kurulduktan sonra, artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını kanıtlıyor. Devlet katında, kullanıcı kanadında ve konuyla ilgili her platformda topyekün bir mücadele başlatıyor.

İşte o günden bu yana tam yirmi yıl geçti. Telif mücadelemiz artan bir güç ve hızla devam ediyor. MESAM'da taşıdığımız mücadele bayrağı elden ele geçerek devam ediyor. Bu çabalarımız yalnız bize değil, ulusumuza, yurdumuza, diğer meslek birliklerine de katkı sağlıyor.

Tüm mücadelemize rağmen yurdumuzda almamız gereken haklarımızın onda birini ancak alabiliyoruz. Bu nedenle diyoruz ki daha yolun başındayız. Geldiğimiz noktada, telif bilincinin yerleşmediği bir ülke için başarı sayılsa bile biz bununla yetinemeyiz. Yetinmemeliyiz.

Telif konusunu ve yaşadığımız sorunları ülkemizin gündeminden düşürmüyoruz. Halkımızı bilinçlendirmeye özen gösteriyoruz. Kullanıcı ile diyaloglarımızı daha da pekiştiriyoruz. Yasamızın caydırıcılı-

ğını yerinde ve zamanında kullanarak en yüksek verimi almaya çalışıyoruz. Dünyanın bütün meslek birlikleriyle karşılıklı anlaşmalar yaparak yurt dışındaki haklarımızı da olabildiğince korumaya çalışıyoruz. Üyelerimizle iletişimimizi artırırken, Çağrı merkezi, "Vizyon" dergisi gibi büyük hamleleri adım adım devreye koyuyor, dağıtım ve lisanslama sistemlerimizi geliştiriyoruz.

2007 yılı kuruluşumuzun yirminci yılı, bu günlere gelirken gösterdiğimiz dayanışma ile ne kadar övünsek azdır. Yurdumuzun içinde bulunduğu durumu hepimiz biliyoruz. Buna rağmen katettiğimiz yol çok uzun ve önemlidir. MESAM'ın ilkeleleri doğrultusunda şaşmadan ilerlediğimiz sürece amaçladığımız bütün hedeflere ulaşacağımızdan zerre kadar şüphe yoktur. Bu günlere ulaşmamızda emeği geçen bütün geçmiş yönetim, denetim, teknik bilim ve disiplin kurullarımızla, genel sekreterlerimiz ve de MESAM emekçilerine, üyelerimize teşekkür ediyorum. Dönem Başkanlarımız Sayın NEVZAT SÜMER, Sayın YILDIRIM GÜRSES ve Sayın M.ATTİLA ÖZDEMİROĞLU her türlü övgüyü hak eden ağabeylerimizdir...

Nice yirmi yıllara derken, "BİRLİĞİMİZ GÜCÜMÜZDÜR" ilkemizi haykırıyorum.

Ali Rıza Binboğa
Başkan

Yayınlayan
Türkiye Müsiki Eseri Sahipleri
Meslek Birliği MESAM

Sahibi: MESAM adına
Yönetim Kurulu Başkanı
Ali Rıza Binboğa

Danışma Kurulu
Ali Rıza Binboğa, Suavi, Turhan
Taşan, Ahmet Selçuk İlkan, Ali Coşar,
Ali Yavuz, Cahit Berkay, Faruk Demir,
Hasan Saltık, Orhan Gencebay, Ali
Tekintüre

Yayın Kurulu
Necmettin Ovacık, O. Suat Özçelebi,
Bülent Eröz, Taner Koçak, Esra
Okutan, Aslı Karataş Kalkan

Yayın Yönetmeni
Taner Koçak

Yayın Koordinatörü
O. Suat Özçelebi

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Aslı Karataş Kalkan

Katkıda bulunanlar
Naim Dilmener, Önder Kızılkaya,
Melih Aydın, Emre Akçay, Rıza Okçu,
Güner Yıldırım, Aydan Çelik

Fotoğraf Editörü
Sinan Kesgin

Grafik
Didem İncesayır

Baskı
Mart Matbaacılık Sanatları
Tel: 0212 321 23 00

Yayın Yönetim ve Yazışma Adresi
MESAM
Sıracevizler cad. Esen sok. Saruhan Plaza No:6 Kat:6
34381 Bomonti / Şişli / İstanbul
T: +90 212 296 99 10 (pbx) F: +90 212 296 99 24-26
www.mesam.org.tr

Yapım Tasarım
SİTA Politik Danışmanlık ve Yayıncılık Hizmetleri A.Ş.
Ortaklar cad. Mevlüt Pehlivan sk. No:4-11
Mecidiyeköy-İstanbul
T: +90212 2665440 F: +90212 2664991
www.sita.com.tr

TETRA İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
Halaskargazi cad. Sait Kuran İş Merkezi No:301-5
Şişli-İstanbul
T: +90212 219 96 76 F: +90212 23133 37

Reklam
MESAM
Sıracevizler cad. Esen sok. Saruhan Plaza No:6 Kat:6
34381 Bomonti / Şişli / İstanbul
T: +90 212 296 99 10 (pbx) F: +90 212 296 99 24-26
www.mesam.org.tr

Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın. 2 ayda bir çıkar
Vizyon dergisi MESAM üyelerine ücretsiz olarak gön-
derilir. Yazılarda ileri sürülen görüşlerin sorumluluğu
yazarlarına aittir. Dergiden kaynak gösterilmek
koşuluyla alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

10. Ankara Caz
Festivali:
Zengin
programıyla
büyüledi

8

MESAM 20
yaşında:
Fotoğraflarla
MESAM
tarihçesi

11

Doğan Hızlan:
Edebiyatın
Cumhur-
başkanıyla
söyleştik

44

Prof. Roger
Wallis:
Müzik
sektöründe
dijital haklar

74

Leonard Cohen:
Efsane
müziyenin
hayatı

62

Müzik ve
sansür:
Freemuse
Dünya
Konferansı

52

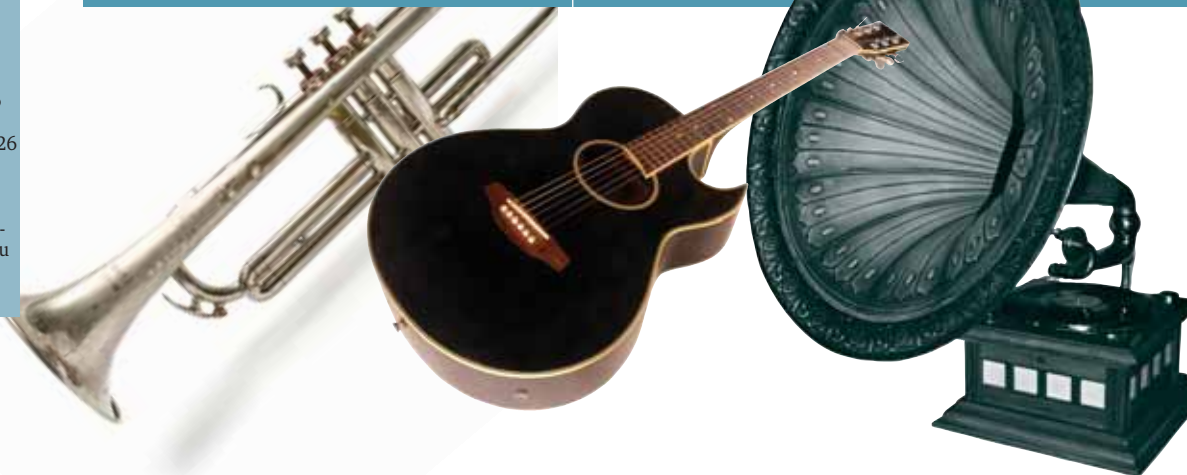

Gönül Turgut:
Naim
Dilmener'den
pop tarihi

70

5. Olağanüstü
Genel Kurul
Birleşmemenin
öyküsü...

42

adalet divanı'ndan otellerde kullanılan müziklerle ilgili örnek karar

Müzik eserlerinin en yaygın olarak kullanıldığı alanlardan birinin oteller olmasına rağmen, bugüne kadar telif sistemine karşı çıkan ve her zaman çeşitli argümanlar ile telif hakkı ödemeyi reddeden sektör, turizm sektörü olmuştur.

Bugüne kadar onlarca dava ile karşı karşıya kalan, hatta meslek birliklerinin yetkisini sorgular durumda olan otellere karşı hukuk savaşını her zaman MESAM kazanmıştır. Ancak yasanın açıklığına ve alınan mahkeme kararlarına rağmen, turizm sektörü ile meslek birlikleri günümüzde halen otel odalarının özel kullanım alanı olup olmadığını tartışmış ve yıllardır turizm sektörü otel odalarının özel kullanım alanı olarak kabul edilmesi konusundaki ısrarlarını sürdürmüşlerdir.

İspanya'da aynı ülkemizdeki gibi benzer bir tartışma yaşanmış ve Avrupa Adalet Divanı konuyu tüm boyutları ile çözüme kavuşturmuştur. Adalet Divanı tarafından verilen kararda; otel odalarının özel kullanım alanı değil, umumi mahal olduğu vurgulanırken, otel odalarında radyo-Tv aracılığı ile de dahil olmak üzere müziğin tüm kullanım şekillerinin telif haklarına konu olduğunun altı çizilmiştir.

mesam'ın yabancı repertuvar takibi

MESAM'ın üyeleri adına yaptığı telif hakkı takibinde uluslararası platformdaki yeri çok önemlidir. Telif haklarının takibinde yasal olarak öngörülen ülkesellik sınırından dolayı, MESAM, üyeleri adına Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında telif haklarını takip etmeye yetkilidir. Tüm dünyada varolan bu sistemde, uluslararası yabancı telif birlikleri ile karşılıklı temsilcilik sözleşmeleri imzalanmaktadır. İmzalanan sözleşmeler yolu ile MESAM repertuarı, yurtdışında, sözleşmenin tarafı meslek birliklerince korunmakta, Türkiye'de ise sözleşmeli olduğumuz meslek birliklerinin repertuarları MESAM tarafından korunmaktadır.

MESAM, WIPO (World Intellectual Property Organisation), UNESCO ve Avrupa Birliği tarafından tanınan müzik, sine-ma, edebiyat, tiyatro, grafik ve plastik sanatlar alanlarında ve tüm dünyada 2 milyonu aşkın eser sahibini temsil eden CISAC (Confédération Internationale des Sociétés d'Auteurs et Compositeurs) asıl üyesi olarak çeşitli bölgesel ve teknik işbirliği komitelerinde delegedir. Ayrıca Avrupa Birliği uyum sürecinde de Türkiye'nin fikri haklar konusundaki yükümlülüklerinin yerine getirilmesi çabasına katkıda bulunmaya çalışmaktadır.

Meslek Birliğimiz, mevcut karşılıklı temsilcilik sözleşmeleri vasıtasıyla 180 ülkedeki eser sahiplerinin haklarını Türkiye'de temsil etmekte, MESAM repertuarı ise 180 ülkede koruma altına alınmaktadır. Böylelikle üyemiz eser sahiplerinin telif hakları sadece Türkiye ile sınırlı değil, tüm dünya üzerinde takip edilmektedir. Sözleşmeli olduğumuz meslek birlikleri bu takip sonucunda telif bedellerini üyelerimiz adına toplayarak MESAM'a göndermektedir.

MESAM, karşılıklı temsilcilik sözleşmelerimiz doğrultusunda Türkiye'de yabancı repertuarın temsili alanda kullanımına izin vermeye tam ve tek yetkili meslek birliği konumundadır.

sanatın ekonomik boyutları ele alındı

Sanatın ekonomik boyutlarının ilk kez kapsamlı olarak ele alındığı sempozyum, MESAM Yönetim Kurulu üyelerinin aktif katılımı ve çeşitli üniversitelerden birçok bilim insanının sunumlarıyla gerçekleştirildi. Sanat ekonomisinin teorik temelleri ve analizi ile temel sanat dallarının ekonomik ve yönetsel sorunlarının ele alındığı sempozyuma; MESAM'ı temsilen Başkan Ali Rıza Binboğa, Başkan Yard. Suavi, Sayman Üye Turhan Taşan, Ahmet Selçuk İlkan, Ali Coşar (Rh Pozitif Edisyon), Ali Tekintüre, Cahit Berkay ve Faruk Demir ile müzik kayıt tarihi alanında araştırmaları bulunan Murat Gültekin katıldı.

Sempozyumun açılış töreninde Vali Orhan Kırılı, 18 Mart Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ramazan Aydın, MESAM Yönetim Kurulu Üyeleri, İtalya Uluslararası Sanat Ekonomisi Merkezi Başkanı Marilena Vecco, yerli ve yabancı sanatçılar ile öğrenciler bulundu.

Sempozyumun açılışında MESAM adına konuşan Başkan Ali Rıza Binboğa, Türkiye'de telif haklarının ödenmemesinin sanatçıların en büyük sorunu olduğunu söyledi. "Bir ulusun geleceği ve yaşamı ancak üreten sanat ve bilim insanlarıyla güvencededir. Sanat ve bilim üretkenler oluşturdukları ürünlerle ulusların zenginliğini sağlarlar. Ulusların dünyadaki düzeylerini sanat ve bilim ürünleri belirler.

Ülkemizdeki sanat ürünleri, Türkiye'yi yurt dışında korsan ülke olarak yansıtabilecek şekilde ziyan edilmektedir. Bizim ulusumuzun genelinde, sanat ve bilim hep olmuş, ancak kişisel çabalarla sınırlı kalmıştır. Üreten insanlar, ürettiklerinin karşılığını yasal düzenlemeler, uygulamaya geçmediği için alamamışlardır. Telif hakları ödenmemiş ve haklar eserleri kullananların hanesine kar kalmıştır. Sanatçılarımız ise 'Nasıl olsa bunları birileri alır ve hiçbir bedel

ödemeden alır kullanır' gerekçesiyle artık eser üretemez hale gelmişlerdir. MESAM olarak bizler sanatımızın büyümesi, dünyadaki akranlarıyla aynı kulvarda yer alması için elimizden gelen çabayı sarf ediyoruz" dedi.

Açılış konuşmalarının ardından Yönetim Kurulu üyelerimiz Ahmet İlkan Selçuk bir şiir dinletisi, Cahit Berkay ve Suavi de bir müzik dinletisi sundular. MESAM olarak gerçekleştirdiğimiz "Müzik Endüstrisinde Yeni Eğilimler ve Müzik Kayıt Tarihi" konulu panelin oturumun başkanlığını Turhan Taşan yaptı. Panelde Ali Coşar "Küreselleşme Çerçevesinde Müzik Endüstrisinde Yapısal Değişiklikler" ve Murat Gültekin "Müzik Kayıt Tarihi" konulu sunumlarını gerçekleştirdiler.

Sempozyumun ikinci günü gerçekleştirilen "Telif Hakları" konulu panele ise Ali Rıza Binboğa ve Faruk Demir katıldılar.

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından MESAM'ın desteği ile düzenlenen "Uluslararası Katılımlı Sanat Ekonomisi Sempozyumu" 1-2 Aralık 2006 tarihlerinde Troia Kültür Merkezi'nde gerçekleştirildi.

Sempozyumun açılışında MESAM adına konuşan Başkan Ali Rıza Binboğa, Türkiye'de telif haklarının ödenmemesinin sanatçıların en büyük sorunu olduğunu söyledi. Açılış konuşmalarının ardından Yönetim Kurulu üyeleri Ahmet Selçuk İlkan bir şiir dinletisi, Cahit Berkay ve Suavi de bir müzik dinletisi sundular.

interaktif hakların takibinde gelişmeler

Eser sahiplerinin interaktif haklarının kullanımı; cep telefonlarında GSM hatları aracılığıyla zil sesi melodisi olarak, IVR, WAP, WEB, USSD platformları üzerinden esere erişim yoluyla sağlanmaktadır. Gelişen teknolojiyle birlikte eserlere bu alanda erişim yolları artmakta ve yeni sistemler de oluşturulmaktadır.

MESAM'ın bu alanda üyeleri adına gerçekleştirmekte olduğu hak takibi çok daha etkin bir hale dönüşmüştür. 2006 yılı içinde MESAM'ın sadece mobil ortamda

müzik eserlerinin kullanımı takibi sonucu gerçekleştirdiği tahsilatlar 1 trilyonun üzerine çıkmıştır. MESAM, üyelerine daha seri dağıtım yapabilmek adına mobil alanda tahsil ettiği telif bedellerini ayda iki kez olmak üzere ve en düşük kesinti oranı (%10) ile dağıtmaktadır.

MESAM, üyelerine daha da etkin ve seri bir şekilde telif bedeli dağıtabilmek için 2007 yılı itibariyle tarifelerini mobil şirketlerden aylık ön ödemeler alacak şekilde oluşturmuştur.

aramızdan ayrılanlar

METİN PÜTMEK
FATMA HÜCESTE AKSAVRIN
RECEP SUAT SAYIN
REYMAN ERAY
MÜLAZİM YILDIRIM
GÜNGÖR ONURLULAR
AKIN ÖZKAN

31.03.1942 - 20.11.2006
01.01.1920 - 06.11.2006
25.11.1932 - 07.12.2006
23.11.1942 - 25.11.2006
Bilinmiyor - 18.12.2006
25.02.1942 - 02.01.2007
01. 01. 1934 - 06.01. 2007

yeni safiyeler yeni zeki mürenler ödülleri kavuştu

Safiye Ayla-Zeki Müren Ses Yarışması'nda birinciliğe Safiye Ayla dalında Ayşegül Keskinkılıç, Zeki Müren dalında ise Aslıhan Ergişi değer görüldü.

Türk Eğitim Vakfı ve Türk Silahlı Kuvvetleri Mehmetçik Vakfı'nca OPET'in desteğiyle düzenlenen "Safiye Ayla - Zeki Müren Ses Yarışması"nın finali, Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'nde yapıldı. Başkanlığını Prof. Dr. Nevzat Atlığ'ın yaptığı yarışmada dereceye girenlere ödülleri törenle verildi. "Safiye Ayla" ve "Zeki Müren" dallarında gerçekleştirilen yarışmada 6'şar finalist birer Türk

Sanat Müziği parçası seslendirdi. Yarışmada Safiye Ayla dalında Ayşegül Keskinkılıç birinci, Levent Güler ikinci, Gülşah Çubukçuoğlu da üçüncü oldu. Zeki Müren dalında ise birinciliğe Aslıhan Ergişi, ikinciliğe Faruk Korzay, üçüncülüğe ise Fatih Çavuşoğlu değer görüldü. Törende birincilere 7 bin YTL, ikincilere 5 bin YTL, üçüncülere 3 bin YTL para ödülü verildi.

sezen cumhur önal yeniden 'sanat şövalyesi'

Türk Pop Müziği'nin öncü sanatçılardan Sezen Cumhur Önal, Fransa'dan sonra İtalya'da 'sanat şövalyesi' unvanıyla onurlandırıldı. 900'ü aş-

kın şarkının söz yazarı olan Sezen Cumhur Önal konuyla ilgili şöyle konuştu: "Bir zamanlar yazdığım Türkçe şarkıları 45 devirli plaklara okuyan, dünyaca ünlü İtalyan sanatçı dostlarımın; Mina, Peppino di Capri, Tony Cuchiara, Peppino Gagliardi, Elsa Quarta, Mario Zelinotti ve Luigi Tenco'nun eserlerini, globalleşen dünyada Türk ve İtalyan uluslarının geleneksel dostluğunun simgesi olarak değerlendiren İtalyan Cumhurbaşkanı Ekselans Giorgio Napolitano ve Başbakan Ekselans Romano Prodi tarafından 'Ordinale della Stella della Solidarieta' nişanı ve 'Cavaliere' unvanı ile ödüllendirildiğim için çok mutluyum."

anadolu rock internetle geri döndü

İnternet eski şarkıların da yeniden dolaşıma girmesine olanak sağlıyor. Bunun bir kanıtı da Mustafa Özkent'in 1973 yılı yapımı 'Gençlik ile Elele' LP'si. 30 yıl sonra internette tekrar gündeme gelen ve Amerika'dan Japonya'ya kadar birçok ülkede talep oluşturan LP uzun süredir de yabancı radyoların listelerinde yer alıyor. Söz konusu albümde Özkent'in o zaman ki prodüktörü olan Ali Avaz'ın teklifiyle seçerek yorumladığı 10 türkü bulunuyor: 'Zeytinyağlı', 'Burçak Tarlaları', 'Üsküdar'a Giderken', 'Dolana Dolana'... Mustafa Özkent, Anadolu rock'ın sahne- de olduğu o yıllarda bu türkülerini Hammond org, bas gitar, ritm gitar, çift bateri ve tumbayla, blues, caz, Latin ve rock karışımıyla aranje etmiş.

italyan televizyonu'nda livaneli bestesine ödül

İtalya'nın Bologna kentinde 49 yıldır yapılan "ZECCHINO D'ORO" adlı çocuk şarkısı yarışmasında bu yıl bir Livaneli bestesi seslendirildi. On yaşındaki Deniz Ünel'in seslendirdiği parçanın adı "Lo scrivere nel vento" (Rüzgara Yazacağım). Şarkı İtalyanca olarak düzenlendi ve içinde iki dördümlük Türkçe olarak geçiyor. Dünyada barış ve kardeşlik temasını konu alan şarkıya ünlü UNICEF iyiniyet elçisi "Piccolo coro Mariele Ventre" çocuk korusu eşlik etti. ZECCHINO D'ORO Şarkı Yarışması'nın 3. günü olan 23 Kasım'da 7 yabancı şarkı final elemesi için yarıştı ve Deniz Ünel'in seslendirdiği Livaneli bestesi, ZECCHINO D'ARGENTO ödülüne layık görüldü.

norah jones'un yeni single'ında ilhan erşahin imzası

Tüm dünyada uzun zamandır merakla beklenen Norah Jones'un yeni albümü Ocak ayı içinde tüm dünyada yayınlanacak. Albümün geçtiğimiz hafta dijital olarak satışa çıkan ilk single'ı "Thinking About You" Norah Jones ile İlhan Erşahin'in ortak bestesi. Norah Jones star olmadan hemen önceki yıllarda İlhan Erşahin'in

grubu Wax Poetic'in vokalistliğini yapmaktaydı ve Wax Poetic'teki performansları ile Arif Mardin'in dikkatini çekmiş ve kendisine 2003 yılında 8 Grammy ödülü kazandıran solo kariyerine başlamıştı. Erşahin ile birlikte bestedikleri bu parça şu an Amerikan radyolarında listeleri hızla tırmanmakta...

tütüncü'ye guardian'dan övgü

Ayşe Tütüncü'nün 'Panayır' (Blue Note) adlı albümü ile ilgili olarak The Guardian Gazetesi'nde eleştirmen John Fordham imzalı övgü dolu bir tanıtım yazısı çıktı. Fordham 1 Aralık 2006 tarihli yazısında şöyle diyor: " Londra Caz Festivali'nde çalan büyük isimlerin arasında doğal olarak gölgede kalsa da, Ayşe Tütüncü'nün önderliğindeki Üçlü, ziyaretleri sırasında yeni arkadaşlıklar edindi ve daha fazlasını da haketti! Tütüncü'nün sıradışı grubu - klarnetçi Oğuz Büyükberber ve saksofoncu Yahya Dai - doğu-batı kompozisyonları açısından başlı başına bir ilerleme olarak görülebilir. Büyükberber bass klarnetine güç, hız ve dramayı ka-

rıştırdığı zaman, John Surman'ı hatırlatıyor. Dai ise tıpkı 1930'lu yılların swing'i ya da Gato Barnier'in ateşi gibi farklı ve değişik stillerde devleşiyor. "Carla's Second Tango" isimli şarkı, Carla Bley'in "Reactionary Tango" isimli eserine (orijinal temanın üzerinde sinsi bir piyano yükseliyor) açık bir referans; 'Zeynep's Spitting Image'daki özgür piyano melodisinin üzerindeki 'horn' atışması bir anda özgür bir doğaçlamaya dönüşüyor. Astor Piazzolla'nın 'Soledad'ı tenor saksofonla yeniden yorumlanıyor ve bir Debussy parçasında da jam yapılıyor. Bu kesinlikle dikkat edilmesi gereken bir grup!"

scorsese, rolling stones belgeseli çekiyor

Önümüzdeki Oscar töreninde 'Köstebek'le heykelciğe kavuşup şeytanın bacağını kırması muhtemel Martin Scorsese, şu sıralar efsanevi müzik grubu Rolling Stones'un belgeselini çekiyor. Daha önce Blues ve Bob Dylan belgeselleri çeken ve Michael Jackson'un 'Bad' klibini yöneten Scorsese, bu kez Rolling Sones'un zirveye kurulma hikâyesinin izini sürüyor. Grubun 'Bigger Bang' turnesinin arşiv görüntülerini de kullanan yönetmen, Mick Jagger hayranı eski ABD Başkanı Clinton'a da mikrofon uzatıyor.

13-25 Kasım 2006 tarihleri arasında gerçekleşen Ankara Caz Festivali, 10. yılında çok zengin bir programla karşımıza çıktı

“caz söylüyoruz”

1996 yılında Ankara’da ODTÜ Caz Günleri olarak başlayan serüven, 10. yılında. Artık Ankara’da Caz, uluslararası bir festival düzeyinde dinleyicileriyle buluşuyor. Festival, bu yıl da yüksek kalitesi ve ödünsüz Caz içerikli programıyla, Ankara’ya yakışan alçak gönüllülikle gerçekleşti.

10. yıl nedeniyle çok zengin bir programla hazırlanan festival, vokal ağırlıklı yapısıyla izleyenleri büyüledi. 13-25 Kasım 2006 tarihleri arasında gerçekleşen festival, ODTÜ’nün 50. yılı, Hacettepe Üniversitesi’nin 40. Yılı dolayısıyla daha güçlü sesleri, Ankara’ya getirme şansını elde etti. Ankara Caz Derneği ve LEO Organizasyon tarafından gerçekleştirilen festivalin, bu yılki teması, 10. yıla özel seçilmişti: Caz Söylüyoruz! / Singing Jazz...

AÇILIŞ CAZIN KARTALLARI ORKESTRASI’NDAN

Festivalin Açılış Konseri, Ankara’nın gözbebeği Cazin Kartalları Orkestrası tarafından, yepyeni bir repertuarla ve Nükhet Ruacan, Neşet Ruacan, Durul Gence eşliğinde gerçekleşti. Açılış konseri ciddi ve yaratıcı bir caz dünyasına taşıdı, tüm dinleyicileri.

Aynı gün genç yaşına rağmen ustalardan büyük övgüler almış olan Uraz Kıvaner, ABD’den gelen önemli cazcılarla

gerçekleştirdiği konserle bu övgüleri ne kadar hakettiğini kanıtladı. Fransız Kültür Merkezi’nin desteğiyle gerçekleşen Sibel Köse’nin solist olduğu JP Gallis & Apopsis 7 konseri herkesin yüksek beklentilerle geldiği bir konserdi. Aynı zamanda grubun albümü, Festival Tanıtım filminin de müziği olan Softly As In A Morning Sunrise parçasını da barındırıyor. Farklı müzikal yaklaşımını bildiğimiz Gallis, “Apopsis Seven”la kurduğu

denge ve uyumun güzel bir örneğini konserde tekrarladı. Ancak ülkemizin önde gelen vokalistlerinden Sibel Köse’nin bu dengeye kattığı sıra dışı performans, her düzeyde caz dinleyicisini çarpıcı bir boyuta taşıdı.

KAISER RUHUMUZU ESİR ALDI

Sahneye çıktığı andan itibaren ruhunuzu teslim alacak bir şarkı söyleme yeteneğine sahip Esther Kaiser, festivalin en etkileyici vokallerinden biri olarak Ankaralı cazseverlerin belleklerine ve yüreklerine kazandı. “Bütün şarkılar kendi içinde bir hikaye” diyen, Almanya’nın en önemli seslerinden biri olan Kaiser, konserinde yeni albümünden parçaları da seslendirdi.

Ankara Cazcılarının kalesini Tuna Ötenel korumaya devam etti. Aura Records imzasıyla çıkardığı dördüncü solo albü-

mü 'How Much Do You Love Me?' ile büyük beğeni toplayan Tuna Ötenel'e, Selçuk Sun, İmer Demirer ve Cengiz Baysal eşlik etti. Ankara Caz Festivali'ne sayısız projeye katılmış olan Önder Focan'a Amerika ve Avrupa'da başarılı performansları ile beğeni toplayan Hollandalı Vokalist Fleurine ile birlikte basta Johan Plomp, davulda da Cem Akşel eşlik etti. Fleurine, billur gibi sesi ve yorumlarıyla konsere renk kattı.

KAÇIRILMAYACAK BİR SON YOLCULUK

Bu yıl Ankara'yı yeniden onurlandıran Charlie Haden Liberation Music Orchestra featuring Carla Bley konseri, festivalin en önemli yabancı konukları arasındaydı. Grubun 20 yıl aradan sonra yeniden bir araya gelişi ve "Not in Our Name" isimli yeni bir albüm çıkartması şerefine yapılan turnenin son konserlerinden birine tanık olmak Ankara'lı cazseverler için unutulmaz bir anı oldu. Grubun birlikte son turneleri çerçevesinde ABD Büyükelçiliğinin de desteğiyle gerçekleşen konserde, kendi yapıtlarının yanı sıra tadına doyumlanmayan besteler yapılan Carla Bley'i ilk kez Ankara'da dinledik.

Şefika Kutluer ve Claude Bolling Trio konseri, festivalin en iddialı konserleri arasında yer alıyordu. Jean Pierre Rampal ile Bolling'in birlikte çaldıkları efsanevi Bach Suit'leri, bu kez flüt ustamız Şefika Kutluer tarafından başarıyla yorumlandı.

GENÇLER-SÖYLEŞİLER- ATÖLYELER

Ankara Uluslararası Caz Festivali sadece konserlerle yetinmiyor. Festival havasına uygun birçok etkinliği bir arada barındırıyor. Efsanevi başçı Haden ODTÜ'de bir "Caz Atölyesi" gerçekleştirirken, Hülya Tunçağ'ın yönettiği "Cazın Divaları" semineri ve "Caz, kadınlar ve şarkılar" konulu söyleşi de ilgiyle izlendi.

Festivalin 10 yıllık tarihinde olduğu gibi, ülkemizin yenilikçi ve öncü grupları ve genç caz grupları yine konser ortamında performanslarını sergilediler. Bu çerçevede ümit vadeden "yenilikçi" grup Re-Sim Üçlüsü, özgün müzikleri ve besteleri ile festivale yeni bir soluk katan İda Terra'nın verdiği başarılı konserler sayılabilir.

YENİ PROJELER-SESLER

Genco Arı, Sarp Maden gibi caz ustalarının yanı sıra Türk müziğinden de ustaların yer aldığı, Cenk Güray'ın yeni projesi ABIS konseri başarıyla gerçekleşti. Aynı gün Esra Dalfidan'ın projesi olan Fidan, Hollanda'da caz ve Müzik ile Rehabilitasyon eğitimi almış çok yetenekli bir Türk vokalist ve Alman müzisyenlerden oluşuyordu. Ankara'lı cazseverler Esra Dalfidan'ı ilk dinleyenlerden olma şansını yakaladılar.

Festivalin bu yılki İtalyan konukları ise Antonello Salis-Michele Rabbia Duo yeni bir albüm için bir araya gelişlerini kutladılar. İki ustanın konseri festivalin en sürprizli konserlerinden biri oldu.

Brezilya'nın en renkli müzik kadınlarından biri olan Lica Cecato, geçtiğimiz yıl verdiği ve büyük ilgi gören konserinden sonra Brezilya Büyükelçiliğinin de desteğiyle yine Ankara'daydı. Olağanüstü besteleri ve yorumuyla Avrupa'da uzun zamandır alkışlanmakta olan Lica, sınımsız müziğini bu kez üçlü olarak bizimle paylaştı. Sanatçının büyük ilgi gören atölye çalışması "Lica Cecato ile Caz Atölyesi" Hacettepe Üniversitesi'nde gerçekleşti.

ANKARA'DA CAZ DAİMA YAŞAYACAK

Caz günlerinden, uluslararası, saygın bir etkinliğe dönüşen festivalle ilgili olarak, festival koordinatörü Özlem Varoğlu'yla konuştuk: "Ankara'da Caz, neredeyse benim hayatım oldu. Organizasyonu daha büyük, tam anlamıyla gerçekleştirmek için Leo Organizasyonu kurdum. Festivalin, sponsorlarıyla birlikte gördüğü destek ve 10. yılımıza gelmiş olmamız, gösterilen coşku, dinleyicilerin beğenisi gelecek için bana daha çok umut veriyor."

Ankara Caz Derneği Başkanı Lütfi Varoğlu da şunları söyledi. "Ankara Caz Derneği'yle Ankara'da caz daima yaşayacak, festival bizim de gururumuz. Yılların birikimi ve çabasıyla 10. yılımıza geldik. Ben daha çok desteğini hiçbir zaman esirgemeyen tüm üyelerimizin, Ankara'lı cazseverlerin caz sevgi ve ilgisine güveniyorum."

**Ankara Uluslararası
Caz Festivali sadece
konserlerle yetinmiyor.
Birçok etkinliği bir
arada barındırıyor.**

Caz Festivali Koordinatörü
Özlem Varoğlu

universal music'ten klasik ve caz web sitesi

Büyük markalar içlerinde birçok müzik türü barındırıyor. Çoğu da popüler sanatçılar içeriyor. Diğer taraftan müzik dinleyicileri gittikçe daha küçük ve belli bir tür üzerinde uzmanlaşmış sitelere yöneliyorlar. Bunu fark eden Universal, sadece klasik müzik ve caz üzerine bir web sitesi tasarladı: <https://www.classicsandjazz.co.uk/> . Site ücretli downloads'lara ağırlık veriyor. İçerik editörlüğünü ise hem site çalışanları hem de kullanıcılar üstlenmiş durumda.

2006 yılında abd'deki müzik satışları 1 milyar birimi aştı.

Amerika'daki müzik kayıt endüstrisini takip eden Nielsen SoundScan, canlı müzik endüstrisini takip eden Nielsen BDS ve ringtone servislerini takip eden Nielsen RingScan sistemlerinden alınan veriler şöyle:

1) 01/01/2006 – 12/31/2006 tarihleri arasındaki birim bazındaki müzik satışları:

(Albüm, single, müzik video, dijital kayıt – milyon birim olarak)

2006	2005	Değişim
1,198	1,003	%19.4

2) 01/01/2006 – 12/31/2006 tarihleri arasındaki tüm albüm satışları:

(CD, CS, LP, Dijital Albüm – milyon birim olarak)

2006	2005	Değişim
588.2	618.9	%-4.9

3) 01/01/2006 – 12/31/2006 tarihleri arasındaki dijital satışlar (milyon birim olarak):

2006	2005	Değişim
581.9	352.7	%65

4) 01/01/2006 – 12/31/2006 tarihleri arasında internet üzerinden yapılan albüm satışları (milyon birim olarak):

2006	2005	Değişim
29.4	24.7	%19

5) 01/01/2006 – 12/31/2006 tarihleri arasındaki dijital albüm satışları (milyon birim olarak):

2006	2005	Değişim
32.6	16.2	%101

Kaynak: <http://www.mi2n.com>

online müşterilerin yoğun talebi, noel tatilinde iTunes dijital müzik mağazasını zor durumda bıraktı

Noel tatili boyunca milyonlarca müşterinin iPod'ları ve iTunes hediye kartlarıyla Apple iTunes online mağazasından müzik indirmeye çalışması, onbinlerce hasta mesajına, birçok indirmede 20 dakikayı geçen yavaşlamalar yaşanmasına yol açtı. Kızgın müşteriler, Apple'ın iTunes teknik forumunu, acil yardım talepleri içeren mesaj bombardımanına tutarak, sisteme giriş yapamadıklarını, yapsalar bile sistemin şarkı veya video indirme taleplerine cevap veremediğini bildirdiler. Sorunun ne olduğuna ya da çözümlenip çözülmediğine dair henüz Apple'dan bir açıklama gelmedi. Bu durum Apple hisselerinin Nasdaq borsasında yaklaşık %5'lik bir düşüş yaşamasına yol açtı.

ilk 'search music' cd'si

İnternetin yeni anlam-merkezli arama motoru hakia, dünyanın ilk 'search müzik' sitesini kullanıcıların hizmetine sundu. Yapım ekibinin çoğunluğu Hakia çalışanlarından oluşan CD'yi ilgilenenler www.hakia.com/fun.html adresine girerek MP3 formatında dinleyebilir.

20 yılı geride bırakırken MESAM'dan önce süregelen Telif Hakları mücadelesini ve MESAM döneminde elde edilen kazanımları hatırlatmak istedik. Nice senelere...

mesam

20 yaşında

MESAM'dan önce

■ Türkiye'de, 05.12.1951 tarih ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK), 13.12.1951 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanmış; 42. ve 43. maddeler yayım tarihinde, diğer maddeler 01.01.1952 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Fakat, mevzuatın meslek birliklerinin kuruluşuna olanak vermesi, 01.11.1983 tarih ve 2936 sayılı Kanunla FSEK'te yapılan değişiklik ile buna bağlı olarak 1986 tarihinde Tüzük ve Tip Statünün yayınlanmasına kadar mümkün olamamıştır.

■ Türkiye aynı yıl, Bern Sözleşmesi'nin 1938 tarihli Brüksel Belgesi'ne 5777 sayılı yasa ile katılmıştır.

■ 1980 yılına kadar fikri haklara ilişkin mevzuatımızda bir gelişmeden söz edilebilmesi mümkün değildir. 1980 yılında, "Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun Yayınlarında Faydalanılan Fikir ve Sanat Eserleri Hakkında Uygulanacak Esaslar" başlıklı 3/428 sayılı kararname yürürlüğe girmiştir. Bu kararname ile 5846 sayılı Yasanın 43. maddesine işlerlik

kazandırılması ve hizmete başladığı günden itibaren Radyo ve Televizyon Yönetimince kendilerine herhangi bir ücret ödenmemiş bulunan hak sahiplerine ödeme yapılması amaçlanmıştır.

■ 01.11.1983 tarihi, Türkiye'de düşünce hakları gelişiminde önemli yer tutan bir başka tarihtir. Bu tarihte, 5846 sayılı yasanın bazı maddelerinin değiştirilerek, yasaya iki geçici madde eklenmesi hakkında 2936 sayılı Yasa kabul edilmiştir. Bu yasa ile iki önemli değişiklik yapılmıştır. Bunlardan ilki yasanın 42.maddesi ile dört meslek birliğinin (MESAM, SESAM, GESAM, İLESAM) kurulması olanağının hazırlanmasıdır.

■ Bir diğeri ise 43.madde ile yapılan değişiklik ile 1980 tarihli "Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun Yayınlarında Faydalanılan Fikir ve sanat Eserleri Hakkında Uygulanacak Esaslar" başlıklı 3/428 sayılı kararnamenin hemen bütün hükümlerinin yasalastırılmasıdır.

mesam kuruluyor

1986 – 1987

■ *5846 sayılı Kanunun bünyesinde 1986 yılında yayınlanan Fikir ve Sanat Eseri Sahipleri Meslek Birlikleri ve Federasyonu Hakkındaki Tüzük'e ve 86/10835 sayı ile Bakanlar kurulunca onaylanan Tip Statü'ye uygun olarak, başta Nevzat Sumer olmak üzere Ercüment Berker, Esin Engin, Müfit Kuraner, Yusuf Nalkesen, Sadettin Öktenay,

■ Kültür Bakanı Namık Kemal Zeybek'in MESAM ziyareti: Soldan Sağa Ahmet Selçuk İlkan, Cevdet Türkeröğlu, Aytuğ İzat, Alaeddin Şensoy, Yıldırım Gürses, Namık Kemal Zeybek, Turhan Taşan, Gönül Şen, Dursun Karaca

■ CISAC/SACEM Toplantısı

Vahit Özaydın, Adem Şahin ve Turgut Yarkent'ten oluşan bir grup sanatçı 11.08.1986 tarihinde saat 09:18'de İstanbul Valiliği'ne yazılı olarak başvurmuş ve MESAM'ı kurmak istediklerini beyan etmişlerdir.

Böylece MESAM, 11.08.1986'da yaptığı başvuru itibariyle tüzel kişilik kazanmış ve bu husus başvuru sahiplerine 04.09.1986 gün ve 04563 sayılı yazı ile bildirilmiştir.

■ 8.12.1986 tarih ve 86/11277 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile zorunlu organlar Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Haysiyet Kurulu ve Teknik Bilim Kurulu'na atamalar yapılmıştır.

■ Bu atamalarla MESAM 19 Ocak 1987 tarihinde resmen faaliyete geçmiş, 4 Aralık 1989 tarihinde de ilk Olağan Genel Kurulu'nu yapmıştır.

■ İlk genel kurula kadar Nişantaşı'nda kiralanın 2 apartman dairesine yerleşerek, örgütlenme çalışmalarına ağırlık vermiştir.

■ 1987- 1989 1. Genel Kurul Faaliyet Raporu'na göre:

■ "10 personel ile üye kayıt, mekanik takip, tahakkuk ve dağıtım işleri yürütülmüştür. 23.06.1988 tarihinde bilgisayar sistemi kullanılmaya başlanmıştır. 374 üye mevcuttur.

■ 10.02.1988 tarihinde Ankara Bölge Şubesi kurulmuştur.

■ MESAM ilk telif ücretini yapımcı firmalardan tahsil ederek ilk kez 2 Ekim 1989 tarihinde bir toplantı ile basın mensupları huzurunda eser sahiplerine dağıtmıştır. Bu dönem sonunda toplam 45 üyeye 35 milyon TL telif ücreti dağıtılmıştır.

■ MÜYAP ile centilmenlik anlaşması imzalanmış ancak yapımcıların telif ücreti ödemekten sürekli kaçınmaları vb nedenler ile bu anlaşma kısa sürede bozulmuştur.

■ Yıldırım Gürses ve Dursun Karaca CISAC Ziyareti

1989- 1991

■ 12 Mayıs 1989 tarihinde Uluslararası Söz Yazarları ve Besteciler Federasyonu CISAC'a üyelik onaylanmıştır. Eser sahiplerinin eserlerinin yurtdışında kullanımından doğan haklarını korumak amacıyla Fransız telif birliği SACEM ve Alman Telif Kuruluşu GEMA ile görüşmelere bu tarihlerde başlanmıştır.

■ 1989-1991 dönemine gelindiğinde ise: Personel sayısı 23'e çıkmıştır. Bilgisayar sistemi kapasiteleri 2 kat büyümüş, üye sayısı da 687'ye çıkmıştır. Mekanik alanda yaklaşık 2 milyar TL dağıtılmıştır.

■ Bu dönemdeki önemli bir gelişme de TRT ile yapılan görüşme ve toplantılardan sonra MESAM üyelerinin TRT yayınlarından doğan telif haklarının 1 Ocak 1991 tarihinden itibaren dağıtılmaya başlanmasıdır.

■ 2. Olağan Genel Kurul Toplantısı: Selmi Andak, Alaeddin Şensoy, Yıldırım Gürses, Nevzat Sumer, Bora Ayanoğlu, Günaydın Kaynak, Esin Engin, Gönül Şen

■ Magic Box ile Anlaşma: Soldan sağa Bora Ayanoğlu, Yıldırım Gürses, Yekta Okur, Adem Gürses

den itibaren dağıtılmaya başlanmasıdır. Ayrıca TRT tarafından daha önce tanınmayan söz yazarları da haklarını almaya başlamışlardır. TRT'nin FSEK'in 43. maddesine dayanarak "Eserin sahibi, bestecidir." şeklindeki uygulaması düzeltilmiştir.

■ 9 Kasım 1991 tarihinde ilk kez bir özel TV ile telif sözleşmesi imzalanmıştır. Interstar TV ile imzalanan sözleşme 1991-1992 dönemi için 175.000 \$ tutarındadır.

■ Number One FM Sözleşmesi imzalanıyor.

■ 1993 yılında bir çok özel radyo ve TV Kuruluşu ile anlaşmalar imzalandı. (Number One FM, Best FM, Power FM, Inter Star TV, Teleon TV, Süper FM, Metro FM ve bir çok yerel radyolar...)

■ Best FM Emre Hattat ile Radyo Şözleşmesi

■ Cem Hakko ve Yıldırım Gürses
Power FM Sözleşmesi

1992 - 1993

■ 18-27 Mayıs 1992 tarihleri arasında GEMA ve SACEM'in, MESAM'ı ziyaretleri sırasında sözleşmeler imzalanmış ve 1 Ocak 1992 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir.

■ Ağustos 1992'de MESAM'ın üye sayısı 755'e ulaşmıştır.

■ 1993 Nisan ayında, temsili alanda ilk sözleşme "Baca Restaurant" ile yapıldı. Anlaşma yıllık götürü fiyatı üzerinden yapılmıştı.

■ 18 Mart 1993 tarihinde MÜYAP üyesi 32 müzik yapımcısı firma ile MESAM üyesi eser sahiplerinin eserlerini kullanmak için MESAM'dan izin almak üzere, iyi niyet sözleşmesi imzalandı.

■ Haziran 1993'te Yönetim Kurulu Başkanı Yıldırım Gürses DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) Kültür ve Sanat İhtisas Komisyonu'na, MESAM Hukuk Danışmanı İhsan Tellioğlu da DPT Fikri Mülkiyet İhtisas Komisyonu'na seçildi. Yıldırım Gürses, Müzik Komisyonu ve Telif Hakları Komisyonu Başkanlığı'na seçildi.

■ MESAM, Kültür Bakanlığı'nca hazırlanan 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Değişiklik Tasarısı'nın, müzik eseri sahibinin yapımcı veya yayımcı olmasına ve aynı alanda birden fazla meslek birliği kurulmasına zemin hazırlanmasına karşı bir imza kampanyası düzenledi. Bu kampanya ile 19 maddelik kanun değişikliği tasarısında bazı hükümler değiştirildi.

■ Temmuz 1993'te TGRT ve Kanal 6 ile sözleşmeler imzalandı.

■ Temmuz 1993'te THY ile uçaklarda yayın yapan 12 kanal için anlaşma imzalandı.

■ Ekim 1993'te Kanal 6 ile bir yıllık sözleşme imzalandı.

■ 1993 yılında MESAM, Kültür Bakanlığı'nın eser sahibinden izin alınmadan bandrol verilmesi uygulamasına karşı açtığı davayı kazandı. 8 Mart 1994 tarihinde uygulamaya geçildi ve yapımcı firmalar müzik eserleri için önce MESAM'dan izin almaya ve telif ücretlerini yatırmaya başladılar. Böylece eser sahiplerinin varlığı ve hakları müzik yapımcıları tarafından kabul edilmiş oldu. Mekanik alanda eser sahiplerinin kesin bir şekilde korunması sağlandı.

■ Aydın Menderes'in MESAM Ziyareti

■ 1993 yılında Show TV ile lisans sözleşmesi imzalandı. Show TV 1993 yılı için MESAM'a 100.00 \$ ödemeyi kabul etti.

■ Fikri Sağlar ve Yıldırım Gürses

■ Vali Hayri Kozakçioğlu'nu ziyaret

■ MESAM 3. Genel Kurul Toplantısı

1993 yılında kazanılan dava sonucunda yapımcı firmalar müzik eserleri için önce MESAM'dan izin almaya ve telif ücretlerini ödemeye başladılar.

■ 4. Olağan Genel Kurul, Türkiye Spor Yazarları Derneği

1994 -1995

■ 23-25 Mart 1994'te CISAC Avrupa Komite Toplantısı İstanbul'da yapıldı. Toplantıya 25 Avrupa ülkesinden 80 civarında delege katıldı.

■ Bu arada fikri haklar açısından önemli bir gelişme 1995 yılında, Türkiye'nin ticaretle bağlantılı "Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması"na (GATT/TRIPS), icracı sanatçılar, fonogram yapımcıları ve yayın kuruluşlarının korunmasına dair 26.10.1961 tarihli "Roma Sözleşmesi"ne ve Edebiyat ve Sanat Eserlerinin korunmasına ilişkin "Bern Sözleşmesi"ni değiştiren 1971 tarihli "Paris Sözleşmesi"ne katılmasıdır.

■ 31 Mayıs- 2 Haziran 1995'te CISAC Hukuk ve Yasama Komisyonu Toplantısı MESAM tarafından İstanbul'da organize edildi. CISAC üyesi ülkelerden 27 delege katıldı.

■ 1995 yılında, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesine ilişkin 07/06/1995 tarih ve 4110 sayılı yasa ile değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden en önemlisi aynı alanda birden fazla meslek birliğinin kurulmasına ilişkin 42. madde değişikliğidir.

MESAM'IN VİZYONU

MESAM, yetenek ve düşünce emeğini koruyan, toplumun ve insanlığın gelişimine kendisini adanmış vazgeçilmez bir birliktir. Birliğimiz gücümüzdür.

1995 yılında Türkiye, 'Roma Sözleşmesi'ne ve Edebiyat ve Sanat Eserlerinin korunmasına ilişkin 'Bern Sözleşmesi'ni değiştiren 1971 tarihli 'Paris Sözleşmesi'ne katıldı.

■ Attila Özdemiroğlu

■ 1997 Genel Kurul

■ Kanal D, ATV, Show TV ve Star TV ile Anlaşma

1996 – 1997

■ 13 Nisan 1996'da MESAM, İstanbul Barosu ve Marmara Üniversitesi ile birlikte hakimler için bir fikri haklar sempozyumu düzenledi.

■ Ekim 1996'da İzmir Şubesi açıldı.

■ Aralık 1996'da MESAM'ın üye sayısı 1475'e ulaştı.

■ 1997 yılında 4 büyük televizyon (İnter Star, Show TV, ATV, Kanal D) ve Genç TV ile anlaşma sağlandı.

■ Ekim 1997'de Antalya Şubesi açıldı.

■ MESAM, kuruluşunun 10. yılında (Aralık 1997) Şişli meydanında bulunan bir binaya taşınmış ve bu binanın 4 katında hizmet vermiştir.

MESAM'IN MİSYONU

MESAM'ın misyonu eseri ve yaratıcısını geliştirip yüceltmek, yetenek ve düşünce ürünlerinin haklarını en etkin şekilde korumak ve olabilecek en ekonomik yolla hak sahiplerine kazandırmaktır.

1996-1997 yıllarında MESAM'ın İzmir ve Antalya şubeleri açıldı. Ve MESAM'ın üye sayısı 1475'e ulaştı. Bu yıllarda dört büyük televizyonla anlaşma sağlandı.

■ 1999 Genel Kurul Toplantısı

■ 1999-2001 Yönetim Kurulu: Ayaktakiler soldan sağa Sümer Ezgü, Aşkın Tuna, Attila Özdemiroğlu, Turhan Taşan, Ali Rıza Binboğa, Orhan Gencebay, Ahmet Selçuk İlkan, Fuat Güner, Akın Beşiroğlu. Oturanlar soldan sağa: Dursun Karaca, Bilge Özgen, Alaeddin Yavaşca, Erol Sayan, Burhan Bayar.

1998 - 1999

■ MESAM, 1998'de Müzik eserlerini izinsiz olarak kullanılan yayın kuruluşlarını RTÜK'e şikayet etti. Ancak RTÜK 3984 sayılı kanunda belirtilen müeyyideleri uygulamamış, şikayet edilen televizyonlar hakkında hiçbir işlem yapmamıştır. Bu şikayetleri reddeden RTÜK aleyhine 10 ayrı dava açıldı.

■ 1998 yılında İsviçre Meslek Birliği SUIA ile mekanik ve temsili alanları kapsayan karşılıklı sözleşmeler 1 Ocak 1999'tan itibaren yürürlüğe girmek üzere imzalandı.

■ 1998 yılında bilgisayar sistemleri yenilendi. SUIA Meslek Birliği tarafından geliştirilen COSIS(Telif Kuruluşları Bilgi Sistemi) Programı eğitim çalışmaları yapıldı. AS 400 Muhasebe programına geçildi.

■ MESAM'ın internet sitesi www.mesam.org.tr Aralık 1998'de yayına başladı.

■ Mayıs 1999'da telif sözleşmesi ve tahsilatı yapılan televizyonlar arttı. (Kanal 7, Genç TV, Eko TV; Show TV, ATV, Kanal D, NTV, TGRT, Star, Kral TV, Cine 5, Number One TV...)

■ 29 Mayıs 1999'da "MESAM Eser Sahipleri İçin Neler Yaptı, Yapıyor ve Yapacak?" konulu bir üye bilgilendirme semineri yapıldı.

■ 1-2 Temmuz 1999'da CISAC Lisanslama ve Repertuar Promosyonu Teknik Komite Toplantısı İstanbul'da MESAM'ın ev sahipliğinde yapıldı.

■ Yabancı birliklerle imzalanan karşılıklı anlaşma sayısı 31'e yükseldi.

■ Müzik yayınlarıyla ilgili olarak İstanbul'daki otellerde mahkeme kararıyla tespitler yapıldı.

■ Yabancı müzik eseri albümlerinin telif hakları için girişimler 1999'da başladı. Konuyla ilgili olarak Kültür Bakanlığı'na raporlar sunuldu. Yabancı meslek birlikleriyle işbirliği toplantıları yapıldı.

■ MESAM üyelerine yapılan ödemeler giderek artmıştır. 1995 yılında 527 milyon TL, 1996'da 22 milyar TL, 1997'de 86 milyar TL, 1998'de 379 milyar TL, 1999'a gelindiğinde ise 550 milyar TL ödeme yapılmıştır.

■ 25-26 Aralık 1999'da DPT Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Fikri ve Sınai Hakların Kullanılması ve Korunması Özel İhtisas Komisyonu Toplantısı Başkan Attila Özdemiroğlu'nun daveti üzerine MESAM'da yapıldı.

■ 2001 Genel Kurul Toplantısı

■ 12-21 Ekim 2001 tarihleri arasında Feshane'de düzenlenen 2. Boğaziçi Kitap ve Müzik Günleri Fuarı'na katıldı.

2000 yılıyla birlikte yabancı birliklerle dört yeni sözleşme daha imzalandı. Anlaşma sayısı 35'e yükseldi. Yabancı müzik, kaset ve CD dosyalarının tümü MESAM'ın takibine alındı. Fikri haklara aykırılık halinde hapis ve para cezaları artırıldı.

2000 - 2001

■ 2000'de Almanya'ya gidilerek Alman Telif Kuruluşu GEMA ile Türkçe kaset ve CD'leri korsan olarak piyasaya süren firmaya baskınlar düzenlendi ve sonuçta bu firma GEMA'nın denetimine tabi oldu.

■ Yabancı birliklerle 4 yeni sözleşme daha imzalandı. Anlaşma sayısı 35'e yükseldi.

■ 2000 yılı itibariyle yabancı müzik kaset ve CD dosyalarının tümü MESAM'ın takibine alındı.

■ 21/02/2001 tarihinde kabul edilen 4630 sayılı yasa ile yapılan değişiklik aynı alanda birden fazla meslek birliği kurulabilme imkanını zorlaştırmıştır. Yasa uyarınca, ilgili ve aynı alanda yeni bir meslek birliğinin kurulabilmesi, daha önce kurulmuş ve en çok üyeye sahip meslek birliğinin üye sayısının 1/3'üne sahip olma şartına bağlandı.

■ 2001 değişikliklerinin en önemli ve olumlu yanı fikri haklara aykırılık halinde hapis ve para cezalarının artırılmasıdır. Fikri Haklar Yasası, ceza maddelerinde 4-6 yıl hapis, 50-150 milyar ağır para cezası öngörmüştür.

■ 4630 sayılı yasa ile değişik 5846 sayılı yasanın 43. maddesine göre Kültür Bakanlığı'nın eserlerin kullanımına ilişkin usul ve esaslar hakkında çıkardığı yönetmelik, eser sahibinin eserinin radyo ve televizyonlarda kullanımına ilişkin sahip olduğu ve meslek birliği aracılığıyla kullandığı izin verme yetkisi zedelenmiştir. Bu yönetmeliğin çıkması ile birlikte sözleşmesi olan radyo ve televizyon kuruluşları, sözleşmelerini feshettiler.

■ Eser sahiplerinin kamu yararı bakımından aleyhine hükümler getiren, zorunlu tahkim, hak idareleri uzlaştırma kurumu gibi bir takım kurumlarla eser sahibi ile kullanıcılar arasındaki pazarlığa müdahale eden bu zihniyet ve düzenlemeyi durdurmak için Danıştay 10. Dairesi'nde 2001/4688 sayılı dosya ile öncelikle yürütmenin durdurulması istemli yönetmeliğin iptali davası açıldı.

■ Açılan davada öncelikle yürütmenin durdurulması kararı verilmiş, ancak bakanlığın itirazı sonucu yürütmenin durdurulması kararı kaldırılmıştır. 2002 yılının ilk aylarında MESAM'ın yeniden yürütmenin durdurulması talebiyle açtığı dava Mayıs 2002'de MESAM'ın lehine sonuçlandı.

■ 20-21 Ekim 2003 tarihlerinde CISAC Radyo TV Teknik Komite Toplantısı MESAM'ın ev sahipliğinde İstanbul'da yapılmıştır. Yaklaşık 50 ülkeden 100'ü aşkın temsilci katılmıştır. İstanbul Ceylan Otel: Attila Özdemiroğlu, Orhan Gencebay, Bakan Hüseyin Çelik, CISAC Genel Sekreteri Eric Baptiste

2002 – 2003

■ Haziran 2002'de Ankara Barosu ile ortaklaşa "Bilgi Toplumunda Telif Hakları ve Türkiye" konulu bir kurultay düzenlendi.

■ MESAM, 12-21 Ekim 2001 tarihleri arasında Feshane' de düzenlenen 2. Boğaziçi Kitap ve Müzik Günleri Fuarı'na katıldı.

■ MESAM Ekim 2001 tarihinden bu yana bağımsız bir denetim firması tarafından denetime tabi tutulmaktadır.

■ 2001-2002 dönemi itibarıyla MESAM, üyelerine özel sağlık sigortası imkanı sağlamaktadır.

■ Temmuz 2002'de MESAM adı ve logosu tescil edildi.

■ 2001-2003 7. Dönem Yönetim Kurulu Üyeleri

MESAM'IN İLKELERİ

a) MESAM gücünü eser sahiplerinin bölünmez bütünlüğünden alır.

b) MESAM üyeleri arasında ve uygulamalarında din, dil, ırk ve müzik türü ayrımı yapmaz.

c) MESAM tüm uygulamalarında, yasalar çerçevesinde, gelişmiş meslek birliklerinin ilkelerini izler.

d) MESAM'da uygulamalarda ŞEFFAFLIK ilkesi esastır.

e) MESAM eser sahiplerinin yasal çıkarlarını en etkin şekilde korumayı amaçlar.

■ TGRT'ye "Telif'e Saygı Teşekkür Plaketi" verilirken: Ali Rıza Binboğa, Hasan Dinç

■ MESAM, 17-22 Haziran 2003 tarihleri arasında MÜYAP tarafından düzenlenen MÜYAPFEST Uluslararası Müzik Fuarı ve Festivali'ne katıldı.

■ 2003 Genel Kurul Toplantısı

■ 2003 Genel Kurul Toplantısı

2001 -2002 dönemi itibarıyla MESAM üyelerine özel sağlık sigortası imkanı sağlamıştır. Ekim 2003 sonunda üye sayısı 3750'ye ulaşmıştır.

■ 14 Ağustos 2002'de İTÜ Mezunları Derneği'nde geniş katılımlı bir üye bilgilendirme toplantısı yapıldı.

■ MESAM, 26 Ağustos-10 Eylül 2002 tarihleri arasında İzmir Enternasyonal Fuarı'na katıldı.

■ MESAM, Aralık 2002'de Şişli Bomonti'deki şimdiki adresine taşınmıştır. Halen 1630 m2'lik bu binada faaliyetlerine devam etmektedir.

■ MESAM, 17-22 Haziran 2003 tarihleri arasında MÜYAP tarafından düzenlenen MÜYAPFEST Uluslararası Müzik Fuarı ve Festivali'ne katıldı.

■ 20-21 Ekim 2003 tarihlerinde CISAC Radyo TV Teknik Komite Toplantısı MESAM'ın ev sahipliğinde İstanbul'da yapılmıştır. Yaklaşık 50 ülkeden 100'ü aşkın temsilci katıldı.

■ Aralık 2003'te TRT ile geriye dönük 3 yılı (2001,2002,2003) kapsayan anlaşma sağlandı.

■ Ekim 2003 sonunda üye sayısı 3750'ye ulaştı.

■ Genel ve temsili alanlarda sözleşme adetleri 2001 yılında 155, 2002 yılında 297, 2003 yılında 368'e ulaştı.

■ Kültür Bakanı Erkan Mumcu'nun MESAM Ziyareti, 2005

■ 2003-2006 8. Dönem Yönetim Kurulu Üyeleri

2004 - 2005

■ 2004 yılında 5101 sayılı kanun ile 5846 sayılı kanunda değişiklikler yapılmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Taslağı" 12.03.2004 tarihinde yürürlüğe girdi.

■ MESAM, bu yasanın hazırlanması sürecinde, gerektiğinde Ankara'ya giderek Bakanlık ile görüşmeler yapmış, gerektiğinde yazılı bildirimde bulunarak, eser sahipleri aleyhine sonuç doğuracağı öngörülen hükümleri taslak metninden çıkartmaya çalıştı.

■ MESAM'ın çabaları ve katkıları sonucunda, umumi mahal kullanıcıları ve radyo-televizyonlar başta olmak üzere tüm kullanıcıların söz konusu izinleri almak ve mali hak bedellerini ödemek koşuluyla bu ürünleri kullanabilecekleri, izinsiz ve bedeli ödenmeksizin yapılan kullanımların "uygulanabilir" nitelikte yaptırımlara bağlanması yasada açıkça düzenlendi.

■ Ancak MESAM, birçok konuda yeterince desteklenmediği ve tek başına kaldığı için, söz konusu yasada tüm taleplere yer verilmesi sağlanamamıştır.

■ 01.08.2004 tarihi itibarıyla mekanik dağıtımlar tahsilat bazında ve aylık olarak yapılmaya başlandı.

■ 28.10.2004 tarihinde İTO'da "İşyerleri İçin Müzik Eserlerinde Telif hakkı Uygulamaları" konulu bir panel düzenlendi.

■ 23.12.2004 tarihinde MESAM personelini kapsayan Toplu İş Sözleşmesi Sosyal-İş Sendikası ile imzalandı.

■ 23-27 Ocak 2005 tarihleri arasında Fransa'da düzenlenen MIDEM Uluslararası Müzik Fuarı'na katıldı.

■ Mart 2005'te MESAM internet sayfası yenilenerek, işlevsel hale getirildi.

■ Nisan 2005 itibarıyla veri tabanı programı COSIS'in yeni versiyonu COSIS 5'e geçildi.

■ 17-18 Eylül 2005'te Halk Müziği repertuarında yaşanan eser sahipliği sorununun çözümü için "Halk Müziği Eserleri Sempozyumu" gerçekleştirilmiştir. Ardından konuyla ilgili Yasa Teklifi Taslağı Kültür ve Turizm Bakanlığı'na iletilmiştir.

■ "Korsanla Mücadele Platformu" çerçevesinde 14 Aralık 2005'te Ankara'ya gidilerek Başbakan, Kültür ve Turizm Bakanı, Milli Eğitim Bakanı, İçişleri Bakanı, Maliye Bakanı ile diğer parti başkanları (CHP-Deniz Baykal, ANAP-Erkan Mumcu) ziyaret edilmiştir.

■ 27.12.2005 tarihinde MESAM Çağrı Merkezi hizmete geçmiştir.

■ 2006 9. Genel Kurul Toplantısı

■ 2006 -2008 9. Dönem Üst Kurul Üyeleri, Soldan sağa: Ali Yavuz, Ahmet Selçuk İlkan, Suavi, Ali Coşar, Cengizhan Mutlu, Şeref Taşlıova, Ali Rıza Erdoğan, Faruk Demir, Erol Güngör, Erol Parlak, Ali İhsan Kısaç, Kadir Şeker. Oturanlar: İlhan Şeşen, Osman İşmen, Orhan Gencebay, Ali Rıza Binboğa, Turhan Taşan, Cahit Berkay, Hasan Saltık.

■ 9. Dönem Genel Kurul Toplantısı

“Korsanla Mücadele Platformu” çerçevesinde 14 Aralık 2005’te Ankara’ya gidilerek Başbakan, Kültür ve Turizm Bakanı, Milli Eğitim Bakanı, İçişleri Bakanı, Maliye Bakanı ile diğer parti başkanları ziyaret edilmiştir.

2006

■ MESAM, 22-26 Ocak 2006’da MIDEM Müzik Fuarı’na katıldı.

■ MESAM ile aynı alanda faaliyet gösteren diğer meslek birliği MSG ile 2004 yılı itibariyle ortak lisanslama çalışması görüşmeleri yapıldı.

■ MESAM, uluslararası alanda imzaladığı temsilcilik sözleşmeleri ile 180 yabancı ülkenin haklarını takip eder konuma geldi.

■ 2006 yılı itibariyle TRT, KANAL D, Star TV, Show TV, Kanal 6, Kanal 7, ATV, TGRT, NTV gibi kanallar ile sözleşmeler yapıldı.

■ 1.10.2003 - 24.03.2006 tarihleri arasında temsili alanda 9.354.725,52 YTL, mekanik alanda ise 7.272.551,78 YTL brüt dağıtım yaptı.

■ Aralık 2006 itibariyle temsili ve genel lisanslama alanında sözleşmeler; Canlı performans-71, İnternet-11, Otel-52, Radyo/TV-111, Ulaşım-7, Mağaza/Dükkan-150, Restoran/Cafe/Bar-77, GSM-60 olmak üzere 539’a yükseldi.

■ Aralık 2006 itibariyle üye sayısı 5000’e yaklaştı...

mesam nasıl kuruldu?

20. yılını kutladığımız bu günlerde MESAM'ın kuruluş öyküsünü, öncesindeki telif hakları mücadelesini ilk ağızdan dinlemek istedik. MESAM'ın ilk Yönetim Kurulu Başkanı Nevzat Sumer detaylı bir telif hakları ve MESAM tarihçesinden bahsederken, Prof. Alaeddin Yavaşca, Necdet Varol, Attila Özdemiroğlu, Prof. Yalçın Tura, Şeref Taşlıova ve Cevdet Türkeroğlu MESAM'ın kuruluş günlerini ve aldıkları görevleri kendi deneyimleri çerçevesinde anlattılar

Nevzat SUMER

Fotoğraf: Melih Aydın

Yıllardır telif hakları konusunda mücadele eden biri olarak, telif haklarının bu ülkedeki tarihçesinden kısaca bahsedebilir misiniz?

Ülkemizde bu konudaki gelişmeleri değerlendirebilmek için o zamana kadar dünyada ne olup bittiğine bakmakta yarar görmekteyim. Ortaçağ Avrupası'nda gerek fikir ve edebiyat gerekse sanat alanlarında eserin korunması fikri yoktur. Hukuki korunma ihtiyacı matbaanın icadı ve eserlerin çok sayıda basılabilmesi ile başlamıştır. Matbaa ve yazarlara imtiyazlar verilmek suretiyle 15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren uygulanan bireysel korunma yöntemi, 18. yüzyıla kadar devam etmiştir. Modern anlamda ilk fikir ve sanat eserleri kanunu İngiltere'de 1709 tarihlidir. Bundan sonraki üç asra yakın zaman içinde çeşitli Avrupa ülkelerinde benzer kanunlar çıkarılmış ve kanun koyma yoluyla düzenlemeler yanında uluslar arası anlaşmalar da akdedilmiştir. Bilindiği üzere matbaa ülkemize Batı'ninkinden yaklaşık 300 yıl sonra 1727 de geldi. İlk kitap 1729 da basıldı. Kitap basımına karşı çıkanlar oldu. 1839 Tanzimat Fermanı'na kadar geçen 113 yıllık zaman içinde 500 adet kitap basılabildi. Tanzimat Fermanı'nda ve Islahat Fermanı'nda (1856) fikri haklar ile ilgili hiçbir söz yoktur. Basımevi, eser yazma ve yayınlama işlerinin ilk düzenlenmesi 1857 yılında yapıldı ve ilk "Matbaalar Nizamnamesi" çıkarıldı. Bu Nizamname yazarlar için de bazı haklar getiriyordu. Ancak 1877'de başlayan istibdat devrinde yayın ve kültür hayatı; bazı uygulamalar ve yeni bir "Matbaalar Nizamnamesi" (1895) ile gitgide artan baskı altında kaldı. Bu dönem ikinci Meşrutiyet'in ilanına (1908) kadar sür-

müştür. Osmanlı İmparatorluğu'nda fikri haklarla ilgili ilk esaslı kanun 1952 yılına kadar yürürlükte kalan, 8 Mayıs 1326 (1910) tarihli "Hakkı telif Kanunu" dur.

Lozan Antlaşması (1923) fikir ve sanat hukuku bakımından da bir dönüm noktasıdır. Lozan'da Türkiye'nin uluslararası bir anlaşma olan Bern Birliği Anlaşması'na katılması gündeme gelmiş, fakat katılma gerçekleşmemiştir. Türkiye Bern birliğine 1951 yılında katılmıştır.

Uzun bir süre yürürlükte kalmış olan ve artık ihtiyaca cevap vermeyen 1910 tarihli Hakkı Telif Kanunu yerine modern bir fikir ve sanat eserleri kanunu konulması için 1939 yılında başlatılan çalışmalar tamamlanmış ve hazırlanan tasarı TBMM'de sunularak 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu 1 Ocak 1952 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu kanunun meslek birliği ile ilgili maddesinde: "Eser sahipleri maddi ve manevi menfaatlerini müşterek bir tarzda kullanmak ve korumak maksadı ile bu kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde mesleki birlik vücuda getirmedikleri takdirde; hükümet, bu birliğin kurulmasını sağlar" hükmüne yer verilmişti. Belirtilen altı ay içinde eser sahipleri tarafında bu yolda bir harekete rastlanmadığı gibi, meslek birliğinin kurulması için de 1987 yılı başına kadar 36 sene beklemek gerekti.

Meslek birliği kurulması için yaptığınız çalışmalar ne zaman başladı ve sizi bu çalışmalara yönlendiren sebepler nelerdir?

1954 yılında Ankara Radyosu'nda saz sanatçısı olarak göreve başlamıştım. Yaklaşık ilk beş yıl sadece

müzikle, müziğin dünyasında yaşadım. Bulduğum ortamı görmeye başladığımda sanatçılara; verilmesi gereken değer ve hak ettikleri maddi ve manevi karşılığın verilmemesini gördüm. Radyolarda en ön cephede (mikrofon önünde) çalıştıkları halde, ücretlerinin düşüklüğü bir yana ne iş ve ücret garantisi ne de sosyal güvenlikleri ve hakları vardı. Eserlerinin kullanımından doğan hakları ise çoğunlukla eserlerini kullananlara kalıyordu. Bu böyle devam etmemeli, bir şeyler yapılmalıydı.

Bütün bu sorunlarla ilgili çalışmalarınız da oldu mu?

Ömrüm bu çabalar içinde geçti diyebilirim. Sanatçıların sosyal durumlarının iyileştirilmesi ve haklarının korunması için verdiğim çeşitli uğraşlar kırk yılı aştı dersem abartmış olmam. 50'li yılların sonları idi. Önce bir dernek kurdum. Fazla ilgi görmedi. Esasen mevcut sorunların dernek marifeti ile kısa sürede çözümlenebilmesi mümkün görünmüyordu. Güçlenmek gerekiyordu. Aynı yıllarda kısa adı BTMS olan "Birleşmiş Türk Müziği Sanatçıları" birliğini kurdum. Birliğe 32 sanatçı ortak olarak katılmıştı. Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği, ses ve saz olmak üzere 53 sanatçı ile çalışıyorduk. Ben tek yöneticiydim. İçkisiz kışlık salonlarda ve yazlık bahçelerde halk konserleri veriyorduk. Birlik sanatçılarından da halktan da büyük ilgi görmüştü. Sanatçılara sağladığı maddi olanaklar yanında daha çok tanınmalarına ve işlerinin gelişmesine de birliğin önemli katkıları

oluyordu. Bu çalışmalar yedi yıl sürdü. Bu kuruluşu çeşitli sebeplerle kendi elimizle kapattık. Kapatmadan bir iki ay önce 1965 yılında Müzik-İş Sendikası'nı kurdum. Sendika çalışmalarım 15 yıl sürdü. İşveren TRT ile yaptığımız toplu sözleşmelerle sanatçılar için ücret zammı, iş ve ücret garantisi, bazı sosyal haklar alınabildi. Uzun uğraşlardan sonra ancak 1965 yılında Ankara Radyosu sigorta kapsamına alındı. Bizim kuşak bu sayede borçlanmalardan da yararlanarak emekli olabildi. 1967 yılında İstanbul Radyosu'nda çalışmaya başladım. İstanbul'da Ar-İş sendikası vardı. İki sendika sanatçıların gücünü ikiye bölüyor, bundan da işveren yararlanıyordu. İki sendikanın birleşmesi gerekiyordu. Birleştirme çabalarım son derece yorucu geçen 4 yılımı aldı. Birleşmeden sonra TRT ile yaptığımız toplu sözleşmede sanatçılar için en yüksek ücret zammını (en düşük %100 en yüksek % 400 zam) aldık.

Müzik Telif Hakları ile ne zaman ilgilenmeye başladınız?

Kutsal saydığımız yaratıcı hakları konusunu başından beri kafamda ve gönlümde taşıyordum. Büyük ve değerli eserler veren ve eserleri sevilerek ve çokça kullanılan müzik eseri sahiplerinden hayatı maddi sıkıntılar içinde geçen ve sefalet içinde noktalanmış olanların az sayıda olmadıklarını üzümlere okumuş, duymuş ve görmüştük. Bu bizlere bir görev yükliyordu. "Bu haklar sahiplerini bulmalıdır." Bu düşünce ve duygularla TRT ile yap-

tığımız her toplu sözleşmede konuyu gündeme getirdik. Bu hakların tesliminde bir devlet kuruluşu olarak TRT öncülük etmeli düşüncesindeydik. Fakat sözleşmelere konulan ilgili madde, geleceğe dönük bir temenni maddesi olmaktan ileri gidemiyordu..

Bu dönemde müzik telif hakları ile ilgili başka ne gibi çalışmalar vardı?

1970'li yıllarda kısa adı (MÜSBED) olan "Müzik Söz Yazarları Bestecileri ve Editörleri Derneği" kuruldu. On yıl kadar faaliyet gösteren dernek, eser sahiplerinin bilinçlenmesine hayli katkıda bulunmuştur. Ne var ki, statüsü telif haklarını takip, tahsile imkan vermediğinden amaçları doğrultusunda fazla mesafe alamamıştır. Türk eser sahiplerinin haklarını tahsil edebilmek için İstanbul Üniversitesi İş Hukuku ve Medeni Hukuk öğretim üyesi Prof. Dr. Halit Kemal Elbir, Fransız telif hakkı kuruluşu olan (SACEM)'e bağlı olarak FİSAN (Fikir ve Sanat Eserlerinden Doğan Haklar Ticaret Ltd. Şti.)'ı kurmuştur. Bu Kuruluş, TRT ve bazı kuruluşlardan tahsilata da başlamıştır. Ancak o sırada TRT'nin telif haklarını önemli oranda kısıtlayan bir kararname çıkarması FİSAN'ın faaliyetini de olumsuz yönde etkilemiştir. FİSAN, Meslek birliği kurulduktan sonra faaliyetine son vermiştir. MÜSBED derneğine gelince, o tarihte yapılan genel kurulda başkanlığa getirildim. Dernek vasıtasıyla sorunun çözülmesi olanağı bulunmadığı ve derneği yaşatmanın bir anlamı kalmadığından işlemlerini ta-

MESAM KURUCULARI

- 1) Adem Şahin
- 2) Ercümen Berker
- 3) Esin Engin
- 4) Müfit Kuraner
- 5) Nevzat Sumer
- 6) Saadettin Öktenay
- 7) Turgut Yarkent
- 8) Dr. Vahit Özyayın
- 9) Yusuf Nalkesen

Atanan Yönetim Kurulu Üyeleri (8/12/1987):

- 1- Nevzat Sumer (Başkan)
- 2- Adem Şahin
- 3- Alâeddin Yavaşca
- 4- Günaydın Kaynak
- 5- Sadettin Öktenay
- 6- Dr. Vahit Özyayın
- 7- Yıldırım Gürses

Atanan Haysiyet Kurulu Üyeleri:

- 1- Yusuf Nalkesen (Başkan)
  - 2- Turhan Oğuzbaş
  - 3- Turgut Yarkent
  - 4- Avni Şahinkaya
- ### Atanan Denetleme Kurulu:
- 1- Attila Özdemiroğlu (Başkan)
  - 2- Esin Engin
  - 3- Ali Doğan Ergin

4- Halit Çelikoğlu Atanan Teknik Bilim Kurulu:

- 1- Necdet Varol (Başkan)
  - 2- Yalçın Tura
  - 3- Şeref Taşlıova
- Bu atamalarla MESAM 19 Ocak 1987 tarihinde resmen faaliyete geçmiş, 04 Aralık 1989 tarihinde de ilk Olağan Genel Kurulunu yapmıştır.

mesam

mamladım ve dernek kapandı.

Burada vefatına kadar dost olarak kaldığım Halit Kemal Elbir hocamızdan söz etmeden geçemeyeceğim. Saygıdeğer hocamız, karşılıksız olarak bütün çalışmalarımız boyunca değerli emek ve yardımlarını esirgememiş, bununla da kalmayıp çoğu zaman bizzat çalışmış, uğraşlarımız süresince bize güç ve moral vermiş değerli bir bilim adamımızdır. Konuyu bu derece özveriyle ele almasının bir sebebi de kendisinden önce fikri haklar konusunda fedâkarane çalışmalar yapmış fakat sonuçlarını görememiş bir hukuk adamı olan ağabeyi merhum İsmail Kemal Elbir'in hatırasına saygıdır. Kendilerini saygı ve rahmet ile anıyoruz.

Bu aşamalardan sonra siz neler yaptınız?

Yaratıcı haklarını etkin bir biçimde ve gereği gibi koruyabilmek için meslek birliğinin varlığı şarttı. 1952'de yürürlüğe giren kanun ise kadük olmuştu (Değeri ve önemini yitirmişti). Birliğin kurulabilmesi için kanun değişikliğine gidilmesi ve yeni yasal düzenlemelerin yapılması gerekiyordu. İstanbul Türk Müziği Devlet Konservatuvarı'nda, öğretim görevlisiydim. Soruna çözüm getirebilmek amacıyla 1978 yılında SANEM (Sanat Eserleri ve Müzik Yayın Ltd Şti.) adlı bir yayınevi (Editörlük) kurdum. Eser sahibi değildim. Yaratıcı olarak kişisel hiçbir hakım yoktu. Çalışmalarımı editör (hak sahibi) sıfatıyla sürdürecektim. Şirketin geliri yok denecek kadar azdı. Aile bütçemiz ve mal

varlığımızla finanse ediyorduk. Kurulduktan kısa bir zaman sonra sanatçı ortak bulamadığım için ailemi ortak ettim. Personelimiz yoktu. 11 yıl süresince ailece çalıştık. Büro işlerinde sadece mühendis- müzisyen arkadaşım Adem ŞAHİN hiçbir karşılık belemeksizin faaliyetimiz süresince bizimle birlikte çalıştı. Pek çok eser sahibi ile yayın sözleşmesi yaptık ve aynı zamanda eserlerini FİSAN kanalı ile Fransız kuruluşu SACEM'e deklare ettik. Sadece mekanik alandan (Plak, kasetlerden) telif tahsil edilebiliyordu. Bu kayda değer bir tahsilat sayılmazdı. Tahsilat konusunu kanun sanatçısı arkadaşım Saadettin Öktenay üstlenmişti ve beni sonuna kadar yalnız bırakmadı. Her iki arkadaşımı da özlem ve rahmetle anıyorum. MESAM kurulunca yayınevini kapattık.

Meslek birliğini kurabilmek için işe nereden başladınız?

Prof. Dr. Halit Kemal Elbir hocamızla bir kanun ve bir de meslek birliği tüzüğü tasarıları hazırlamanın yararlı olacağını düşündük. Tasarılar, Elbir hocamız tarafından özenle ve titizlikle hazırlandı. 1981 yılında tasarıları da içeren dosya ile birlikte dönemin devlet büyüklüklerine bizzat başvuruda bulundum. Daha önce kendileri ile bu konuları etraflıca görüşmüş olduğum Kültür Bakanı Cihat Baban bir süre sonra beni telefonla arayarak babacan bir tavırla "Nerelerdesin? Gel de şu işleri halledelim" buyurdular. Hiç zaman kaybetmeden Elbir hocamızla

birlikte Ankara'ya gittik. Kültür Bakanlığı'nda, Bakanlığın üst düzey yöneticileri ile, bir süre Bakan'ın da katıldığı büyük bir toplantı yapıldı ve ardından çalışmalar başladı. Eldeki tasarılar da göz önüne alınarak bakanlıkça hazırlanacak fikir ve sanat eserleri kanun tasarısını o dönemde Fikir ve Sanat Eserleri Dairesi Başkanı olan sayın Cevdet Türkeröğlu'nun son derece gayretli ve özverili çalışmaları sayesinde hazırladık. Yaklaşık üç yıl süren bu çalışmalar sonucu tasarı TBMM'ne sunuldu ve 1952'de yürürlüğe girmiş olan kanunu değiştiren kanun 2936 sayılı ile 1.11.1983 tarihinde kabul edildi ve 3.11.1983 tarihinde de yürürlüğe girdi.

Meslek birliklerinin kuruluşu nasıl oldu, anlatır mısınız?

Meslek birliklerinin kurulabilmesi için yeni kanunun öngördüğü tüzük, birlik statüsü, yetki belgesi, işaretleme v.b. yönetmeliklerin çıkarılması gerekiyordu. Bütün bunları Cevdet Türkeröğlu ile birlikte süresi içinde hazırladık. Tüzük ve yönetmelikler 1984 ortalarında Başbakanlığa gönderildi. Aradan on ay geçti. Gecikme nedeniyle 18.3.1985 tarihli bir yazı ile Cumhurbaşkanlığına başvuruda bulundum. Nihayet 1986 yılı Ağustos ayında birlik kurulabilmesi için gereken tüm yasal düzenlemeler tamamlanmıştı. Kuruluş için başvuruda bulunmak üzere önce bazı eser sahiplerini telefonla arayarak kurucu olmayı kabul edenlerden ilgili belgeleri topladım. Tüzüğün gerektirdiği sair evrakı

“Saygıdeğer Halit Kemal Elbir Hocamız, karşılıksız olarak çalışmalarımız boyunca değerli emek ve yardımlarını esirgememiştir. Saygıyla anıyoruz”

1. OLAĞAN GENEL KURUL (1989-1991):

- 1- Yıldırım Gürses (Başkan)
- 2- Turhan Taşan (Başkan Yard.)
- 3- Alâeddin Şensoy (Sayman Üye)
- 4- Alâeddin Yavaşca
- 5- Gönül Şen
- 6- Günaydın Kaynak
- 7- Halit Çelikoğlu
- 8- Ahmet Selçuk İlkan*

*Alâeddin YAVAŞCA'nın istifası

nedeniyle Yönetim Kuruluna birinci yedek üye Ahmet Selçuk İLKAN getirilmiştir.

Denetleme Kurulu:

- 1- İrfan Özbakır (Başkan)
- 2- Esin Engin
- 3- Ali Doğan Ergin

Haysiyet Kurulu Üyeleri:

- 1- Selmi Andak
- 2- Semahat Özdenes
- 3- Turgut Yarkent

Teknik Bilim Kurulu:

- 1- Erol Sayan
- 2- Necdet Varol
- 3- Yalçın Tura

da eksiksiz hazırladım.11 Ağustos 1986 günü erken saatte İstanbul Valiliğine gittim. Erken gittim çünkü tüzüğe göre ilk başvuru geçerli olacak sonrakilere geçersiz sayılacaktı. İlk başvuru bizimdi. Kabul edildi ve birlik kurulmuş oldu. Kanun, İlk genel kurul yapıncaya kadar birlik mecburi organları başkan ve üyelerinin Bakanlar Kurulu'nca atanmasını öngördüğünden Bakanlık bizden atacakları şahısların isimlerini istemişti. Durumu uygun olan eser sahipleriyle çeşitli vasıtalarla temasa geçtim.Yönetim, Denetleme, Haysiyet ve Teknik Birim kurullarında görev kabul eden eser sahiplerinden oluşan asıl ve yedek aday listesini Bakanlığa bildirdim. Bakanlar kurulunca atamalar yapıldı ve birliğin ilk zorunlu organları oluştu. Kültür ve Turizm Bakanı Mesut Yılmaz imzası ile aldığım 2.1.1987 tarihli yazıda Meslek birliğinin çalışmalarını başlatmak amacıyla 19 Ocak 1987 Pazartesi günü saat 14.30'da İstanbul Yıldız Sarayı'nda yapılacak toplantıya katılmam isteniyordu. Bu toplantıda yapılan konuşmalardan sonra Sayın Mesut Yılmaz hükümetçe meslek birliğine tahsis edilen yıllık miktarı içeren çeki verdi. Aldım. Teşekkür ettim ve o günden itibaren birlik çalışmalarına başladım. Yönetim Kurulu Başkanlığı görevim iki buçuk yıl kadar sürdü. Sağlık sebebi ile görevden ayrıldım.

20. yıla girdiğimiz şu günlerde MESAM'ın geldiği noktayı, konumunu nasıl buluyorsunuz?

Bir kuruluş için 20 yıl az bir zaman değildir. Kuruluşlar kanun, yönetmelik v.b. ile kurullar fakat; büyüme, ilerleme ve gelişmeleri, sağlam, istikrarlı ve güvenilir hale gelebilmeleri kuruluşa yöneticilerince kazandırılacak geleneklerle mümkündür. MESAM yasal olarak sağlam bir zemindedir. Ancak 20 inci yaşında bu kazanımları elde edememiş midir? İlgililerin takdirlerine bırakıyorum. MESAM'ın yaşadığı en önemli olumsuzluk bölünmüş olmasıdır. Bölünmenin sayılamayacak kadar çok sakıncaları vardır. Bundan en çok zarar görecekt olanlar da eser sahipleridir. MESAM, bugüne kadar elde etmiş olduğu maddi güç ile her türlü ihtiyacını karşılayacak mükemmel bir binaya, misafirhaneye, gerekli araç-gerece ve hatta bir polikliniğe dahi sahip olabilirdi bu imkân ve fırsatlar kaçırılmıştır.Bütün bunlara rağmen MESAM güçlüdür ve iyi yönetildiği takdirde bu problemleri çözebilir, arzu edilen duruma ve konuma gelebilir. En olumlu gelişme MESAM'da telif hakları bilgi ve becerisine sahip personelin yetişmiş ve yetişmekte olmasıdır.

MESAM eser sahiplerine ve sektöre ne kazandırdı?

Eser sahiplerinin mali ve manevi hakların en incesine kadar açıklığa kavuştu. Eser sahipleri arasında bilinçlenme önemli ölçüde arttı. Eser sahiplerinin pek çoğu telif denince sadece mekanik alanı biliyorlardı. Çoğu eser sahibi bu alandaki haklarını takip edemiyor

edenler de alabilirse alıyordu. Ödemelerde ne bir kural ne de ölçü vardı. Bugün ödemeler ne de olsa bir düzene girdi.Eser sahiplerinin hemen tamamı haklarının doğduğu diğer alanları da tanıdılar. Çoğu eser sahibinin yurt dışında doğan haklarına uzanma imkânı yoktu. Bugün bu haklar korunabilmektedir. Korsanla mücadeleye MESAM da bir güç olarak katılmıştır. Korsan önlenilirse durum tabii ki çok daha iyi olacaktır. Teknoloji ilerledikçe yeni tür korsanlıklar ortaya çıkmaktadır. Ne var ki, teknolojinin yarattığı sakıncaları yine teknoloji giderecektir.

İleriye dönük ne gibi önerileriniz olabilir?

Mevcut meslek birliklerinin birleşmeleri ve tek bir meslek birliği haline gelmeleri önemlidir. Eser sahipleri birliğin asıl sahibi olduklarını ve birliğin kendileri için kurulmuş olduğunu akıldan çıkarmamalıdır. Birliğin icraatını kendi şahsi malını takip eder gibi takip etmeli gerektiğinde sorgulamalıdır. Yöneticilerini seçerken çok titiz ve dikkatli olmalı iyi inceleme ve araştırma yapmadan karar vermemeli propagandalara kanmamalıdır. Hangi birliğin üyesi olursa olsun tüm eser sahiplerinin yönetimlerden ısrarla birleşme talebinde bulunmaları kendi yararlarıdır. Birlik gelirlerinin çok iyi kullanılması ve değerlendirilmesi, israftan ve gereksiz harcamalardan kaçınılması özetle birliğin ekonomik gücünün korunması büyük önem taşımaktadır.

2. OLAĞAN GENEL KURUL (1991-1993):

1- Yıldırım Gürses (Başkan)
2- Esin Engin (Başkan Yard)
3- Erol Sayan
4- Bora Ayanoğlu
5- Selmi Andak
6- Alaeddin Şensoy (Muhasip Üye)
7- Dr. Alaaddin Yavaşca
8- Amir Ateş*
*Bora Ayanoğlu'nun istifası nedeniyle Yönetim Kuruluna birinci

yedek üye Amir ATEŞ getirilmiştir.

Denetleme Kurulu:

4- İrfan Özbakır (Başkan)
5- Ali Doğan Ergin
6- Kasım İnaltekin
7- Attila Atasoy (Başkan)*
8- M Sadık Atay*
9- Esin Afşar Aral*
* Attila Atasoy, İrfan Özbakır'ın

istifası ile, M. Sadık Atay Ali Doğan Ergin'in istifası ile, Esin Afşar M Sadık Atay'ın görevden azil isteği ile göreve getirilmiştir.)

Haysiyet Kurulu Üyeleri:

1- Orhan Arıtan (Başkan)
2- Turgut Yarkent
3- Turhan Oğuzbaş

Teknik Bilim Kurulu:

1- Yalçın Tura (Başkan)
2- Necati Giray
3- Fatih Erkoç
4- Orhan Kızılsavaş*
* Necati Giray'ın vefatı ile Orhan Kızılsavaş göreve getirilmiştir.

mesam

Fotograf: Emre Akçay

Necdet VAROL

Devlet San'atçısı
(Kanuni-bestekar-
Müzikolog- Danışman)
Öğretim Üyesi
Araştırmacı Yazar

Meslek birliği kurulması için yaptığımız çalışmalar ne zaman başladı ve sizi bu çalışmalara yönlendiren sebepler nelerdir?

Başlangıçta MESAM yokken, bu kutsal hakların teslim edilmesi için faaliyetler başlamıştı.

Bu çalışmaların başında Sedat Ergintuğ, Sadi Hoşses gibi isimler bulunuyordu. Berlin ve Bağdat üniversitelerindeki kanun ve interpretasyon profesörlüğü (1960-1965-1968) görevlerimin ardından İstanbul Radyosu Program Müdürü olarak İstanbul'a geldiğimde doğrudan doğruya kendimi bu meselenin içinde buldum. Bir süre Sedat Ergintuğ ile birlikte çalıştık. SonraERCÜMEND BERKER yönetiminde MÜSBED (Müzik Söz Yazarları Bestecileri ve Editörleri Derneği) kuruldu. İki sene kadar Yönetim Kurulu üyeliği görevini yaptım. Aramızda büyük bestekarımız Cevdet Çağlar, Prof Selahattin İçli, Prof Aladdin Yavaşca gibi isimler vardı. Sedat Ergintuğ da yine yardımcı oluyordu. İki sene sonra bendeniz Genel Başkanlığa seçildim. Ve Genel Başkan olarak 8 sene bu dernekte görev aldım. Aynı zamanda TRT ile de bir mücadele sürüyordu. Bu arada "Türkiye Müzisyenler Sendikası" kuruldu. Genel Başkan Rahmetli Halil Aksoy'du. İstanbul Şube Başkanlığını da bendeniz üstlendim. Sendika güçlü olduğu için telif hakları konusuna da el atmıştı. Varolan gücümüzle her hükümetle, devrin Cumhurbaşkanlarıyla görüşmeler yapardık. Kongreler, toplantılar, uyku durak olmadan çalıştık. Müzik kullanan yerlere şahsen müracaat ederdik. Ancak böyle bir mesleki birliğin kurulması gereğini şiddetle duyuyorduk. Aynı dönemde Halil Aksoy ile Nevzat Sumer SANEM'i (Sanat Eserleri ve Müzik Yayın Ltd Şti.) kurdu. Onlar da çok yararlı çalışmalarda bulundular. Biz de 'MÜSBED' ola-

rak çalışıyorduk. Yurtdışıyla bağlantıya geçmiştim. 'SACEM' ve 'GEMA'nın başkanlarıyla görüştüm.. 'SACEM'in Türkiye temsilcisi konumundaki Prof. Halit Kemal Elbir'in ve yabancı hak sahipleri için kurulmuş bulunan "FİSAN" şirketinin de büyük katkılarını gördük. Paris'te Charles De Gaulle Caddesi'nde, Seine Nehri kıyısında SACEM'in, yukardan bakıldığında piyano gibi görülen bir binası vardı. Burada Fransa Sosyal İşler Bakanı, Prof Halit Kemal Elbir, SACEM Genel Başkanı M. Tournier, Ortadoğu ülkelerinde telif hakları üzerine ihtisaslaşmış M. Sparta ve bendeniz yemek yedik ve konuştuk. Onlara mesleki birliği kurmak istediğimizi ve bu konuda yardımlarını beklediğimizi söyledik. O dönemde yabancılar da Türk parlamenterleri "Patent Kanunu"nun çıkması için zorluyorlardı. Tam bu gelişmeler sürerken 1980 askeri darbesi oldu. Bu darbe aslında mesleki birliği kurmamızı kolaylaştırdı. Patent kanunu çıkarken yeni telif hakları kanunu da çıkarmaya muvaffak olduk.

Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Tahsin Şahinkaya, Nevzat Sumer'in memleketlisiydi ve kanun çalıştığı için bizlere sempatisi vardı. Onun odasında toplanıp son halini verdik. Sonraları Prof. Halit Kemal Elbir ve diğer hukukçularla birlikte gerekli noktaları vurguladık. Yani kanun aslında Milli Birlik Komitesi'nden çıktı.

Ama bir eksiği vardı ki bugün bile bunun olumsuz tesirini yaşıyoruz. 'Birim fiyatının tespiti'nin yapılmamış olması (bendenizce) hak sahiplerini hala mağdur etmektedir. TRT'den olumlu cevap gelmesine rağmen fiiliyata geçmedi. Bu konuda çok mücadele ettim ama sonuç alamadık.

3. OLAĞAN GENEL KURUL (1993-1995):

1- Yıldırım Gürses
(Başkan)

2- Fuat Güner (Başkan
Yardı)

3- Bilge Özgen (Muhafiz
Üye)

4- Aşkın Tuna

5- Bora Ayanoğlu

6- Gönül Şen

7- Amir Ateş

8- Fethi

Karamahmutoğlu*

9- Selmi Andak*

*Aşkın Tuna'nı istifası

nedeniyle yedek üye Fethi

Karamahmutoğlu, Gönül

Şen'in istifası nedeniyle

yedek üye Selmi Andak

Yönetim Kuruluna
getirilmiştir.

Denetleme Kurulu:

1- Turhan Taşan

(Başkan)

2- Cengizhan Mutlu

3- Ayşe Birgül Yılmaz

Haysiyet Kurulu:

1- Orhan Arıtan

2- Vahit Özyayın

3- Turgut Yarkent

Teknik Bilim Kurulu:

1- Erol Sayan

2- Timur Selçuk

3- Nurettin Çamlıdağ

Siz MESAM kurulduğunda hangi görevde bulundunuz?

MESAM kurulduktan sonra Bakanlar Kurulu kararı ile Bilim Kurulu Başkanı olarak atandım.

Prof Yalçın Tura benim yardımcım oldu. 2 yıl bu görevde kaldım. Şu anda çok mutluyum çünkü MESAM yirmi yıldır ilk kez beni hatırladı.

20. yıla girdiğimiz bu günlerde MESAM'ın geldiği noktayı konumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bestekarlık hala bir meslek olamadı. Bestekarlığı meslek yapabilmek için düzeyli eserlere prim vermek lazım. Halbuki çoğunluğa hitap etmek uğruna ticari müzik ve düzensizlik aldı başını gitti. MESAM'ın işi bu değil diyorlar. Ama MESAM'ın zekatı bu. Kuruluşunun sebebi hikmeti bu bir bakıma!.. MESAM hakların tespiti, takibi ve teslimi konusunda yol kat etti. Umarım daha da gelişerek ve düzensizliğe de bir çare bulunarak devam eder.

MESAM ile ilgili olarak önerileriniz ve geleceğe dair düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Telif hakları mücadelesinde ve MESAM'ın kurulmasında görev almış benim gibi bestekar arkadaşlarım belli bir deneyime sahip ve hepsi fedakar dava adamıdır. Hepimizde bizle beraber gidecek bilgiler var. MESAM bu değerli bilgileri kişilerden bir danışma kurulu oluşturup yararlanabilir. Sa-

Fotoğraf: Emre Akçay

dece güncel işlerle , davalarla uğraşmak yetmez. MESAM'ı daha ilerilere götürmek için bilimsel, hukuki, atılımcı, yeni fikirlerin ortaya çıkması gerekir. Bir komisyon kurulup danışmanların, uzmanların fikirleri hayata geçirilebilir.

Telif hakları mücadelesi sürecine ait bir anınızı paylaşabilir misiniz?

Yaptığımız toplantının ardından 'SACEM' ilk yardım olarak o sene 'SACEM' üyesi tüm dünya hak sahiplerinin Türkiye'den alacakları bir yıllık telif haklarını almayı, Türk hak sahiplerine bağışlamak gibi tarihi büyük bir jest yaptı. Biz de o devirde oldukça yüklü olan bir parayı "FİSAN" ile birlikte "MÜSBED" olarak ilk defa Türk hak sahiplerine adil bir şekilde dağıtabilme mutluluğuna ulaşmış olduk.

“Bestekarlık hâlâ bir meslek olamadı. Bunun için düzeyli eserlere prim vermek lazım. MESAM'ın işi bu değil diyorlar. MESAM'ın kuruluşunun sebebi hikmeti bu bir bakıma!”

4. OLAĞAN GENEL KURUL (07/08/1995-02/10/1997):

1- Attila Özdemiroğlu (Başkan)	9- Mustafa Oğuz
2- Sezen Aksu (Başkan Yard)	10- Erol Sayan
3- Fuat Güner (2. Başkan Yard)	11- Timur Selçuk
4- Turhan Taşan (Muhâsip Üye)	12- Selmi Andak
5- Ali Kocatepe (MESAM Sözcüsü)	13- Dağhan Baydur
6- Orhan Gencebay	14- Dursun Karaca (Aynı zamanda Genel Sekreter)
7- Arif Sağ	15- Bora Ayanoğlu
8- Aydın Orhan	16- Bilge Özgen*

*Bora Ayanoğlu'nun istifası nedeniyle Yönetim Kuruluna birinci yedek üye Bilge Özgen getirilmiştir.

Denetleme Kurulu:

- 1- Ayşe Birgül Yılmaz (Başkan)
- 2- Emine Ertem
- 3- H. Hüsnü Üstün

mesam

Fotoğraf: Melih Aydın

Alaeddin YAVAŞÇA

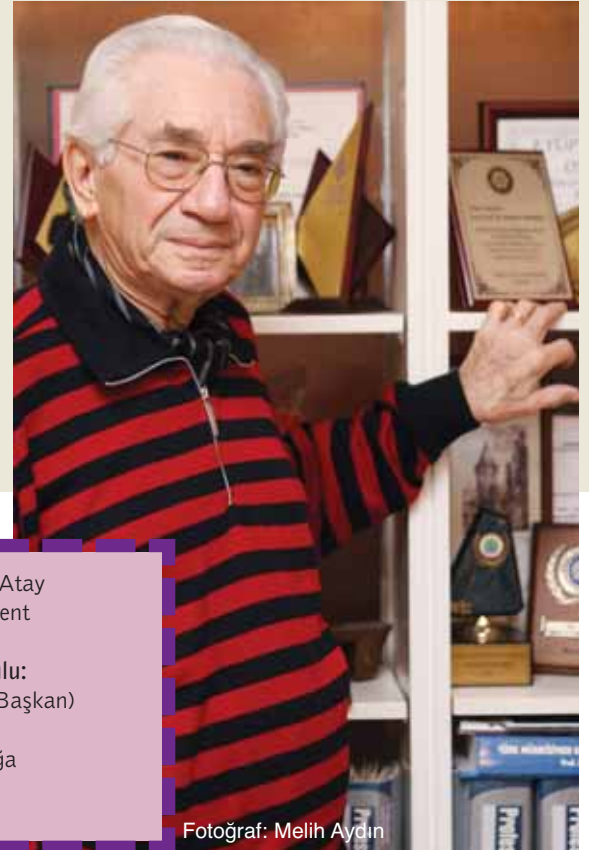
“Bence MESAM
Yönetim
Kurulu’nda her
müzik türünü
temsilen en az
iki kişi olmalı.”

MESAM hangi şartlarda ve nasıl kuruldu? MESAM’ın kuruluşunda katkılarınızı öğrenebilir miyiz? Hangi görevlerde bulundunuz? MESAM çok iptidai şartlarda kuruldu. O dönemde üç yapımcı firma vardı: Columbia, Odeon ve Sahibinin Sesi. Bu üç firma hegemonyaydı. Bazen çıkartıkları plaklardan peşin olarak küçük bir miktar telif ödenirdi. Güfte sahipleri bir şey alamazdı. Sadece beste sahipleri ve okuyanlar alırdı. Teliflerin bir kısmı plak başı satıştan verilirdi. 8 kuruş, 9 kuruş, en çok Münir Bey (Nurettin Selçuk) alırdı; 12 kuruş. İşin takibi zor ve sahipsizdi. Bizler, bestekar ve güfte yazarlarını, yapımcıların istismarından kurtarmak için mücadeleye geçtik. Sık sık Şark Kahvesi’nde buluşup toplantı yapardık. O toplantının başkanı bendim. Yardımcım da Sadi Hoşses idi. Sonra yavaş yavaş kurumsallaşmaya başlandı. 1950’li yılların sonunda yasa gereğince herhangi bir dernek böyle bir faaliyete giremezdi. Birkaç tane dernek olmalıydı ve bu birkaç dernek bir federasyon teşkil etmeliydi. Ancak Federasyon olduğu takdirde böyle bir kuruluş istikametine gidilecekti. Bu çok zaman aldı. Ama sonunda muvaffak olundu. Nevzat Sumer’in başkanlığında Nişantaşı’nda bir apartman dairesinde başladık. Nevzat Sumer, Rahmetli Vahit Özydın, Günaydın Kaynak (Sadettin Kaynak’ın oğlu), Adem Şahin gibi isimlerden oluşan bir ekiple faaliyete geçtik. 1987’de atanmış Yönetim Kurulu üyesiydim. 1993’e kadar yönetim Kurulu’nda kaldım. Sonra da Atilla Özdemiroğlu başkanlığı zamanında 1999 – 2001 arasında Yönetim Kurulu’nda bulundum.

MESAM’ın kuruluşu eser sahiplerine ve müzik sek-

törüne neler kazandırdı? Neler değişti?

Biz bestekar ve güfte yazarlarının haklarını yapımcılara karşı korumak için MESAM’ı kurarken şöyle bir prensip kararı aldık: mümkün merteye MESAM Yönetim Kurulu içine yapımcıları almayacaktık. Çünkü mücadele edilecek kişileri bu bünyeye aldığınızda kafi derecede güçlü olamazsınız. Halbuki şimdi yapımcılar bestekar olarak Yönetim Kurulu’na girmeye başladılar. Yönetim Kurulu şu anda tamamen Türk Musikisi’nin aleyhine cereyan ediyor. Unkapanı geldi yerleşti. Ve bundan koparmanın imkanı yok. Peki Türk musikisi bestekarı olarak beni kim koruyacak? Benim haklarımı kim takip edecek? Böyle bir Yönetim Kurulu ile bu dava götürülemez. Bu problemlerin çözülmesi lazım. Atilla Özdemiroğlu başkan olduğunda, Yönetim Kurulu içerisinde ben, Erol Sayan ve Bilge Özgen vardı. Mümkün merteye TRT’ye bağlı olan bestekarların ve güfte sahiplerinin haklarını müdafaa etmek için bir mücadele veriyor-

Fotoğraf: Melih Aydın

5. OLAĞAN GENEL KURUL (1997-1999):

- 1- Atilla Özdemiroğlu (Başkan)
- 2- Fuat Güner (Başkan Yardımcısı)
- 3- Turhan Taşan (Muhasep Üye)
- 4- Ali Kocatepe (Basın Sözcüsü)
- 5- Orhan Gencebay
- 6- Selmi Andak
- 7- Bilge Özgen
- 8- Erol Sayan

- 9- Dursun Karaca

Denetleme Kurulu:

- 1- Cengizhan Mutlu
- 2- Ayla Peken
- 3- H. Hüsnü Üstün

Haysiyet Kurulu:

- 1- A. Orhan Arıtan(Başkan)

- 2- Mehmet Sadık Atay
- 3- H. Turgut Yarkent

Teknik Bilim Kurulu:

- 1- Osman İşmen (Başkan)
- 2- Şeref Taşlıova
- 3- Ali Rıza Binboğa

6. OLAĞAN GENEL KURUL (1999-2001):

1- Attila Özdemiroğlu (Başkan)
2- Ahmet Selçuk İlkan (Başkan Yard) (istifa)
3- Turhan Taşan (Muhasisip Üye)
4- Fuat Güner (2. Başkan) (Muzaffer Özpınar yerine 3. Başkan Yard)
5- Nevzat Sumer
6- Alaeddin Yavaşca
7- Sümer Ezgü

8- Ali Rıza Binboğa (3. Muhasisip Üye) (Muhasisiplikten istifa edip genel sekreter oluyor)
9- Burhan Bayar (5. Muhasisip Üye)
10- Orhan Gencebay
11- Bilge Özgen
12- Erol Sayan
13- Dursun Karaca
14- Aşkın Tuna*

15- Muzaffer Özpınar ** (2. muhasisip Üye) (Ahmet Selçuk İlkan istifası ile 4. muhasisip üye)
16- Gönül Şen***
17- Ali Kocatepe****
18- Halil Karaduman****
19- Osman İşmen****
20- Aykut Gürel****
*Nevzat Sumer'in istifası nedeniyle

Aşkın Tuna göreve getirilmiştir.
** Dursun Karaca'nın istifası nedeniyle Muzaffer Özpınar görev getirilmiştir.
*** Ahmet Selçuk İlkan'ın istifası ile Gönül Şen göreve getirilmiştir.
**** Muzaffer Özpınar, Burhan Bayar, Gönül Şen ve Aşkın Tuna'nın istifası nedeniyle Ali Kocatepe, Halil Karaduman, Osman İşmen, Aykut Gürel (Sayman Üye) göreve getirilmiştir.

duk. Ve bir sonuç da alıyorduk. Sonra yapımcılar ağırlığını koydu. Üçümüz de ekarte edildik. Şu anda Yönetim Kurulu içinde TRT'de kullanılmakta olan eserlerin takibinde olsun, tahakkukunda olsun fikirleri öne sürebilecek bir tek kişi yok.

MESAM ve Telif Haklarıyla ilgili önerilerinizi ve geleceğe dair düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Yapılacak şey şudur: Türkiye'de kaç türde müzik varsa bunlar belirlenmeli ve Yönetim Kurulu seçiminde adaylar bağlı buldukları müzik türünü temsilen öne çıkmalı. Ve her türün en az iki temsilcisini kapsayacak şekilde Yönetim Kurulu oluşturmalı. Bu şekilde MESAM, üyelerini tatmin edebilecek şekilde işleyebilir. Gönül arzu ediyor ki MESAM 21. yy'a yakışır şekilde görev yapsın.

Alaeddin Yavaşca'nın kedisini...

Zaman Önemliyse...

hızlı

dakik

güvenli

İstanbul'un her yerinde; evden eve, ofisten ofise, hızlı-dakik-güvenli profesyonel kurye.

www.alokurye.net

mesam

Fotoğraf: Melih Aydın

Atilla ÖZDEMİROĞLU

Meslek birliği kurulması için yaptığınız çalışmalar ne zaman başladı ve sizi bu çalışmalara yönlendiren sebepler nelerdir?

Benim telif bilincim 1970'lere dayanır. O sırada hem Hukuk Fakültesi'nde okumamdan hem de müzisyen olmamdan kaynaklanan bir bilgim vardı. Şanar Yurdatapan ile ŞAT adındaki anonim şirketimizin bünyesinde 'FSKO'yu (Fikir ve Sanat Eserlerini Koruma Kooperatifi) kurduk. Bu mesleği yapacak sak fikri haklara sahip çıkılmasının şart olduğunu düşünüyorduk. Bir iki yıl sonra SACEM ile toplantıya çağıldık. Aynı anda IFPI (International Federation Of Phonogram Producers/ Dünya Plak Örgütleri Konfederasyonu) adlı bir başka kuruluşun da Türkiye temsilciliğini yapıyorduk O da CISAC gibi UNESCO çatısı altındaydı.

Paris'te bir toplantıda ilk defa ciddi bir deklarasyonda bulunduk. O yıllarda Türkiye'de fikri hakların korunması sadece yabancı eserler için geçerliydi. Almanya (GEMA) mekanik hakları, Fransa (SACEM) ise umumi yayın haklarını takip ediyordu. Ama SACEM'in yegane operasyonu, yabancı eserler adına TRT'den tahsilat yapmaktı. TRT dışında başka bir muhatap kuruluş da yoktu. Biz, Şanar ile birlikte o konferansta telif haklarının tespit, takip ve tesliminin milli (yerel) bir birlik tarafından yapılması gerektiğini savunduk. Diğer bir deyişle SACEM ve GEMA'nın ellerini Türkiye'den çekmesini istedik.

Onlar da cevap olarak bunun çok kompleks bir iş olduğunu, Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da bu işi kendilerinin üstlendiğini, bizim altından kalkamayacağımızı söylediler. Biz, 'hayır beceririz' dedik ve böylelikle ilk karşı çıkışımızı başlattık. 70'li yıllarda 'FİSKO' bu konuyu gündemde tuttu. Zaman zaman

bu çerçevede içerisinde paneller, konferanslar düzenledik.

'MÜSBED', 'SANEM' gibi başka kuruluşlar da faaliyete geçmişti. En son ben 'ART' adında bir anonim şirket içinde 'BESKO' (Beste Eser Koruma) adı altında bir kuruluş kurdum. 'BESKO' ilk ciddi faaliyeti yapan kuruluş oldu çünkü tahsilat yaparak eser sahiplerine para dağıtmaya başladı. Bu kuruluş bir anlamda MESAM'ın da alt yapısını oluşturdu diyebilirim. Çünkü MESAM başlarken biz anonim şirketi fesh ettik ve bütün varlığımızı -yazılımlar, bilgi, birikim- MESAM'a devrettik. MESAM'ın kuruluşunda ben Denetleme Kurulu'nda atanmış kurucu üyeydim.

MESAM kurumsallaşma ve tanıtım adına ciddi adımlar attı. Benim başkanlığım 1995 – 2003 yılları arasında (4.– 7. dönem) sürdü. MESAM'da emeğim geçen yıllar için çok memnunum. MESAM'ın operasyonları sayesinde Türkiye'nin yurtdışındaki olumsuz imajı silindi, kara listeden çıkıp medeni ülkeler arasında yer almaya başladı. Bunda MESAM'daki tüm arkadaşlarla birlikte katkımız olduğu için çok memnunum. Daha medeni bir ülke olmak adına, Türkiye'nin bir dönem tarihinde önemli bir işlevi yerine getirdiğimizi düşünüyorum.

Sizce MESAM'ın kuruluşu eser sahiplerine ve sektöre ne kazandırdı?

MESAM her şeyden önce bir bilinç kazandırdı. Türkiye'de fikri hak bilinci, düşünce ürününün bir mülkiyet olabileceği ve onun üretene ait olabileceği fikri yoktu. Öncelikle fikri mülkiyet diye bir kavramın genel kamuoyu tarafından kabulüne şahit olduk. Dolayısıyla içinde bulunduğumuz bilgi çağında en önemli sermaye sayılan düşünce ürünleri artık sahi-

6. OLAĞAN GENEL KURUL (1999-2001):

Denetleme Kurulu:	2- Mehmet Aslan	Teknik Bilim Kurulu:
1- Cengizhan Mutlu	3- Sadık Atay	1- Şeref Taşlıova
2- Ayla Peken	4- M. Tahir Paker*	2- Mustafa Beyazkuş
3- Murat Çobanoğlu	*M. Tahir Paker, Sadık Atay'ın istifası ile bu göreve getiril- miştir.)	3- Uğur Murathan
Haysiyet Kurulu:		4- Süleyman Yıldız
1- Turgut Yarkent (Başkan)		5- Faysal Çiftçi

“MESAM herşeyden önce fikri hak kavramının kamuoyunda kabul edilmesini sağladı”

binden kopuk değil. Düşünceye emek veren kişiler bundan gelir elde edebiliyorlar.

20. yıla girdiğimiz bu günlerde MESAM'ın geldiği noktayı, konumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Benim MESAM'da ilk müsaade ettiğim yanlış, her şeyin devletten beklenmesiydi. Benim belki de yarattığım en büyük farklılık bu oldu. "Devlet değil biz yapacağız. Kendi haklarımızı devlet bize teslim edemez. Devlet sadece gerekli yasaları yapar fakat gerekli çabayı bizim göstermemiz lazım" dedim. Bu hakların toplanması için baroyla ve bir sürü sanayi kuruluşu ile işbirliğine giderek bir zihniyet değişikliği yaparak işe başladık. Bu çabalar çok olumlu sonuçlar verdi. İki yıl içinde aşağı yukarı 5 -6 Milyon Dolar, sonra da 10 Milyon Dolar tahsilat yapabildik. Kolay olmadı, bir sürü, yazı, çaba, panel, bakan toplantısı, yurtdışı toplantısı yaptık. Elimizdeki bütün baskı unsurlarını kullanarak çevreye, devlete, telif borsasına karşı mücadele ettik. Zorlu ama keyifli bir dönemdi. En keyifli tarafı da tahsilatları yapmaya başladıktan sonraki dönemdi.

MESAM ve telif haklarıyla ilgili önerilerinizi ve geleceğe dair düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

MESAM'ın bazı temel prensipleri var. Önce bunlar korunmalı. Birinci sıradaki prensibimiz: Birlik. Bizim en büyük varlığımız birlik olmamızdır. Bu birlik dağılırsa, güç dağılır. Şu anda bir bölünmüşlük var. Eser sahipleri

ri ikiye bölünmüş durumda. Önerim öncelikle bu anlamsız, hiçbir mantığı ve akılcılığı olmayan durumun sonlandırılması. Birlik diğer yandan da şu demek; Daha önce popçu, rockçı, Türk müzikçi diye bölünmüşlük vardı. Biz bunu yok etmeye çalıştık Eskiden taraflar birbirini dışlar bir tavır sergiliyorlardı. Bu anlayış yok oldu. Birlik anlayışının daha da güçlenerek devam etmesi gerekiyor. Bir diğer prensibimiz de şeffaflıktır. Birbirimize olan güveni yok edersek hiçbir şey kalmaz geriye. Güven de ancak şeffaf ortamlarda oluşabilir.

MESAM kar eden bir kuruluş değildir. Bütün amacı eser sahibinin emeğinin karşılığı olarak en etkin bir şekilde alıp, en kısa sürede en az masrafla işleyip eser sahibine vermektir. Bunun unutulmaması gerekir.

Son olarak da dünyada teknoloji geliyor ve fikri koruma zayıflıyor. Meslek birlikleri bu gelişmeye karşı epey çaba sarf ediyorlar. Müzik sektörü yani asıl gelir noktaları da zor durumda. Bundan ürkülmemesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü müzik insanlık var olduğundan beri hep var oldu. Müzik form değiştirebilir. İnternete taşınabilir, CD'lere kopyalanabilir. Biz hangi ortamda olursa olsun hakları toplayacağız. Gün gelebilir eser sahipleri, müzisyenler dijital dünyaya çok basit bir şekilde karşı durabilirler. "Biz artık kayıt yapmayacağız sadece canlı performans yapacağız" dedikleri anda bütün bu teoriler yıkılabilir. Her şey birlikte karar almaya bağlı.

MESAM'ın kuruluş dönemlerinden anlatabileceğiniz bir anınız var mı?

Benim başkan olma hikayem ilginç gelebilir. Hiç böyle bir planım olmadığı bir dönemde arkadaşlarım yönetime katılmam için ısrar ettiler. Onları kıramadım. Mesleki olarak böyle bir göreve vakit ayıramayacağımı söylediğimde bana yardım etme sözü verdiler. Ve başkan seçildim. Fakat hayat öyle olmuyor, belli bir sorumluluk altına girince bütün hesap sizden sorulmaya başlıyor. Ne kadar bir takım olarak çalışmaya uğraşırsanız uğraşın sorumlu hep siz oluyorsunuz. Önerilere belki şunu da ekleyebilirim: Sorumluluğu tek bir kişiye yıkmak yerine daha paylaşımcı olunması, herkesin elini taşın altına koyması gerektiğini düşünüyorum.

"Bizim en büyük varlığımız birlik olmamızdır. Bu birlik dağılırsa güç dağılır. Eser sahiplerinin şu andaki bölünmüşlüğüne son vermek en önce yapılması gerekendir"

7. OLAĞAN GENEL KURUL (10/11 Kasım 2001-6/7 Aralık 2003):

- 1- Attila Özdemiroğlu (Başkan)
- 2- Fuat Güner (Başkan Yard)
- 3- Ali Rıza Binboğa (Başkan Yard)
- 4- Murat Hasarı (Sayman Üye)
- 5- Burhan Bayar
- 6- Turhan Taşan
- 7- Orhan Gencebay
- 8- Suavi
- 9- Uğur Başar

- 10- Selami Şahin
- 11- Hasan Saltık (Kalan Edisyon)
- 12- Hasan Hüseyin Demirel*
- *Burhan Bayar'ın istifası nedeniyle Yönetim Kuruluna birinci yedek üye Hasan Hüseyin DEMİREL getirilmiştir.)
- Haysiyet Kurulu**
- 1- Turgut Yarkent (Başkan)

- 2- Faika Sarp (Başk. Yard)
- 3- Yüksel Seda Akay
- Denetleme Kurulu:**
- 1- Muzaffer Özpınar* (19/12/2001 istifa)
- 2- Cengizhan Mutlu
- 3- Serdar Erbaş
- 4- Murat Çobanoğlu

Teknik Bilim Kurulu

- 1- Ali Osman Erbaş (Başkan)
- 2- Şeref Taşlıova
- 3- Ali İhsan Kısaç
- 4- Süleyman Yıldız
- 5- Ceyhun Çelik
- 6- Aydın Sarman*
- * Aydın Sarman Ceyhun Çelik'in istifası nedeniyle göreve getirilmiştir.

mesam

Yalçın TURA

“Önümüzde gidilecek daha çok yol var. El birliğiyle bu yolu elden geldiğince kısaltmaya çalışmamız gerekiyor”

MESAM hangi şartlarda ve nasıl kuruldu? MESAM'ın kuruluşunda katkılarınızı öğrenebilir miyiz?

MESAM kurulmadan çok önce, 70'li yılların başında bir Besteciler Birliği kurmak için, İstanbul ve Ankara'daki bestekâr dostlarımızla çalışmalar başlattı isek de bir türlü bu birliği gerçekleştiremedik. Daha sonra, sanırım 1977'de Prof. Halit Kemal Elbir'in önderliğinde FİSAN adlı bir dernek kuruldu. Bu dernekte ben de Yönetim Kurulu üyesi olarak çalıştım. SACEM'le ilişki kurduk ve bize üye olan bestecilerimizin SACEM'e de üye olmalarını sağladık. Daha sonra bu derneği bir süre Nevzat Sumer dostumuz yürütmeye çalıştı. 1980 sonrası çıkartılan Telif Hakları Yasası'na göre, yasanın yürürlüğe girmesinin ardından altı ay içinde ilgililerin kendi meslek birliklerini kurmaları, altı ay içinde bu gerçekleşmediği takdirde bu birliklerin devlet tarafından kurulacağı hükmü yer alıyordu. İlgililer bir araya gelip kendi meslek birliklerini kuramadıkları için, Özal Hükümetinde Kültür Bakanı olan Mesut Yılmaz döneminde dört meslek birliği, bu arada MESAM kuruldu. Ben de Kültür Bakanlığı tarafından Bilim Kurulunda görevlendirildim ve bir süre bu görevi yerine getirdim.

MESAM'ın kuruluşu, eser sahiplerine ve müzik sektörüne neler kazandırdı? Neler değişti?

MESAM eser sahiplerini bir çatı altında bir araya getirerek onlara haklarını koruma ve savunma olanağı sağladı ve müzik sektöründeki başıbozukluğa büyük ölçüde son verdi.

MESAM'ın kuruluş günlerinden bir anınızı/olayı

bizimle paylaşabilir misiniz?

MESAM'ın bugünkü haline gelebilmesi kolay olmadı. Görev alan herkes ne gibi zorluklarla mücadele edildiğini çok iyi bilir. O kadar çok problemle boğuşuldu ki, içlerinden birini seçip anlatmam çok güç.

Ve 20. yıla girdiğimiz bu günlerde MESAM'ın geldiği noktayı, konumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kurulduğu günden bugüne MESAM elbette çok gelişti, büyüdü, ilerledi, zenginleşti; uluslar arası kuruluşlarla işbirliğine girdi. Gerek yurt içinde, gerek yurt dışında saygın bir kurum haline geldi.

MESAM ve telif haklarıyla ilgili önerilerinizi ve geleceğe dair düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Bununla birlikte her şey henüz güllük gülistanlık hale gelmiş değil. Geçen dönemlerde Kültür Bakanlığı'nın aynı alanda birden fazla meslek kuruluşuna izin vermesi MESAM'ın gücünü böldü, zayıflattı ve istismarcıların işini kolaylaştırdı. Bugün hâlâ, yurdumuzda en kolay yenen hak telif hakkı. Müzik kullanan ticari her işletme, buna Devlete bağlı müzik kurumları da dahil, liste verme, telif hakkı ödeme yükümlülüklerini tam anlamıyla yerine getirmiyor. MESAM, ne yazık ki denetim ağını gerektiği yaygınlığa ve etkinliğe kavuşturamıyor. Korsan yayının önüne geçilemiyor. Yaptırımlar güçsüz, yetersiz. Devletten gerekli destek görüldüğü pek söylenemez. Önümüzde gidilecek daha çok uzun bir yol var. Elbirliğiyle bu yolu elden geldiğince kısaltmaya çalışmamız gerekiyor.

8. OLAĞAN GENEL KURUL (6/7 Aralık 2003-25/26 Mart 2006):

- 1- Ali Rıza Binboğa(Başkan)
- 2- Turhan Taşan(Başkan Yard)
- 3- Murat Hasarı(Sayman Üye)
- 4- Arif Sağ
- 5- Cahit Berkay
- 6- Faika Sarp
- 7- Faruk Demir
- 8- İlhan Şeşen
- 9- Orhan Gencebay

- 10- Suavi
- 11- Uğur Başar
- 12- Vedat Sakman*
- 13- Ali Tekintüre*
- 14- Mustafa Özkent*
- 15- Vedat Çetinkaya*
- *Arif Sağ'ın istifası nedeniyle Vedat Sakman, İlhan Şeşen'in istifası nedeniyle Ali Tekintüre, Faika Sarp'ın istifası

- nedeniyle Mustafa Özkent, ve Faruk Demir'in istifası nedeniyle yerine Vedat Çetinkaya gelmiştir.
- Haysiyet Kurulu**
- 1- Turgut Yarkent
  - 2- Hülya Şenkul
  - 3- Vural Şahin
  - 4- Metin Alkanlı
- Denetleme Kurulu**

- 1- Cengizhan Mutlu (Başkan)
- 2- Erol Güngör
- 3- Mustafa Budan
- Teknik Bilim Kurulu
- 1- Şeref Taşlıova(Başkan)
- 2- Ali İhsan Kısaç
- 3- Birol Yayla
- 4- Necdet Tokatlıoğlu
- 5- Süleyman Yıldız

MESAM hangi şartlarda ve nasıl kuruldu? MESAM'ın kuruluşunda katkılarınızı öğrenebilir miyiz? Hangi görevlerde bulundunuz?

MESAM sanat ve sanatçının varlığını ortaya koymak için Cumhuriyet tarihimizin sanatçıya vermiş olduğu değeri dünya ölçeğinde bulunan meslek birliklerine entegre ederek çağın getirdiklerine TC sanatçısının da sahip olması için büyük çabalarla kurulmuştur. Kuruluş safhasında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın o zamanki görevlileri ile iç içe ve yakından takip ederek ve Teknik Bilim Kurulu Üyeliği görevinde bulundum.

MESAM'ın kuruluşu eser sahiplerine ve müzik sektörüne neler kazandırdı? Neler değişti?

MESAM'ın kuruluşu eser sahiplerine kimlik ve ürettiği eserlerden getiri sağladı. Bu getiri aynı zamanda daha kaliteli eser üretilmesine öncü oldu. Müzik sektörüne başarılı sanatçı kazandırdığı gibi sanatçı ve yapımcı arasında bir köprü ve resmiyet sağladı. Daha önce sanatçıyı istediği gibi yönlendiren müzik sektörüne daha iyi diyalog, sanata daha çok saygı duyulması ve bu alanda kazanılan getirilerin sanatçıya daha çok yansımaları sağladı. Müzik sektörü de sanatçı da, sektör de kazandı. Ayrıca sektör bandrol kullanarak daha ciddi bir ticari formasyona başlamış oldu. Ciddi bir müzik sektörü ortaya çıktı. MESAM gibi önemli bir meslek birliğinin varlığı ile daha fazla önem kazandı.

MESAM'ın kuruluş günlerinden bir anı/hatıra veya olayı bizimle paylaşır mısınız?

MESAM'ın kuruluş günlerinde Ankara'da bulunduğum zaman içinde Kültür ve Turizm Bakanlığında meslek birliklerinin kuruluşları ile görevli o zamanki Daire Başkanı Cevdet Türkeroğlu ile görüşürdüm (Cevdet Bey daha sonra Kültür Bakanlığı Müsteşarı oldu). MESAM ve diğer meslek birliklerinin kuruluşu için konuşmalar yapılırdı. Beni, MESAM'ın Teknik Bilim Kurulu Üyeliği'ne uygun gördüklerini söyledi. Ve öyle de oldu. MESAM'ın resmi kuruluş töreni için İstanbul'a davet edilmişim. Yıldız Sarayı'nda açılış

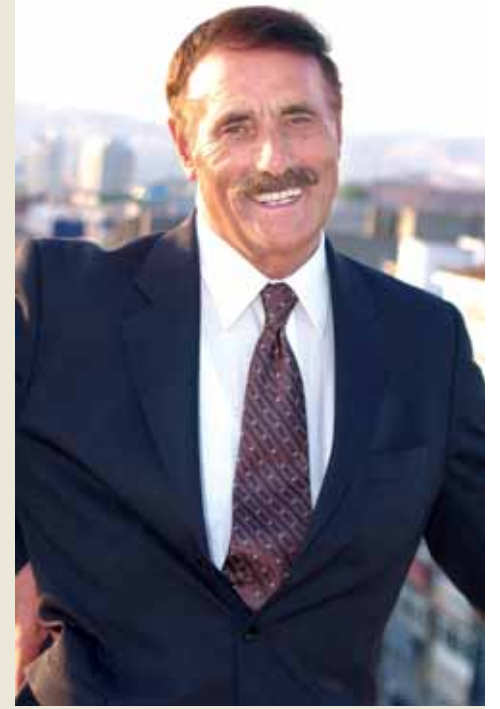
töreni yapıldı. O gün, Avrupa'ya bir program için gidecektim. Programımı iptal ettim ve MESAM'ın açılış programına katıldım. O anda ben de herkes gibi heyecanlıydım. O gün benim için çok özel ve hoş bir gündü.

Yirmi yıla getirdiğimiz bu günlerde MESAM'ın geldiği noktayı, konumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yirminci yılını kutladığımız bu günlerde MESAM'ın geldiği nokta bir çekirdekten bir ulu çınarın meydana gelme sürecidir. Kurucular Kurulu sayısı ile ortaya çıkan MESAM, bugün 4600 üyesi olan mükemmel bir yöntem ve yönetimle hızla teknolojik sistem içerisinde üyelerine en iyi hizmeti götürmek çabası ile dünyanın sayılı meslek birlikleri arasında başı çekmektedir. MESAM'ın kuruluşundan bu güne kadar görev alan herkesi saygıyla yâd ederken, MESAM'ın yirminci kuruluş yılında büyük mesafeler aldığını bizzat gören biri olarak söylemeyi vicdani bir görev bilmekteyim. MESAM'ın bu başarısını gayretle yürüten Başkanını, Yönetim Kurulu Üyelerini, Üst Kurullarda görev alanları, MESAM bünyesinde idari görevde çalışanları kutluyorum. MESAM'ın üyelerine daha nice güzel eserleri kazandıracağına dair olan ümidimi paylaşmak istiyorum.

MESAM ve Telif Haklarıyla ilgili önerilerinizi ve geleceğe dair düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

MESAM'ın Telif Haklarıyla ilgili önerilerim; başta sanatçıların haklarının korunması, MESAM'ın bünyesinde teknik alanda geliştirilmesi düşünülen anonim sayılan eserler üzerinde dikkatle durulması, kaynak kişi derleyici olan üyelerimiz ve onların varislerinin haklarının korunması, 2006 yılında MESAM bünyesinde yapılan sempozyumda bu konularda sunulan bildiri-lerin içerisindeki dilek ve temennilere, görüşlere resmiyet kazandırarak hayata geçirilmesi. Kültür ve Turizm Bakanlığı, TRT ve MESAM'ın protokolü sonucu çözümlenmesini dile-diğimiz yukarıda belirtilen hususların açıklığa kavuşturulması.

Âşık Şeref TAŞLIOVA

MESAM, daha önce sanatçıyı istediği gibi yönlendiren müzik sektörüne daha iyi diyalog sanata daha çok saygı duyulması ve bu alanda kazanılan getirilerin sanatçıya daha çok yansımaları sağladı.

mesam

Cevdet TÜRKEROĞLU

“Bazıları niye bu işlerle uğraşıyorsun diyordu. İlk defa böyle kuruluş kuruldu. Dernek değil, tam bir resmi kuruluş değil, şahsına münhasır bir kuruluş. Kendi Bakanlığım'da dahil olmak üzere Danıştay'da, Başbakanlıkta hep ben bu konuları savundum.”

MESAM'n kuruluşunda çok büyük emekleri olan ve telif hakları konusunun ülkemizde temellerini atılmasını sağlayan Kültür Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı ve daha sonra Müsteşarlık yapmış olan Cevdet Türkeroğlu, MESAM'ın kuruluşunu şöyle anlattı.

“MESAM'ın kuruluşu 1980'den sonraki dönemin Kültür Bakanı Cihat Baban'ın talimatı ile oldu. Ben o zaman Kültür Bakanlığı Yayın Dairesi Başkanı idim. Dolayısıyla telif hakları konularını takip ediyordum. O zamanki 5846 sayılı Kanuna ve Yönetmeliğe göre çıkardığımız kitapların telif haklarını hesaplayıp, yazarlara ödüyorduk...”

Sayın Cihat Baban, Kültür Bakanı olunca beni çağırdı ve İstanbul'dan Prof. Halid Kemal Elbir ve musikiyle ilgili bir ajansı olan Nevzat Sumer'le telif haklarıyla ilgili bir toplantı yapılacağını söyledi. Telif konularını bildiğim için beni de bu toplantıya dahil etti. Bu toplantı Ankara'da birkaç müzik adamıyla birlikte yapıldı. Telif haklarını nasıl düzene sokacağımızla ilgili bir toplantıydı. O dönem Hukuk Fakültesi profesörlerinden Halid Kemal Elbir bu konularda çok bilgi sahibiydi. Onunla ve Nevzat Sumer'le kanun incelendi ve böyle bir kuruluşun kurulması için kanunda değişiklik yapılması gerektiğine karar verildi. Cihat Bey bu konuda beni görevlendirdi. Ankara'da Bakanlık bünyesinde toplantılar yapıldı. Elbir Hoca ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden ilgili kişilerle görüşerek bu değişikliği

hazırladık. Bu konuları araştırmak üzere Fransa, İngiltere ve Almanya'ya gittim. Oradaki faaliyetleri inceledim. Türkiye'de oluşturulacak yapı için çalışmalar yaptım. Bu ülkelerde de sadece müzik eserlerini koruyan kuruluşlar vardı. Diğer güzel sanat alanları bu meslek birliklerinin bünyesinde takip ediliyordu. Biz bunu da aşarak, her alan için 4 ayrı meslek birliği olarak kurduk.

O dönem kanun değişiklikleriyle Devlet Bakanını Mehmet Özgüneş ilgileniyordu. Kanun ve kararlar ondan geçiyordu. Toplandık. 4 meslek birliği ve bunların sonradan birleşeceği bir federasyona “Fikir ve Sanat Eserleri Federasyonu”na dönüşeceği bir teklif hazırladık. Kanun çıktı. Daha sonra yönetmelik ve tüzükleri çıkması gerekiyordu. Bunların hepsi nacizane Cevdet Türkeroğlu'nun kaleminden çıktı. Elbir Hoca, müzik konusunda Nevzat Sumer, sinema konusunda Türker İnanoğlu ve ekibi ile edebiyat konusunda Ankara'daki edebiyatçılarla, güzel sanatlarda Gazi Üniversitesi'ndeki ressamlarla, grafiker hocalardan görüşülerek bu çalışmaları yaptım.

Bazıları niye bu işlerle uğraşıyorsun diyordu. İlk defa böyle kuruluş kuruldu. Dernek değil, tam bir resmi kuruluş değil, şahsına münhasır bir kuruluş. Kendi Bakanlığım'da dahil olmak üzere Danıştay'da, Başbakanlıkta hep ben bu konuları savundum.

Mesut Yılmaz'ın bakanlığı döneminde kuruluşu tanımladı. Ve 4 meslek birliği MESAM (Türkiye Müzik Eseri Sahipleri Meslek Birliği), SESAM (Türkiye Sinema Eseri Sahipleri

9. OLAĞAN GENEL KURUL (26 MART 2006-halen):

- 1- Ali Rıza Binboğa(Başkan)
- 2- Suavi(Başkan Yard)
- 3- Turhan Taşan(Sayman Üye)
- 4- Ahmet Selçuk İlkan
- 5- Ali Coşar/Rh Pozitif Edisyon
- 6- Ali Yavuz
- 7- Cahit Berkay
- 8- Faruk Demir

- 9- Hasan Saltık/Kalan Edisyon
- 10- İlhan Şeşen
- 11- Orhan Gencebay
- 12- Ali Tekintüre*
- *İlhan Şeşen'in istifası nedeniyle Yönetim Kuruluna birinci yedek üye Ali Tekintüre getirilmiştir.)

- Haysiyet Kurulu**
- 1- Fuat Güner
  - 2- Ali Rıza Erdoğan
  - 3- Metin Alkanlı

- Denetleme Kurulu**
- 1- Cengizhan Mutlu
  - 2- Derya Köroğlu

- 3- Erol Güngör

Teknik Bilim Kurulu

- 1- Şeref Taşlıova
- 2- Ali İhsan Kısacık
- 3- Erol Parlak
- 4- Kadir Şeker
- 5- Osman İşmen

BİLGE SUMER'DEN BİR ANI**Ömrüm seni sevmekle...**

Günlerden 26 Haziran 1979. MESAM öncesi çalışmaları yaşıyoruz. Rahmetli Yesari Asım Arsoy'un eserlerinin SACEM'e bildirim yapılrken esere söz yazarının da imza atması gerekli. Beste ve söz birlikte kabul görüyor. Bunları yeni öğreniyoruz. Bizim için ne büyük bir gecikme. Yesari Asım Beyefendi'ye "Ömrüm seni sevmekle- Açamazsan eğer – Bir laha bile" isimli bu güzel şarkıların söz yazarını bulmak zorundayız" dediğimizde, "Çok eski, hatıralarımın sisleri içinde... bir doktor eşi idi, Fıtnat Hanımefendi. Çok zor ama araştırebilirim" dedi. Geçmişe dostları aracılığıyla bir ışık tuttu. Bir süre sonra ben elimdeki belgelerle Fıtnat Sağlık Hanımefendi'nin imzasını almak üzere Bağlarbaşı'ndaki evine gittim. Heyecanlıyım. Kapıyı çaldım. Güngörmüş bir hanımefendinin bugünün dar şartlarında kişilikli ve tevazu içindeki evine adım attım. Haberli idiler. Bekleniyordum. Fıtnat Hanımefendi ziyaret sebebimizi kendisine telefonla bildirdiğimizden bu yana belli ki heyecan içindeydi. Eserler çalınıp söylendiğinde çevresindekilere bu şarkıların sözleri bana ait demiş bu beyan sözde kalmış, ispat edememişti. Bugün o gündü. SACEM'e bildirim yapılması yasal olarak bu güftenin kendisine ait olduğunu da belgeliyordu. Bu anı kaçırmamalıydı. Ama şu an-

daki komşu çevresi için bu yabancı kuruluştan (SACEM) daha somut ve daha bize yakın, inandırıcı bir şey gerekti. O da seçti. Beni içeri buyur etti. Kahvemi görgülü bir İstanbul Hanımefendisinin bütün usul ve incelikleri ile ikram etti. Heyecan dorukta. Hissediyorum. Kahveden bir yudum aldım. Gözüm kitaplıktaki sararmış en az 70 senelik güzel insan resimlerine takılmıştı ki tutulan heyecan doludizgin bırakıldı. Bir kapıya bir pencereye koşup bütünleştiği tüm çevresini eve çağırdı: "TRT, TRT'den geldiler, gelin gelin! Ben size söylemişim!". Bu zarif hanımefendi için o eserlerin getireceği para pul hiç önemli değildi. O bunları güzel duygu yüklü anlarında yüreğinin sesi olarak ortaya dökmüştü. O güftelerin sahibi idi. Ve bugün bunu kanıtlamıştı. Mutluydu. Kahve bitimine kadar ev insan doldu. Sanki bir törendi. Tanıklar huzurunda imzalar atıldı. İşlemler bitti. Yoğun duygu yükü içindeydim. Fıtnat Sağlık Hanımefendi'ye teşekkür ettim. Vedalaştım. Evden çıktım. Gözlerim dolu dolu. Bir süre sesiz kaldım. Sonra kendi kendime konuşarak arabaya doğru yürüdüm. Bu ülkede yapılacak ne çok iş vardı. Ve bu işlerden bir tanesinin ucundan tutmuş olmaktan ne kadar mutlu olduğumu düşündüm.

Meslek Birliği), GESAM (Türkiye Güzel Sanat Eseri Sahipleri Meslek Birliği) ve İLESAM (Türkiye İlim ve Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği) adlarıyla kuruldu. Bu meslek birliklerinin isim babası sayılırım.

Kültür Bakanlığı bu meslek birliklerini ilk Yönetimlerini ve diğer Üst Kurulları'nı atadı. Bu ilk isimleri ve kaç kişi olacağını biz belirledik. Bu kuruluşlara emeği geçen, bu kuruluşları yaratan bu kişilerdir.

Kolay olmadı bu meslek birliklerini kurulması. Ben ve adlarını saydığım birkaç kişinin emekleri ve gayretleriyle oldu. Büyük sıkıntılar çekildi, zorluklar aşıldı ve bir ilk gerçekleştirildi. Bu meslek birliklerinin kurulması aşamasında bazı sanat çevrelerinden Bakanlığa baskılar geliyordu. Bazılarının işine gelmiyordu. O zaman korsan video sorunu vardı. Her köşe başında videolar satılıyordu. Bu konuda sıkıntı çoktu mesela... Yasa çıktıktan sonra "Fikir ve Sanat Eserleri Dairesi Başkanlığı" kurduk, Daire Başkanlığını yaptım. Daire Başkanlığı daha sonra "Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü"ne dönüştürüldü. Ben Kültür Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı ve sonra da Müsteşar oldum. Yurtdışında kültür ateşelikleri yaptım.

MESAM ve diğer 3 meslek birliğinin kuruluşunda emeği geçen kişiler Nevzat Sumer, Halit Kemal Elbir, Türker İnanoğlu ve ben-denizimdir. Unkapanı camiasından da rahmetli Yaşar Kekeva daha sonraları Şahin Özer'in emekleri olmuştur. Büyük güçlük ve sıkıntılarla kuruldu bu meslek birlikleri. Sonraki dönemlerde kanunlarda ve uygulamalarda birçok değişiklikler yapıldı. Yorumcu hakları, internet konuları ortaya çıktı. Bizim çocuğumuz olmaktan çıktı..."

MESAM'ın kuruluşundaki büyük katkıları ve emeklerinden ötürü kendisine yürekten teşekkür eder, saygılarımızı sunarız.

"Kolay olmadı bu meslek birliklerini kurulması. Ben ve adlarını saydığım birkaç kişinin emekleri ve gayretleriyle oldu. Büyük sıkıntılar çekildi, zorluklar aşıldı ve bir ilk gerçekleştirildi. Bu meslek birliklerinin kurulması aşamasında bazı sanat çevrelerinden Bakanlığa baskılar geliyordu. Bazılarının işine gelmiyordu."

mesam için ne dediler?

Atilla KOÇ Kültür ve Turizm Bakanı

“Son yıllarda ilerleyen teknoloji ve özellikle internet üzerinden veri transferinin fikri mülkiyet hakları ihlallerini yaygınlaştırmasıyla birlikte bireysel hak takibi güçleşmiş, meslek birlikleri aracılığıyla toplu hak yönetimi daha önemli hale gelmiştir.”

Eser sahipleri ve bağlantılı hak sahiplerinin haklarını konu alan fikri mülkiyet kavramı, bilgi çağı olarak da adlandırılan 21. Yüzyılın en önemli kavramlarından biridir. Yaratıcı fikirlerin bilgi çağı ekonomisindeki rolü, toprağın tarıma dayalı ekonomideki rolü ya da sermayenin endüstri çağındaki rolüne benzemektedir. Bu nedenle fikri mülkiyet yaratıcı ekonominin sermayesi konumundadır.

Küreselleşme sonucunda genişleyen ticaret hacmi, bunun dünya çapında getirdiği rekabet; bilgi, yaratıcılık, araştırma-geliştirme ve yüksek teknolojiye daha büyük bir önem kazandırmaktadır. Gelişmiş ülkelerin ihracatına bakıldığında, en önemli kalemi fikri hakların konusunu teşkil eden ya da bunlarla bağlantılı olan ürünlerin teşkil ettiği görülmektedir.

Yalnızca yasal düzenleme değil, gelişen teknolojiye uygun yapılanma ile bunların yönetimi ve bu imkanı sağlayacak kurumsal yapılanma gerekliliğinin bilincinde olan Bakanlığımızın rolü ülkemizde fikri mülkiyet sisteminin güçlendirilmesi noktasında düzenleyici sıfatıyla tüm ilgili sektörlerle destek vermek olarak özetlenebilir. Bu nedenle bakanlığımız, toplumu telif hakları konusunda bilinçlendirmeyi ve aldığı önlemlerle nitelikli eser üretimini teşvik ederek kültür endüstrisinin gelişimine katkı sağlayan güçlü bir fikri mülkiyet sistemi hedeflemektedir.

Korsan faaliyetler vergi kaybına neden oldu-

ğu gibi yaratıcılığı baltalayarak sanatın gelişimini de engellemektedir. Yatırım ortamını iyileştirme çalışmalarında da ortaya çıkan sonuca göre yerli ve yabancı yatırımcılar telif hakkı ihlallerinin yoğun yaşandığı bir ekonomiye yatırım yapmak istememektedirler. Bu nedenle ülkemizin ekonomisi ve kültür hayatı için vazgeçilmez olan müzik, sinema, ilim ve edebiyat sektörlerinin gelişimini ve bu sektörlerde nitelikli eserler üretilmesini engelleyen korsan faaliyetlerle mücadele etmek, ülkemizin uluslararası alanda rekabet şansını artırmak bakımından da son derece önemlidir.

Gelişen teknolojinin gereksinimlerini de karşılayarak eser sahipleri ve bağlantılı hak sahiplerinin haklarının koruma altına alınması ve korsanla etkin mücadele edebilmek bakımından mevzuat düzenlemelerinin yanı sıra eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerinin önemi de yadsınmaz. Bu noktada Bakanlığımızla birlikte meslek birliklerine de önemli görevler düşmektedir. Nitekim, son yıllarda ilerleyen teknoloji ve özellikle internet üzerinden veri transferinin fikri mülkiyet hakları ihlallerini yaygınlaştırmasıyla birlikte bireysel hak takibi güçleşmiş, meslek birlikleri aracılığıyla toplu hak yönetimi daha önemli hale gelmiştir.

Bu doğrultuda Bakanlığımız ve meslek birliklerinin koordinasyonu ile güçlenen çalışmalarla korsanla mücadelede etkinlik sağlanarak fikri mülkiyet sisteminin gelişmesi sayesinde ülkemizin bu alanda dünyada hak ettiği yeri alacağı inancındayım.

Fikri SAĞLAR Kültür ve Turizm Eski Bakanı

ulusal ve uluslararası düzeyde nitelikli yapıtların oluşturulabilmesi, kuşkusuz öncelikle yaratının özgürce gerçekleştirilebileceği demokratik bir ortamın yaratılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak bu yeterli değildir. Ülkelerin gelişmeleri ve kendilerini uluslararası platformda tanıtabilmeleri açısından düşünce ve sanat ürünlerinin taşıdığı büyük önem, sağlanan özgür ve demokratik ortamın koruyucu de özendirici düzenlemelerle desteklenmesini zorunlu kılmaktadır.

Bu düzenlemeler içerisinde telif ve patent haklarını da içeren fikri mülkiyet konusu yaşamsal bir anlam taşımaktadır. Bilginin güç anlamına geldiği günümüzde, bilgi temeline oturan fikri mülkiyet konusu da tartışmasız aynı şekilde önemli hale gelmiştir.

Çağımızda en hızlı gelişen hukuk dalı olarak da fikri mülkiyet hukuku gelmektedir. Teknolojinin gelişimi, bilgi akışının hızı gibi olgular fikri mülkiyet hukukunu zorlamaya başlamıştır. Her geçen gün uluslararası anlaşmalar yoluyla yeni hak türleri gündeme gelmektedir. Telif hakları sadece bilimsel ya da sanatsal üretimde bulunan yaratı sahiplerini değil 'komşu hakları' ile bir dizi hak sahibini daha ilgilendirmektedir. Bütün gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de sanatsal ve bilimsel yaratının önündeki her tür engelin kaldırılması, özellikle uluslararası düzeyde yaşanan yeni gelişmelerin takibi ve te-

lif bilincinin geniş kitlelere 'doğru' olarak öğretilmesi fikri mülkiyet hakları ile ilgili en önemli unsurlar olarak karşımızda durmaktadır. Bu amaçla fikir ve sanat eserleri yaratıcılarının sivil toplum örgütleri çatısı altında birleşmeleri ve haklarını örgütlü bir şekilde savunmaları gerekmektedir. Bu örgütlenmelerin desteklenmesi, güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılması da kaçınılmaz bir zorunluluktur. Telif haklarını oluşturan 'yaratıcı hakları' ve 'komşu hakları'nı tam olarak güvence altına alan yasal düzenlemeler dışında örgütlü bir yaşamın, demokratik ve özgür bir kültürel ortamın inşası, günün şartlarının takibi ve bunun hukuki düzenlemeler yansıtılması, halkımızın telif bilincine kavuşturulması sadece bu haklardan faydalanan sanat ve bilim insanlarının kurduğu sivil toplum kuruluşlarının değil her şeyden önce devletin ve devleti yöneten hükümetlerin görevidir. Devlet her şeyden önce telif haklarında saygılı, hak sahiplerini koruyucu bir tavır içerisine girmeli ve özellikle korsan olarak anılan yapının üzerine gitmelidir. Korsan ile mücadele hiçbir bahane olmaksızın yapılmalıdır. Kültür Bakanlığı görevini sürdürdüğü sırada öncelikli bir görev olarak Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nu güncel ve çağın gerektirdiği şekilde yeniden hazırlamayı ele almış bir kişi olarak, günümüzde telif haklarının önünde en önemli sorun olarak duran korsan ile mücadelenin yeterli ve gerekli şekilde yapılmadığından ayrıca üzüntü duyuyorum.

“Bütün gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de sanatsal ve bilimsel yaratının önündeki her tür engelin kaldırılması, özellikle uluslararası düzeyde yaşanan yeni gelişmelerin takibi ve telif bilincinin geniş kitlelere ‘doğru’ olarak öğretilmesi fikri mülkiyet hakları ile ilgili en önemli unsurlar olarak karşımızda durmaktadır.”

mesam

Özcan

KESGEÇ

DISK

Sosyal-İş

Sendikası

Başkanı

“MESAM kendisini “yetenek ve düşünce emeğini koruyan” diye tanımlamaktadır.

Bu tanım ve misyon, emeğin ve üretilen değer en yüce değer olduğu ile örtüşmektedir.”

Sosyal-İş, sınıf ve kitle sendikacılığını yani, işçilerin sermaye sınıfına karşı çıkarılarının birlikteliğini esas ve temel alan bir sendikal anlayışın sahibidir. Emeğin en yüce değer olarak görülmesi, bu değer ürettiği değerlerin (mal ve hizmet) de aynı anlayışla görülmesini doğal kılar. Bu bakımdan üretilenlerin, verilen emeklerin genelde ve doğrudan bu sonucu doğuruyor olmasının gözden kaçırılmamasını gerektirir.

İşkolumuz, doğrudan değer üreten işçiler ile yine doğrudan değer üreten işyerlerine sahiptir. Söylemeye çalıştığımız bu duruma en basit ve klasik örnek sendika çalışanlarıdır. Sendikalarda çalışan işçiler, bir yandan kendileri için çalışırken diğer yandan sendikaların amaçlarının doğrultusunda iş yaptıklarından doğrudan sendikal mücadelenin amaç ve hedefleri ile bütünleşmiş olurlar.

Aynı olmasa da çok benzeri işlevselliği olan işyerleri ve örgütlenmeler de vardır. Örneğin MESAM bunlardan biridir. MESAM'ın açılımı; 'Türkiye Musiki Eserleri Sahipleri Meslek Birliği'dir. MESAM kendisini “yetenek ve düşünce emeğini koruyan” diye tanımlamakta, “eseri ve yaratıcısını geliştirip yüceltmek, yetenek ve düşünce ürünlerinin haklarını etkin şekilde korumak ve olabilecek en ekonomik yolla hak sahiplerine kazandırmak” olarak da misyonunu belirlemektedir. Bu tanım ve misyon, yukarıda örneklediğimiz emeğin ve üretilen değer en yüce değer olduğu ile örtüşmektedir. İşçi ve emekçi sınıfların uğruna mücadele ettikleri değerlerin bir bölümü ile de aynılık göstermekte değil midir?

MESAM bu amaçları için mücadele ederken karşılaştığı en önemli sömür mekanizmalarından birisi korsan adı ile tanımlanmış bulunan olaydır. Korsan; Müzik eseri yaratıcılarının haklarını gasp ederek, yasalara da aykırı biçimde, eserin hırsızlığından başka bir şey değildir.

Korsan sömürünün, üretilen değere gasp yoluyla el koymanın adıdır. Buna karşı mücadele emeğin mücadelesinden başka bir şey değildir. Bu da emek mücadelesi ile bütünleşen bir başka yön olmaktadır.

Konunun bir başka yönü de şudur. İşçi ve emekçiler, eş, çocuk, ana, baba kısaca aileleriyle birlikte sayıları on milyonları bulan tüketicileri oluştururlar aynı zamanda. Hem üretici hem de tüketicidirler. Tüketici olarak 'sömüren' konumunda olmaları, üretici olarak kendilerine karşı bir durum oluşturmaları sonucunu doğurabilir. Öz mücadelelerinden bilmeden de olsa uzaklaşmalarına yol açabilir. Aksi ise, sömürüye karşı mücadele bilincinin gelişip yaygınlaşmasına hizmet eder. Bu nedenlerle sendikaların ve MESAM örneği örgütlenmelerin bu konudaki ortak mücadeleleri, işçi ve emekçilerin bir sınıf olarak sömürüye karşı mücadelede bilinç yaygınlaşmasının nesnel örneklerini ortaya koyarak, emek ve değer kavramlarının gelişip yaygınlaşmasına katkı sağlamış olur.

Böylesi ortak mücadeleyi yaratmak için örgütlerin düşünüp tartışmasında büyük yararlar olacağı inancındayız.

Telif hakları konusunda yapılan yasal düzenlemelerin amacı fikir ve sanat hayatına olumlu katkılar sağlamaktı ancak uygulamada yaşanan sıkıntılar nedeniyle nerdeyse fikir ve sanat eserlerini kullanmayı caydırma noktasına gelindi. 4630 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun uygulanmasında yaşanan sıkıntıları bizleri de konuya müdahil hale getirdi. Çünkü yasanın uygulanması, bankacılıktan turizme kadar 32 sektörü etkiliyor ve bunlar bizim üyelerimiz olan işletmeler. Bu makalede konunun bizi ilgilendiren yanını aktarmak istiyorum.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 42. maddesine göre, 50 metrekareyi aşan hangi işyeri, radyo, cd veya kaset çalıyor, müzik yayını yapıyorsa veya bilim edebiyat eseri kullanıyor veya radyo ve televizyon fonogramları kullanıyorsa, telif hakkı olarak müzik meslek birliklerine bir bedel ödemek zorunda. Yasa maddesiyle sanat ve sanatçıya saygı ve eserinin karşılığını alması açısından önemli bir adım atıldı. Ancak, kağıt üzerinde gayet mantıklı olan bu yasanın uygulanması konusunda sorunlar yaşandı. Bu sorunlar neydi önce onlara bakmak gerekir. Birincisi, kanunun ilgili maddesinde sözü edilen telif hakkı ödenecek meslek birliği sayısı sorun oldu. Halen 6 meslek birliği telif hakkı talep edebiliyor. Yasa bu meslek birliklerinin sayısına bir sınırlandırma getirmemiş. Bizim itiraz noktalarımızdan birisi bu. Bir işletmeden bütün meslek birlikleri de para talebinde bulunabiliyor. Bu da gerek bürokrasi gerekse mali açıdan üyelerimizi zor duruma sokuyor. İş bununla da kalmıyor, tarifelerin tebliği konusu da belli bir standarta bağlanma-

mış durumda. Üyelerimizden tarifeleri bilmediği için telif ödemeyip cezai işlem görenler var. Hatta mahkemelere kadar gidenler var. Bizim temel itiraz noktalarımızdan en önemlisi de meslek birliklerinin uyguladığı fiyat tarifesinin Türkiye gerçekleriyle örtüşmemesi. ABD ve AB ülkelerinde kişi başına gelir 20 bin doların üzerinde iken, Türkiye 5 bin dolar seviyesindeyken, bizde telif ücretleri neredeyse onlarınkinden daha yüksek. Tabii bu da bir meslek birliğine yapılacak ödeme. Türkiye'de müzik meslek birliği sayısı 6. Önceleri her meslek birliği farklı tarife uyguluyordu, son dönemlerde birkaç birlik aynı tarifeyi uygulama konusunda anlaşmıştı. Ancak üzerine basarak söylüyorum, bu tarifeler çok yüksek. Az sayıda işletmeden yüksek telifler almak yerine, telif ücretini makul seviyeye indirip çok sayıda işletmeden telif almak çok daha mantıklı olacaktır. Burada MESAM'ın hakkını teslim edip teşekkür etmek istiyorum. MESAM belirlediği telif tarifelerini bizlere göndererek bizden teklifimizi istedi. Biz de işletmelerimizin ödeyebileceği seviyelerde bir tarife önerisi hazırlayıp sunduk. Bununla birlikte tarife artışlarının enflasyona paralel olmasını önerdik. Büyükşehir dışındaki alanlarda indirim uygulanmasını talep ettik. Özetle, geldiğimiz noktada, doğru ve yerinde bir yasal düzenleme uygulama sırasında yaşanan sıkıntılar nedeniyle nerdeyse sıkıntıya dönüştü. Bu sıkıntılar eser sahiplerinin hak ve çıkarlarının korunmasından çok, söz konusu eserlerin kullanımına caydırıcı etki yapmaya başladı. Bir an önce sorunların çözüme kavuşturularak her iki tarafı da memnun edecek bir orta yol bulunması gerektiğine inanıyoruz.

**Sinan
AYGÜN**
**Ankara
Ticaret Odası
Başkanı**

“MESAM belirlediği telif tarifelerini bizlere göndererek bizden teklifimizi istedi. Biz de işletmelerimizin ödeyebileceği seviyelerde bir tarife önerisi hazırlayıp sunduk. Bununla birlikte tarife artışlarının enflasyona paralel olmasını önerdik.”

MESAM 5. OLAĞANÜSTÜ GENEL KURULU'NA GİDERKEN BİRLEŞEMEMENİN ÖYKÜSÜ

mesam birleşme yönünde tüm adımları attı

31 Ekim 2006 tarihinde, İstanbul Grand Cevahir Hotel'de MESAM'ın 5. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı yapıldı. Genel Kurul'a asıl 248 kişi ve vekaleten 1 kişi, toplam 249 MESAM üyesi katıldı. Divan Başkanlığı'na Mehmet Bitmez, Divan üyeliğine Mahmut Oğul ve Divan Yazmanlığı'na Erdem Uyanık seçildi. Genel Kurul tutanaklarının tamamı MESAM'ın web sitesinde, www.mesam.org.tr'de yayınlanmaktadır.

Mart 2006 tarihinde gerçekleştirilen genel kurulumuzda eser sahiplerinin birliğini sağlayıp daha güçlü olabilmek, daha hızlı yol alabilmek, telif haklarının takip ve dağıtımını daha etkin hale getirmek, ülkemizde bir kaos haline gelen birden fazla meslek birliğinden kurtulup, aynı alanda bir tek meslek birliğine ulaşmak adına, aynı alanda eser sahibi meslek birliği olan MSG ile birleşme konusunda karar alındı. Geçen süre içerisinde Ekim ayı sonuna kadar çalışmaların sonuçlandırılarak, birleşme modelinin onayı için Olağanüstü Genel Kurulların toplanmasına karar verildi.

Bu süreçte Mayıs 2006'da Paris'te toplanan CISAC Genel Kurulu da MESAM'ın öngördüğü, aynı alanda birden fazla meslek birliğinin olmaması prensibi doğrultusunda dergimizde daha önce de yayınlanan, meslek birliklerinin birleşme genel kurullarının Ekim ayı içinde gerçekleştirilmesi, Genel Kurullara kadar ortak lisanslama yapılması, "Birleşmenin" Ekim ayında karar bağlanamaması halinde ortak lisanslamanın sona erdirilmesi, kararlarını aldı.

MESAM sürecin işlemlerini sağlamak için yoğun bir çalışma gerçekleştirerek, gerekli protokolleri ve çalışmaları hazırladı. 25 Temmuz'da yine CISAC Genel Sekreteri, BIEM Genel Sekreteri ve Doğu Avrupa Sorumlusunun da katıldığı bir basın açıklaması eşliğinde, karşılıklı eş zamanlı ortak lisanslama ve birleşme protokolünün imzalanmasını sağladı.

Birleşme çalışmaları protokolü dergimizin sayfalarında daha önce de yer almıştı. Kısaca tekrarlamak gerekirse, protokol uyarınca her iki meslek birliğinin mali denetimini gerçekleştiren şirketlerin karşılıklı olarak incelemelerde bulunmaları; incelemeler sonucunda elde edilen veriler ve mevcut kanunlar çerçevesinde iki meslek birliğinin birleşmesi için ortak bir yol haritası ve metin hazırlanması; çalışma sonunda elde edilen önerilerinde de Ekim ayında gerçekleştirilecek Genel Kurullarda eş zamanlı olarak oylanması öngörülmüştü. Bu süreç devam ederken, her iki meslek birliğinin ortak lisanslama çalışmaları yürütmesi ve birleşme gi-

derlerinin de bu gelirlerden karşılaması planlanmıştı.

Bu çalışmaların yapılış usul ve sorumluluklarına ait ek protokol ise MESAM'ın yoğun çabalarına rağmen ancak 27 Eylül'de imza altına alınabildi. Danışman firmaların başlattığı inceleme çalışmaları ve hazırlanacak ortak metin MSG ile yetkilendirdiği danışman firma arasındaki muhtelif iletişim sorunları ve anlaşmazlıklar yüzünden kesintiye uğrarken, MSG'de 25 Temmuz ve 27 Eylül tarihlerinde imzalanan protokollere de bulunan birleşme ve ortak lisanslamaya ait sorumluluklarının bazılarını zamanında yerine getirememeye başladı. MESAM muhtelif protokol ihlallerine rağmen birleşme hedefinin kaçırılmaması için çalışmalarının sürdürülmesi yönünde devam etme kararı aldı. Ancak Genel Kurullar öncesi, MESAM'ın inceleme raporunun gerekli tarihte MSG'ye iletilmesini sağlamasına

rağmen, MSG'nin inceleme raporunun MESAM'a iletilmesini sağlayamaması, hem protokolün tekrar ihlal edilmesi hem de ortak birleşme yönteminin danışman firmalar tarafından oluşturulamaması sonucunu doğurdu.

Birleşme konusunda kesin kararlı olan MESAM Yönetim Kurulu acil gündemli toplantı ile Genel Kurullar öncesi birleşme yolunda çalışmaların önünü açacak bir girişim yapılması yönünde karar verdi. Genel Kurulların arifesinde CISAC-BIEM temsilcilerinin de katıldığı bir dizi toplantı yapıldı. Toplantılarda MESAM çözüme kavuşturulmuş konular imza altına alınırken henüz çözülmemiş konular için 31 Aralık'a kadar süre veren, birleşmenin ise 2007 yılı Mayıs ayına kadar tamamlanmasını için iki birliğin Yönetim Kurullarını bu konuda tam yetkili olarak görevlendiren bir metin ile Genel Kurullara gidilmesini önerdi. Görüşmeler Genel Kurulların başlama saatlerinin

de de sürdü ancak nihai olarak MESAM önerileri MSG tarafından sürenin azlığı vb. gerekçelerle reddedildiği için sonuçlanamadı.

Genel Kurullara ortak bir metin ile gidilememesi üzerine, MESAM Genel Kurulu oy birliği ile birleşmenin sağlanması için MESAM Yönetim Kurulunu tam yetki ile donatan ve eş zamanlı olarak da, 2002 yılından beri bu amaçla imzalanmış ancak tamamı süre geçmesi veya ihlal nedeniyle kadük olmuş bütün anlaşmaları fesih ederek gerekirse yeni yöntemler bulunması kararlarını aldı.

MESAM, Genel Kurullar sonrasında Türkiye'de eser sahibi haklarının aynı alanda tek meslek birliği tarafından korunması ve eser sahiplerinin birliğini sağlamak üzere gerekli girişimlerini sürdürmeye devam etmektedir.

Tutanaklar için: www.mesam.org.tr

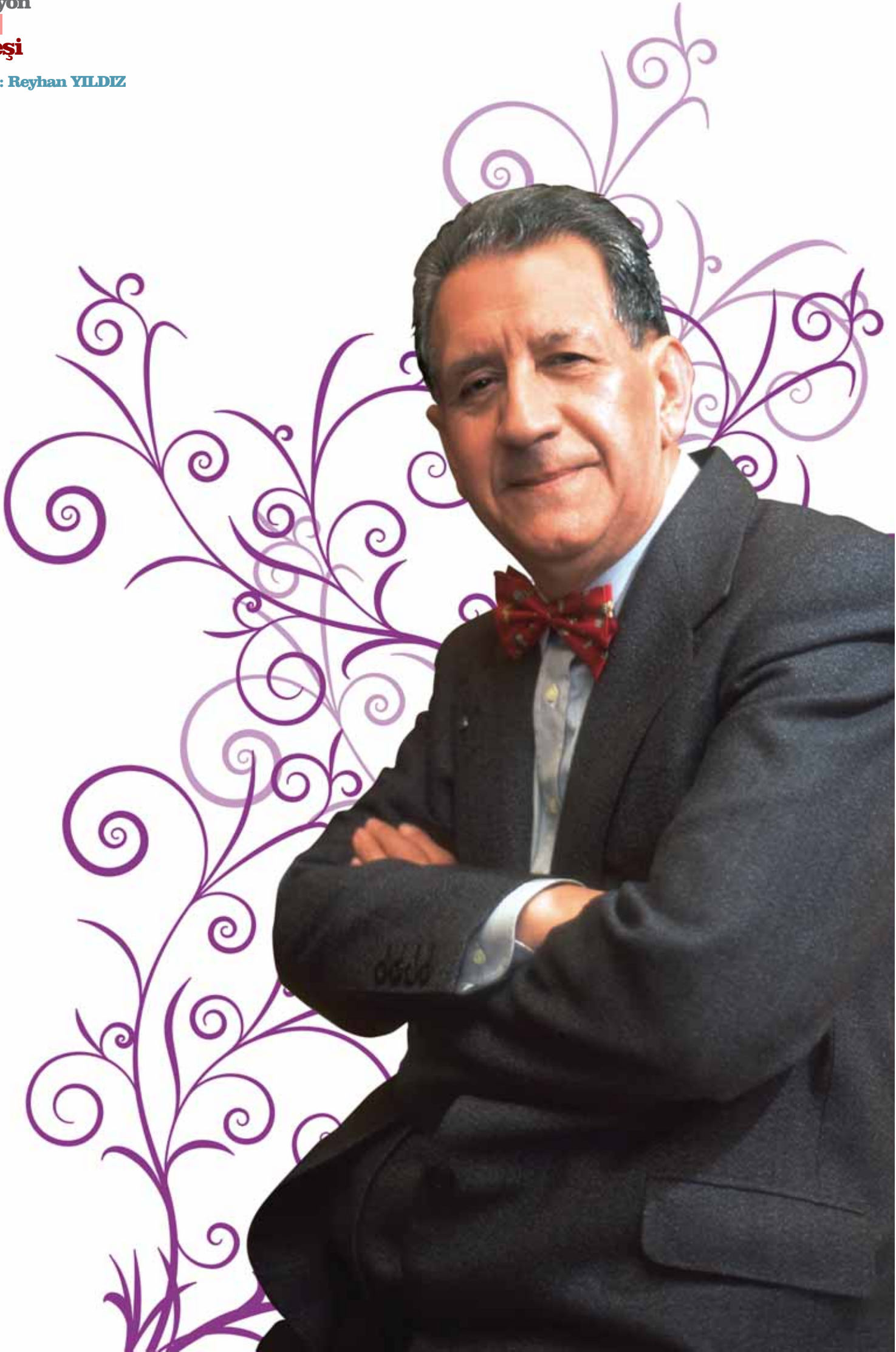
Genel Kurullara ortak bir metin ile gidilememesi üzerine, MESAM Genel Kurulu oy birliği ile birleşmenin sağlanması için MESAM Yönetim Kurulunu tam yetki ile donatan ve eş zamanlı olarak da, 2002 yılından beri bu amaçla imzalanmış ancak tamamı süre geçmesi veya ihlal nedeniyle kadük olmuş bütün anlaşmaları fesih ederek gerekirse yeni yöntemler bulunması kararlarını aldı.

vizyon

söyleşi

Röportaj: Reyhan YILDIZ

44

Bu yıl TÜYAP Kitap Fuarı'nın Onur Yazarı olan, "Edebiyatın Cumhurbaşkanı" unvanına sahip ama aynı zamanda Klasik Batı Müziği ve Türk musıkisine olan düşkünlüğüyle de tanınan Doğan Hızlan'ı bu sayıda sayfalarımıza konuk ettik...

'edebiyatta iktidar olmaz'

Kendisiyle yapılan Marcel Proust anketine göre; hayattaki sloganı "artmazsa yetmez". En sevdiği kuş da papağan. Nedeni sorulunca "huysuzluğunu, bencilliğini, arsızlığını seviyorum" diyor. En sevdiği yönetmen Fellini, en sevdiği roman kahramanı Raskolnikov. Gelin görün ki; Kürşat Başar onunla yaptığı nehir söyleşisini "Sanki Bir Roman Kahramanı" adıyla kitaplaştırdı.

Gazeteci Emel Armutçu ise onu "kendi hayatının senaristi ve başrol oyuncusu" olarak tarif etti.

Annesi, anneannesi ve teyzeleriyle geçirdiği çocukluk ve gençlik yılları boyunca sürekli korunmuş, gözetilmiş, her isteği yapılmış bir tek çocuk. Tommiks Teksas okumuşluğu, boş arsalarda futbol oynamışlığı, dizini kanatmışlığı yoktur. Ortaokulda izcilik koluna girmişse de buradaki tek faaliyeti arkadaşlarına izciliğin kurucusunun hayatıyla ilgili bir konferans vermek olmuştur. Rivayete göre ayakkabısını kendi başına bağlamasına 13 yaşında izin verilmiş. Bu yıl 70. yaşını kutluyor. Çocukken ne kadar büyükse, büyükken de o kadar çocuk kalmayı başarmış biri. "50 Kuşağı" yazarlarından biri olarak, "Her kuşağın iyi bir eleştirmene ihtiyacı var" düşüncesinden yola çıkarak eleştirmenliğe soyunmuş biri var karşımızda.

İlk yazısı 1954 yılında yayınlandı. O günden bu yana yazı yazmaktan başka bir işle uğraşmadı, Ama bugün bazı

ları, yazmadıklarının yazdıklarından daha önemli olduğunu söylüyor. 50 küsur yıldır Türkiye'nin neredeyse bütün aydınlarına, yazarlarına bu kadar yakın olup, onların özel yaşamlarına tanıklık edip; bu tanıklığı bırakın yazıya dökmeyi hiçbir yerde dillendirmemesiyle kısacası ke-tumluğuyla tanınan biri çünkü.

Kimilerine göre yaşayan edebiyat tarihi, kimilerine göre bir kültür eleştirmeni, kimilerine göre bir estet. Yol boyu ona 'sanat mafyası'diyenler de oldu, onu bir sığınak olarak değerlendirenler de. Edebiyat, kültür-sanat dünyasındaki herkesin bildiği gerçekse şudur : Doğan Hızlan bir yerdeyse orası meşrudur.

Kürşat Başar'ın kitabında kendini "ferdi dünyası içine kapanıp kalmış egosantrik bir adam" diye özetliyor.

Edebiyatta müzikte ve yemekteki seçkin tavrını eleştirmenliğinde sürdürmüyor. Zira "uçan kuşun kanadı kırılmaz" diyenlerden. Yazılarında hiçbir olumsuz eleştiriye yer vermemesini eleştirenler var yıllardır. Oysa onun beğenmediğini yazmamak gibi bir ilkesi var, önüne gelen her şeyi beğenecek kadar zevksiz değil anlayacağınız. İlkeleri kadar zevkleri konusunda da tavizsiz üstelik; onu papyonsuz göremezsiniz. (Ancak kendisine hediye edilmiş çok özel bir iki kravatı takacağı zamanlar papyonunu çıkarıyor.)

“Divan edebiyatını çok iyi bilen bir uzmanın, bu alandaki bir otoritenin yazdığı gazelleri okudum, çok başarısızdı. Eleştirmenlerin başına bu gelebilir.”

Bu yıl 25. si düzenlenen TÜYAP Kitap Fuarı'nın onur yazarıydı. Hürriyet gazetesi çalışanları ona armağan ettikleri kitabı Sevgili Doğan Hızlan adıyla yayınladı. Kürşat Başar'ın kendisiyle yaptığı nehir söyleşi Türkiye İş Bankası Yayınları arasından çıktı. Doğan Hızlan'la, 'Edebiyatın Cumhurbaşkanı'yla birlikteyiz.

Türkiye'de iyi şiir, öykü, roman yazamayan insanların eleştirmenliğe soyunduğu söylenir. Siz ise ilk yazınızdan itibaren eleştiri yazıları yazıyorsunuz. Galiba bu yargıyı boşa çıkarıyorsunuz?

Yerleşik bir kanıdır bu. Ayrıca bir kişi şiir yazmakla edebiyata başlar, öykü de yazar, sonra da eleştiride karar kılar. Bu diğerlerinde başarısız olduğunu göstermez. Ya da onlarda başarılı olmadığı için, eleştiriye seçtiği iddiası benim için havada kalıyor. Ben ne şiir yazdım, ne öykü ne de roman.

İçinizden hiç “bir roman yahut öykü ya da şiir yazayım da nasıl yazılırmış görsünler” diye geçirmediniz mi ? Bu saatten sonra yazmak risk mi olur?

Doğan Hızlan'ın ünlü papyon koleksiyonu.

Ben yazılanları eleştirdim, onlara işte roman böyle olur, öykü böyle yazılır, şiir dediğin böyledir, gibi bir iddia ile yaklaşmadım.

Bir türün kuramını bilenlerin, onu metinlere uygulayanların o örneklerin iyisini vereceklerini sanmıyorum, aksine

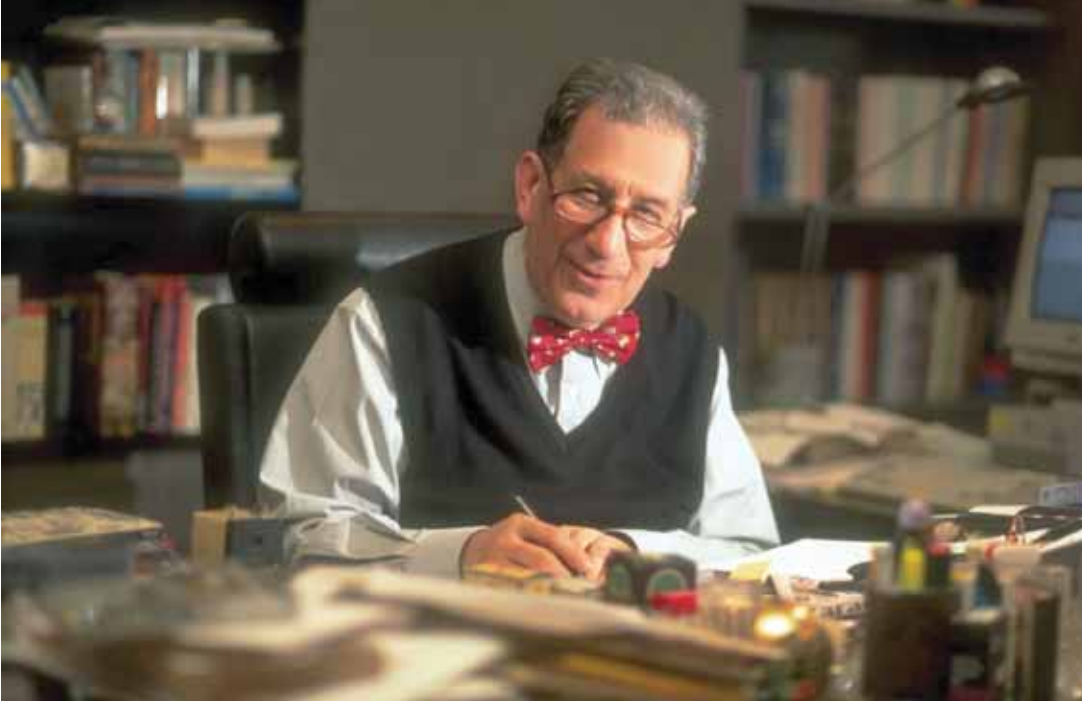
tersi oluyor. Divan edebiyatını çok iyi bilen bir uzmanın, bu alandaki bir otoritenin yazdığı gazelleri okudum, çok başarısızdı. Eleştirmenlerin başına bu gelebilir.

Risk büyük oranda var. Bizi eleştirdi, yazdıkları nasıl, bir bakın derler.

Ben canım isteseydi bu riski

“İyi bir Avrupalı aynı zamanda iyi bir Osmanlıdır.”

“Bazen nerede ne konuşulacağını karıştırırım”

yılında yaptığı bir konuşmada bana bu unvanı verdi. Tanrının güzellikleri üzerinde olsun, diğer dostlarım da bunu benimsemi.

Neyyire Özkan sizinle ilgili bir yazısında, 12 Eylül sonrasında yazar ve ya-

göze alabilirdim, istemedi. Her yazı aslında bir risktir, her gün yazan biri için.

İstanbulu bir ailede yetişmenin edebiyat dünyasına kolayca kabul edilmenizde bir rolü olmuş olabilir mi? En azından bazı şeyleri kolaylaştırdığı, bazı uzun süreçleri kısaltması gibi...

Bu soruyu kendim zor yanıtlayabilirim. Ama kitaba, bilgiye ulaşmada, böyle büyük şehirde yaşamının nimetlerini unutmamak gerekir. Üstelik ailem benim öğrenmem, okumam için istediğim kitapları aldılar, istediğim plaklara, notalara sormadan para ödediler. Ayrıca benim bütün ailem müzikle ilgiliydi, hepsi bir enstrüman çalardı. Kolaylık sözü kullanılabilir.

HER ZAMAN AYNI KALMAK

Yıllardır edebiyat dünyasının en güçlü adamlarından birisiniz, belki de en güçlüsü. Gücünüzü iktidara dönüştürmemeyi nasıl başarıyorsunuz?

İltifatınıza teşekkür ederim. Elli yılı aşkın yazan biri elbet bir okur, edebiyat alanı kazanır.

Edebiyatta iktidar olmaz, yapay girişimlerdir bunlar. Edebiyat, yazmak alçakgönüllü bir iştir, şişinmelere, böbürlenmelere müsaade etmez.

Size bunun için mi “Edebiyatın Cumhurbaşkanı” diyorlar?

Çok sevgili rahmetli, bizim 1950 Kuşağı'ndan yayıncı, öykücü, romancı arkadaşım Erdal Öz, yazarlığımın 50.

yıncıların yargılandıkları bir davada, buz gibi bir ortamda DGM Savcısı'na imam bayıldı tarifi verişinizi anlatıyor. Bunu o soğuk havayı yumuşatmak için yapmadığınızı da vurguluyor. Her durumda, her ortamda Doğan Hızlan olarak kalabilmeyi başarabilmeniz özgüveninizle mi ilintili?

Tek çocuk olarak büyüdüğümünden, özgüvenle davranırım. Bazen de nerede ne konuşulacağını karıştırırım. Ama her zaman aynı kalmak bir kişilik anlayışıdır. Neyyire Özkan, bu olayı çok hoş, sevecenlikle anlatmış. O an bir imam bayıldı tarifi yapmak istiyorsam, zaman ve mekana göre durumu değiştiremem. Diyorum ya belki tek çocukluktan kalma çevreyi algılayamama durumu.

Sanırım eleştirmenlik sadece bilmeyi değil, hissetmeyi de gerektiriyor. Edebiyatsa acıyla içiçe bir kavram. Büyük trajediler, dramlar, savaşlar, yıkımlar hep büyük edebiyatları, en iyi edebiyat yapıtlarını yaratmış tarihe baktığımızda.

Çocukluğunuzda dizinizin bile kanamadığını, herşeyin ve herkesin sizin isteklerinize uygun hale sokulduğunu, en şı-

Doğan Hızlan 15 yaşından beri ud çalıyor.

marık taleplerinizin bile aile fertlerinizce emir telakki edildiğini düşünürsek sizin hayatınızda hiç büyük bir acı yok gibi. (Yoksa var mı?) Bu kadar steril yaşamış biri, bütün o "el bebek gül bebek"likler düşünülürse, başka birinin, bir yabancıнын acısını bütünüyle kavrayabilir, anlayabilir mi sizce? Siz bunu yapabildiğinizi düşünüyor musunuz?

Steril yaşamış insanlar için başkalarının acısı çok daha fazla yakıcıdır. Çünkü ben hemen kendi şartlarımla onun şartlarını, onun durumuyla kendi durumumu karşılaştırır ona göre karar veririm. Öyle günlerde yakın dostlarımla yanına koşarım. İnanınınız, yakınlarımla, sevgili dostlarımla kötü günleri benim de kötü günlerimdir.

"ANNEMİN DOĞUM GÜNÜNDE UD ÇALARIM"

Kürşat Başar'la yaptığınız nehir söyleşide ailenizden bahsederken babanıza karşı mesafeli bir durum seziliyor.

Anneniz kadar yakın durmadığınızı hissettim, zorunlu değil de gönüllü bir tercih sözkonusu olan, öyle mi?

Babam ben on yaşındayken bizden ayrıldığı için, çoğunlukla anneannem, annem ve teyzelerimle birlikte oldum. Benim her istediğimi yerine getirerek belki de beni şımarttılar. Ama bunu hiç kimseye hatta kendime karşı bile gerekçe olarak kullanmadım. Yoksa kitapta babamın müzisyenliğini, zevk ehli olduğunu anlattım.

Kaç yaşından beri ud çalılıyorsunuz, nasıl başladınız?

Yanlışı anımsamıyorsam on beş yaşından beri. Bana udu öğreten küçük teyzem öldüğünden beri az çaldım. Ama şimdi mutlaka annemin doğum günlerinde çalarım. Ama nota okumayı bırakmadım.

Keyifli ya da hüzünlü olduğunuzda özellikle çaldığınız parçalar var mı?

Böyle bir ayırım yapmadım ama sevdiğim saz eserlerini ruh halime göre çaldığım olmuştur .

Klasik Batı Müziği ve Türk musıkisi sevdiğiniz biliniyor. Hürriyet gazetesinin yaptığı bir ankette ünlülere "en sevdiğiniz 10 şarkı nedir" diye soruluyordu ve iyi bir müzik dinleyicisi olan, TSM alanında biraz eğitimi ve vasatın üstünde bir repertuar bilgisine sahip olan ben bile listenizdeki 10 şarkıdan 8'ini daha önce hiç duymamıştım. Bu listeyi hazırlarken nedense çok eğlendiğinizi düşünüyorum.

Sevdiklerimi az kişi seviyor mu desem, yoksa bildiklerimi az kişi mi biliyor desem. Bazı şarkılar, bazı besteler var ki ömrünüzde bir yeri vardır, yer etmiştir, bu şarkılar, besteler öyle. Eğlendim mi acaba ? Bilmem bu konuda net ve doğru bir yanıt veremeyeceğim .

Güncel ya da 'popüler' müzikle, gençlerle aranınız nasıl, sevdikleriniz var mı?

Dinliyorum demek yeterli.

AB kapısındaki Türkiye'de hala yazarlar, aydınlar yazdıkları, söyledikleri yüzünden yargılanıyor, mahkum olabiliyorlar. "İçimizdeki En Avrupalı" olarak bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

"İçimizdeki En Avrupalı" sözü doğrusu hoşuma gitti. Bunu biraz açmalıyım, bu verdiğiniz unvanı. Ben iyi bir Avrupalının aynı zamanda iyi bir Osmanlı olduğu kanısındayım. İki uygarlığı da, iki yaşama biçimini de, iki kültürü de hazmetmeden Avrupalı olunmuyor.

Orhan Pamuk'un Nobel almasının Türk Edebiyatı'na nasıl bir katkısı olacak sizce?

İyi olması gerekir. Çünkü uzun bir yazı okumuştum. O yazıda Marquez'in gerek Yüzyıllık Yalnızlık yayınlandıktan, gerek Nobel Ödülü kazandıktan sonra dünyanın Latin Amerika edebiyatına ilgisinin arttığı, birçok yazarın başka dillere çevrildiği anlatılıyordu. Bu etkiyi bekliyorum .

Geçen yıl CNN TÜRK'te bir haber bülteninde Fazıl Hüs-nü Dağlarca ve Yaşar Kemal'in de en az Pamuk kadar bu ödülü hakettiğini düşündüğünüzü söylemişsiniz. Başkaları da var mı?

Elbette Adalet Ağaoğlu başta geliyor. Hep söyledim, bir Türk yazarının Nobel alacağı konusunu Yaşar Kemal gündeme getirdi. Bu listeye birkaç ad daha ekleyebilirim.

Nobel'i siz alsaydınız, kazandığınız parayla ne yapardınız? Para konusunda kafam işlemediği için bir yanıt bulamıyorum.

“ÖDÜL ALMAK BENİ ŞAŞIRTIR”

Behçet Necatigil'i çok sevdiğinizi biliyoruz. Bunun dışında Türk ve Dünya edebiyatında çok sevdiğiniz şair ve yazarlar hangileri?

Uzun bir liste olur, çünkü ben bütünüyle sevdiğim edebiyatçılar olduğu gibi, bazı eserlerini sevdiğim de var. Onun için kendimi de sizi de yanıltmayayım.

Bu yıl TÜYAP Kitap Fuarı'nın Onur Yazarı sizsiniz. Türkiye'de yazarın, aydının 'birikim'ine verilen belki de tek ödül bu. Ödüllendirilmeye çok alışık bir insansınız, birikiminize verilen bu ödülün hissettirdiği farklı bir duygu oldu mu?

Ödül vermeye alışık bir insanım, ödül almak beni şaşırtır.

Doğan Hızlan'ın sevgili annesi.

Çeşitli edebiyat jürilerinde bulunduğumdan, hep ödül veririm.

Ama bir kurulun beni seçmesi, ayrıca 25 yıllık bir fuarın Onur Yazarları arasında yer almamın, gerçekten beni çok sevindirdiğini, mutlu ettiğimi söyleyebilirim.Özel bir anlamı var.

Türkiye'de pek çok insan edebiyat alanında verilen ödüllerin içinin boşaldığını, okur tarafından önemsenmediğini savunuyor. Pekçok ödül jürisinde yer alan biri olarak siz sanırım böyle düşünmüyorsunuz?

Hayır düşünmüyorum. Etki alanı en az olan ödül bile bir kişiyi daha geniş bir okur kitlesine ulaştırıyor.

Türkiye'de okurun ve eleştirmenlerin önemseydiği ödüller hangileri ?

Belli başlı ödülleri siz de biliyorsunuz, gerek seçiciler kurulunun gerek verilenin saygınlığı açısından değerlendirilmeli.

SAFİYE AYLAYI KİTLELERE TANITAN YARIŞMA :

türkiye bülbülü

Cumhuriyetin ilk yıllarında, kadınların toplumsal yaşamda yer almalarını teşvik etmek amacıyla düşünülen etkinliklere düzenlenen yarışmalar da dahildi. İlk güzellik kraliçesi de, ilk ses kraliçesi de, "Türkiye Bülbülü" de o yarışmalarda seçildi. Bahsi geçen yarışmalar o dönem için "İktidarın yayın organı" denilebilecek Cumhuriyet gazetesinin öncülüğünde düzenleniyor, yeni hedefler gösterilerek yakın bir zamana kadar kafesler arkasında yaşamış olan Türk kadınına cesaret aşılanmaya çalışılıyordu.

Gazete için bir başka hedef de tiraj kazanmaktı. Zira yeni alfabeyle geçişle diğer bütün gazetelerle birlikte Cumhuriyet'in de tirajı düşmüş, bu da gazete yönetimini okurun ilgisini çekecek kampanyalara yöneltmişti. Cumhuriyet, Türk basınında ilk defa yayınladığı hediye kuponlarıyla (ertesi yıl da ucuzluk kuponları yayınlıyacaktı) ilk promosyonu yapıyordu. Gazete yönetimi, düzenlediği güzellik yarışmasını 1929 tarihinde

'Türkiye'nin en güzel kadını kimdir' manşetiyle okurlarına duyurmuş, gün gün yarışmacıların fotoğraflarını kuponlar halinde yayınlamış, okurlardan bu kuponları kesmelerini istemiş, fotoğrafların yayınlanması tamamlandığında finalistlerin okurların oylarıyla seçileceğini ilan etmiş ve eklemiştir : "Oy yollayanlar arasında çekilen kura ile şanslı okurlara çeşitli hediyeler verilecek."

Feriha Tevfik Hanım'ın Türkiye güzeli seçildiği yarışmanın gördüğü ilgi ve tiraja etkisi üzerine Cumhuriyet, dönemi-

nin Popstar'ı olarak adlandırılabilen 'Güzel Ses Yarışması' düzenlemiştir. 1930 yılında Batı musıkisi alanında düzenlenen ve 36 genç kadının katıldığı yarışmanın galibi Hudadat Şakir Hanım olmuştu.

TÜRK MUSİKİSİNE TEŞVİK

Cumhuriyet, yarışmaların okurlar arasında gördüğü ilgi üzerine bu kez Şark musıkisi dalında tertip edilecek bir yarışmayı Türkiye Bülbülü – Güzel sesli hanımlar, müsabaka için şimdiden hazırlanınız. (Cumhuriyet, 12/12/1930) haberiyle duyurdu. Gazete "Güzel Ses Müsabakası Batı musıkisi üzerinden düzenlendiği için Alaturka musiki eğitimi almış hanımların yarışmaya iştirak edemediklerini, yarışmadan sonra yüzlerce hanımın teganni dersi almak için konservatuara başvurduğunu" yazıyor, Hudadat Şakir Hanım örnek gösterilerek, "Yeni yarışmada derece alan hanımların Türkiye'de ve Avrupa ülkelerinde tanınma fırsatını yakalayacaklarını açıklıyordu. 14 Aralık 1930 günü Cumhuriyet, "Birinci olan yarışmacının yanısıra, 2. ve 3. seçilenlerin de mükafatlandırılacaklarını" duyurdu.

Hanımları Türk musıkisine teşvik etmek ve yeni sesler kazandırmak için düzenlenen yarışmada birinciye 150 lira nakit para ödülü, ikinciye 175 lira değerinde büyük dolaplı bir Kolombiya gramofonu, üçüncüye de 75 lira değerinde

son sistem portatif Kolombiya gramofonu hediye edilecekti.

"Türkiye Bülbülü" yarışmasına katılma koşulları ; "Türkiye tebasından olmak, sesi güzel ve az çok musikiye vakıf olmak"tı. "Amatör veya profesyonel, evli veya evlenmemiş her hanımın müsabakaya girebileceği, her müsabıkın kendi intihap edeceği her hangi iki eseri okuyacağı, herkesin istediği sazla beraber

1930 yılında gerçekleşen 'Türkiye Bülbülü' yarışmasının 6 Şubat günü Glorya Sineması'nda yapılan ilk elemesinde 69 yarışmacı arasında özellikle iki kadın sesleriyle dikkatleri çekiyordu : Safiye Hanım (Ayla) ve Hikmet Rıza Hanım.

terennüm etmek salahiyetini haiz olduğu, isteyenin satsız da okuyabileceği" duyuruldu. Yarışmacılar, kendilerine refakat edecek sazendeyi beraber getirmekte serbestti. Mamafi, hakem heyeti sazendesi olmayan müsabıklara refakat edecek birkaç sazende intihap edecekti. Zamanın tanınmış müzik otoritelerinden kurulmuş olan yarışmanın hakem heyetinde Ali Rifat Bey (Heyet Başkanı), Konservatuvar Müdürü Yusuf Ziya Bey, Konservatuvardan Reşat, Kemal Niyazi, Tanburi Dürrü, Sedat, Hafız Kemal Beylerle; musiki üstadlarımızdan Rauf Yekta, Zekazade Ahmet Efendi, Abdülbaki, Hüseyin Sadettin, Hakki Süha, Muallim Kazım, Abdülkadir, Hamit Hüsnü, Mesut Cemil, Tanburi Refik, Refik Münir, Lem'i, Ruşen, Udi Fahri, Santuri Ziya, Kaptanzade Ali Rıza Beyler, Peyami Safa, Leon Hancıyan, Kirkor Çulhayan, İsak Elgazi Efendilerle Blumenthal Biraderler yer alıyordu. Madam Fahri B. Heyetin biricik kadın üyesiydi.

Yarışma kayıtları 14 Aralık 1930'da başladı. Adaylar bizzat gazete idaresine gelerek, posta yoluyla ve telefonla kayıt yaptırabiliyorlardı. Birkaç gün sonra, Bunla Biraderler şirketi birinciye 200 lira değerinde bir radyo hediye edeceğini duyurdu. (Bu radyo, Beyoğlu Tünel meydanında Mös-yö D. S. Angelidi'nin mağazasında halka tanıtıldı.) Kolombiya şirketi de dereceye giren hanımların seslerini plağa almayı teklif etti.

Üç aşamada yapılan yarışmanın 6 Şubat günü Glorya Sineması'nda yapılan ilk elemesinde 69 yarışmacı arasında özellikle iki kadın sesleriyle dikkatleri çekiyordu : Safiye Hanım (Ayla) ve Hikmet Rıza Hanım. "Üsküdar'da Selma" ve "Nişantaşı'nda Nevber" şeklinde isimlerini kaydet-tiren iki yarışmacı da vardı. Açık isim verenler arasında Hikmet Rıza Hanım'ın dışında Hayriye Abdi, Leman Ekrem ve Saadet Münir Hanımlar da evli yarışmacılardı. (Bu satırlardan da anlaşılacağı gibi o yıllarda evli hanımların isimlerinin yanına eşlerinin adları ekleniyordu.)

TÜRKİYE BÜLBÜLÜ ÜNVANINI KİMSE ALAMADI

8 Şubat'ta yine Glorya Sineması'nda yapılan ikinci elemenin sonucunda en fazla oy alan dokuz kişi ön elemeyi geçerek finale katılmaya hak kazandı: Müşerref, Nedime, Hikmet Rıza, Safiye, Mahmure, Saadet, Safinaz, Nefise ve Hatice Hanımlar.

Final biletleri Glorya Sineması'nda satışa çıktı. Ve 13 Şubat'ta Türkiye Bülbülü yarışmasının finali yapıldı. Halkın büyük ilgi gösterdiği yarışmada finalistler kendi seçtikleri

üçer şarkıyı seslendirdi. 19 kişilik jüri heyetinin yaptığı değerlendirme sonucu ; Hikmet Rıza H. 174, Safiye H. 170, Hatice H. 169, Nedime H. 145, Nefise H. 143, Mahmure H. 139, Safinaz H. 138, Saadet H. 134, Müşerref H. 123 puan aldılar. Türkiye Bülbülü unvanı kimseye verilemedi. Hikmet Rıza H. ikinci, Safiye H. üçüncü, Hatice H. dördüncü oldular. (Cumhuriyet, 14 Şubat 1931). Jüri dereceye giren hanımların "Türkiye Bülbülü" unvanını taşıyacak güçte olmadıklarına karar verdiğinden, birincilik kimseye verilmedi.

O güne kadar bir kaç plak doldurmuş ve İstanbul Telsiz radyosunda görev almış ise de, halk Hikmet Rıza Hanım'ı bu yarışmadan sonra tanıdı. Hayatının dönüm noktası olan bu yarışmadan sonra yıllarca "Türkiye Ses Kraliçesi" olarak anıldı. Müsabakaya giren amatör hanımlar eserleri paravana arkasından seslendirmek istemişlerdi, "Türk kadını tanıtmak amacıyla yapılan bu yarışmada kafes uygulamasına şiddetle karşı çıkılmıştı."

Yarışmacıların şarkılarını ut, keman, kanun, piyano ile seslendirmeleri ve Türk sazı olan tanburun yarışmada rağbet görmemesi de şaşkınlıkla karşılanmıştı.

Cenap Şahabettin, 'İstanbul Bülbülü' adlı makalesinde yarışmacıları "hüzünlü şarkılar seçip yarışmaya matem havası verdikleri" için eleştiriyordu. Cenap Şahabettin'e göre yarışmacılar 'ahenkli' parçalar seslendirmiş olsalardı Türkiye Bülbülü ünvanını alacak birçok kişi çıkabilirdi.

Yarışmadan birkaç hafta sonra Safiye, Hatice ve Mahmure Hanımlar Molen Ruj'da sahne almaya başladılar. Yarışma sponsoru Kolombiya plak şirketi derece alan hanımların plaklarını çıkardı. Yarışmadan iki hafta sonra Cumhuriyet gazetesinde çıkan ilanda Hikmet Rıza Hanımın "Harput Mayası" adlı halk şarkısı ile hocası Kaptanzade Ali Rıza Bey'in 'Leyl Olur' şarkısını okuduğu plağın satışa sunulduğu duyuruluyordu. Yarışmaya katıldığı sırada evli olan Hikmet Rıza Hanım (eşi daha sonra Sesör soyadını aldı.), eşi Rıza Bey'in memuriyeti dolayısıyla Türkiye'nin çeşitli illerinde bulunmak durumunda kaldı, bu da onu sahne hayatından ve musikiden uzaklaştırdı. Böylece Türkiye Bülbülü yarışından asıl galip çıkan, yarışmada üçüncülüğe layık görülen Safiye Ayla oldu.

25 – 26 Kasım günlerinde dünyanın dört tarafından müzisyenler, araştırmacılar ve medya temsilcileri İstanbul’da gerçekleşen ‘Müzik ve Sansür’ konulu 3. “Freemuse Dünya Konferansı”nda buluştu. Freemuse (Freedom of Musical Expression – Müziksel İfade Özgürlüğü) dünyanın her yerinde icracı ve bestecilerin ifade özgürlüğünü savunan uluslararası bir örgüt. Temel hedefler ihlalleri belgelemek, basını ve halkı bilgilendirmek, sansür mekanizmalarını tanımlamak, sansür edilen icracı ve bestecileri desteklemek, küresel bir dayanışma ağı gerçekleştirmek.

müzik ve sansür:

kuşları şarkı söylemekten alıkoyamazsınız!

İki gün boyunca, konferansa ev sahipliği yapan Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampusu’nda şarkılı sözlü oturumlar düzenlendi. Afganistan, Beyaz Rusya, Çin, Fildişi Sahilleri, Zimbawve, Endonezya, Ortadoğu, Batı Afrika, Küba ve Türkiye’den müzisyenler, kendi deneyimlerini paylaşıırken, akademisyenler de bu ülkelerde yaptıkları araştırmaları dinleyicilere aktardılar. Çok başarılı ve dinamik bir şekilde organize edilen konferans sansürün ne kadar kompleks ve çeşitli olabileceğini gösterirken diğer yandan ne olursa olsun müziği susturmanın pek kolay olmayacağını kanıtlar nitelikteydi. Özellikle de bu gibi konferanslarla güçlenen uluslararası dayanışma daha da yaygınlaştırılırsa...

TÜRKİYE’DE SANSÜR

Konferansın pazar günü gerçekleşen Türkiye bölümünde MESAM Başkanı Ali Rıza Binboğa da kürsüye çıkarak onu kitlelere tanıştıran, 1975 yılındaki Erovizyon Şarkı Yarışması’ndaki deneyimini paylaştı. Ali Rıza

Binboğa’nın ‘Yarımlar Bizim’ adlı parçası halk jürisi tarafından birinci seçilmesine rağmen resmi jüriden hiç puan alamamış ve yarışmada üçüncü olmuştu. Binboğa şarkısının daha sonra Adalet Partisi makamlarınca TRT’de yayınlanmasının yasaklandığını da anlattı.

Türkiye oturumu Ruhi Su’nun bir konserinden ekrana yansıyan görüntülerle açıldı. Şanar Yurdatapan sansürün Türkiye’deki tarihi üzerine kısa bir bilgi verdikten sonra konferansa katılmayan Attila Özdemiroğlu ile zamanında Erovizyon şarkı Yarışması’nda uğradıkları sansürü anlattı. 1980 yılında birlikte katıldıkları yarışmada TRT şarkının sözlerinin değiştirilmesini istemiş ama Atilla Özdemiroğlu’nun direnişiyle sözler değişmeden kalmış ve şarkı birincilik almıştı. (Ajda Pekkan’ın söylediği Petrol) Şanar Yurdatapan sırasıyla Hakkı Bulut, Selda Bağcan, Grup Yorum, Ferhat Tunç, Ayfer Düzdaz (Vengi Sodiri), Elif Kaya (Mezopotamya Kültür Merkezi), Gülten Kaya (Ahmet Kaya’nın eşi), Selda Yeşiltepe, (Anadolu’nun Sesi Radyosu), Ali Kocatepe’yi kürsüye çağırdı. Melike

Şanar Yurdatapan

Türkiye oturumunun diğer bir önemi ise o günlerde kurulan SSS (Sanatta Sansüre Son) Girişimi'nin ortak bir bildiri yayınlamasıydı. Birçok sanatçı, besteci, müzik yazarı, müzisyenin imzalarıyla destek verdiği girişim Türkiye'de yaşanan sansür ve baskıya karşı ortak bir dayanışmayı ve direnişi amaçlıyor

Demirağ, Cem Karaca, Ahmet Kaya gibi sansüre uğramış müzisyenlerin başına gelenler hatırlatıldı. Sahne ekranında geçen sene yitirdiğimiz Kazım Koyuncu belirlediğinde ise salon onu büyük bir alkışla selamladı. Türkiye oturumun zirve anı ise Vedat Türkali Ruhi Su'yu anlatmak üzere kürsüye geldiğinde yaşandı. Vedat Türkali, Ruhi Su'nun hapiste sazından uzak geçirdiği günlerde çok büyük acı çektiğini ifade ederek mahkumlardan birinin ona paspas ve tahtadan yaptığı ilkel bir sazla ne kadar mutlu olduğunu anlattı. Son olarak söz alan MÜYAP Başkanı Bülent Forta ise 'sansürün tarihi bu ülkenin tarihidir' diyerek durumu özetledi.

Türkiye oturumunun diğer bir önemi ise o günlerde kurulan SSS (Sanatta Sansüre Son) Girişimi'nin ortak bir bildiri yayınlamasıydı. Birçok sanatçı, besteci, müzik yazarı, müzisyenin imzalarıyla destek verdiği girişim Türkiye'de yaşanan sansür ve baskıya karşı ortak bir dayanışmayı ve direnişi amaçlıyor (sanattasansureson@gmail.com)

AFGANİSTAN'DA NELER OLUYOR?

Afganistan oturumuna katılan Shakeb Isaar, şu an sürgünde yaşayan Afgan bir VJ. Önceleri, Kabil'de Tolomusic adında yabancı müzik yayını yapan bir radyoda çalışmaktaymış. Yaptığı program gençler arasında çok popüler olunca muhafazakar çevrelerin tepkisini çek-

meye başlamış. 24 yaşındaki bir kadın meslektaşı öldürülünce İsviçre'ye yerleşmiş. Afganistan'da müziğin tam olarak susturulmadığını ama büyük baskı altında olduğunu anlatıyor. İnsanların diğer ülkelerin radyolarını dinlediklerini belirtiyor. Bir diğer konuk ise Ağa Han Orta Asya ve Afganistan Müzik Girişimi Direktörü Mirwaiss Sidiqi idi. Mirwaiss Sidiqi, 1994 yılında Taliban yönetimi altında ülkede müziğin neredeyse tamamen sustuğunu, müzisyenler mahallesi olarak bilinen Kuch-e Kharabat'tın yerle bir edildiğini günümüzde ise buranın yavaş yavaş hareketlendiğini, insanların geri döndüğünü anlatıyor. Kabil'de açtıkları Akmica Okul'da öğrencilere klasik Afgan müziği eğitimi verdikleri söyleyen Mirwaiss Sidiqi, tarihe karışmak üzere olan Saarang, Rubab, Richak gibi klasik enstrümanları tekrar hayata geçirdiklerini, bu enstrümanların yaşayan bir – iki ustasının, bildiklerini öğrencilere aktardığını anlatıyor. Ancak tüm bu hareketlenme ülkenin kuzeyinde oluyor. Pakistan sınırına yakın bölgelerde hala Taliban'ın etkisi olduğundan buralarda müzik eğitimi vermek henüz mümkün değil. Ama oturumun başlığı, Afganların bu konuda ne düşündüklerini özetliyor: "Kuşları şarkı söylemekten alıkoyamazsınız"

KÜBA: ALTERNATİF SESLERE İZİN YOK

Oturuma katılan Mario Masvidal (Professor, Instituto

Vedat Türkali

Ferhat Tunç

Grup Yorum

Bülent Forta

Superior de Arte, Havana, Cuba) ve Ariana Hernandez-Reguant'ın (Professor, University of California, Freemuse Executive Committee, USA) Küba hakkında söyledikleri pek içi açıcı değil. Her iki öğretim görevlisi de geleneksel Küba müziğinin, yani salsa, rumba, gibi müziklerin aşırı milliyetçiliğin bayrağı olduğunu ve Küba'da rock, punk, rap gibi müziklerin icrasına izin verilmediğini anlatıyor. Küba oturumu, müziğin taşıdığı anlamın coğrafyaya göre nasıl değiştiğini gösteriyor. Anavatanından binlerce kilometre uzakta özgürlüğün, eşitliğin sembolü olarak algılanan bir müzik anavatanında baskının araçlarından biri olabiliyor.

ZİMBABWE: "ATEŞLE OYNAYABİLİRSİNİZ AMA PETROLLE DEĞİL!"

Zimbabve'li gazeteci Maxwell Sibanda, ülkesindeki müzik sansürünün Batılı devletlerin Zimbabve üzerindeki petrol politikalarından ayrı tutulamayacağını anlatıyor. Batı ülkelerinin maşası durumundaki diktatör yönetim tüm medya

kuruluşlarını kontrol ettiğinden herhangi bir muhalif ses duymak mümkün değil. Hatta bazı bakanlar, müzik işine bizzat el atıp sözlerini kendi yazdıkları ve bestelettikleri şarkılardan 10 albüm yaptırıp bunu radyolara dağıtmışlar. Yani her şarkı günde 70 – 80 kere çalmak suretiyle sürekli tekrar ediliyor. Böyle bir ortamda müzisyenler hükümetin tepkisini çekmemek için gospel müziğe yönelmişler.

ÇİN: "KIZIL BAYRAĞIN ALTINDA ŞARKI SÖYLEMEK"

Çin oturumunda konuşmacılar Hollandalı müzikolog Jeroen de Kloet ve İsveç'te, Stokholm Üniversitesi Doğu Bölümü'nde doktora öğrencisi olan Doğu Türkmenistanlı Kaiser Abdurusul idi. Jeroen de Kloet, Çin'deki büyük değişikliklere rağmen müzik piyasasında hala yasaklar olduğunu anlattı. Otoritelerin video kliplere sansür uyguladıkları, müstehcen buldukları bölümleri kestiklerini anlatan öğretim görevlisi buna çeşitli örnekler gösterdi. Çin'in bizdeki 'Pop Star' benzeri yarışması 'Super Girl'ü kazanarak

Selda Bağcan

Ali Rıza Binboğa

Gülten Kaya

Afganistan oturumuna katılan Shakeb Isaar, şu an sürgünde yaşayan Afgan bir VJ. Önceleri, Kabil'de Tolomusic adında yabancı müzik yayını yapan bir radyoda çalışmaktaymış. Yaptığı program gençler arasında çok popüler olunca muhafazakar çevrelerin tepkisini çekmeye başlamış. 24 yaşındaki bir kadın meslektaşı öldürülünce İsviçre'ye yerleşmiş.

Çin'in pop ikonlarından biri haline gelen ve 'Time Asia'ya kapak olan Li Yuchun'un konser vermesinin nasıl yasaklandığını anlattı. Yasağa uğrayan gruplardan biri de adı 'Masaj Sütü' anlamına gelen 'Wang Xiaofung'. Çin'deki gençlerin bu yasakları delip geçtikleri tek mecra internet ve korsan CD'ler. Müzik ve film endüstrisinin kabusu olan korsan CD'ler burada gençlerin dünyayı takip etmesini sağlayan bir araç konumunda.

Doğu Türkistan oturumu ise konferansın duygusal anlamda en yoğun ve ağır oturumu oldu. Konferansa katılmayı planlayan Doğu Türkistanlı halk şairi, kompozitör, müzisyen ve bağımsızlık mücadelecisi Kurash Sultan'ın (Küreş Küsen) geçen ay başında sürgünde olduğu İsveç'te 47 yaşında ölmüş olması herkesi üzdü. Doğu Türkistanlı müzisyen ve araştırmacı Kaiser Abdurusul, Kurash Sultan'ı anlatırken gözyaşlarını tutamadı ve ülkesindeki insanların sadece müzikten değil yaşam hakkından bile yoksun şekilde yaşadıklarını, Çin otoritelerinin Doğu Türkistanlıları halk olarak ortadan kaldırmaya çalıştıklarını söyledi. Kaiser Abdurusul, Kurash Sultan'ın ölüm nedeninin kalp krizi olarak söylenmesine rağmen cinayete kurban gittiğini de ima etti.

Kurash Sultan Türkiye'de de tanınan bir isim. 1987'de

D. Türkistan'da kurduğu müzik grubu çok satan albümler yapınca yetkililerle başı derde girdi ve 1996'da Türkiye'ye kaçtı. 1998'de tutuklanıncaya kadar burada dört albüm yaptı. Hapiste dokuz ay geçirdikten sonra 1999'da BM, siyasi sığınmacı olarak İsveç'e taşınmasına yardım etti. 29 Ekim 2006'daki zamansız ölümüne kadar Eskilstuna Belediyesi Kültür Bölümü'nde müzik eğitmeni olarak görev yaptı.

AFRİKA VE ORTADOĞU

Fildişi Sahilleri'nden gelen Fadal Day, konferansın en renkli simalarındandı. Reggae müziğinin Fildişi sahillerinde ve Afrika genelinde yükselen yıldızı olan Fadal Day ülkesinin 1960 yılında bağımsızlığa kavuşmasına rağmen bunun gerçek bir bağımsızlık olmadığını, ülkesinin hala Avrupa'nın maşası konumundaki yöneticiler tarafından bir koloni gibi yönetildiğini anlattı. Ülkede ifade özgürlüğü olmadığını belirten Fadal Day, medyanın tamamen devlet kontrolünde olduğunu söyledi. Fadal Day, yeni albümünde yer alacak olan 'Liberer Iraq' (Irak'ı Özgürleştirin) şarkısını da dinleyicilerle paylaştı. Ortadoğu ve Kuzey Afrika'nın birlikte ele alındığı oturumun başlığı 'Yasaklanan her şey çekicidir' başlığını

İki gün devam eden konferansta birbirinden çok farklı ülkelerde çok farklı şekillerde sansür yaşandığını birebir tanıklarından dinledik. Ama 'yasaklanan her şey çekicidir' lafından anlaşılacağı gibi yasaklamak aslında hiçbir şeyi ortadan kaldırmıyor.

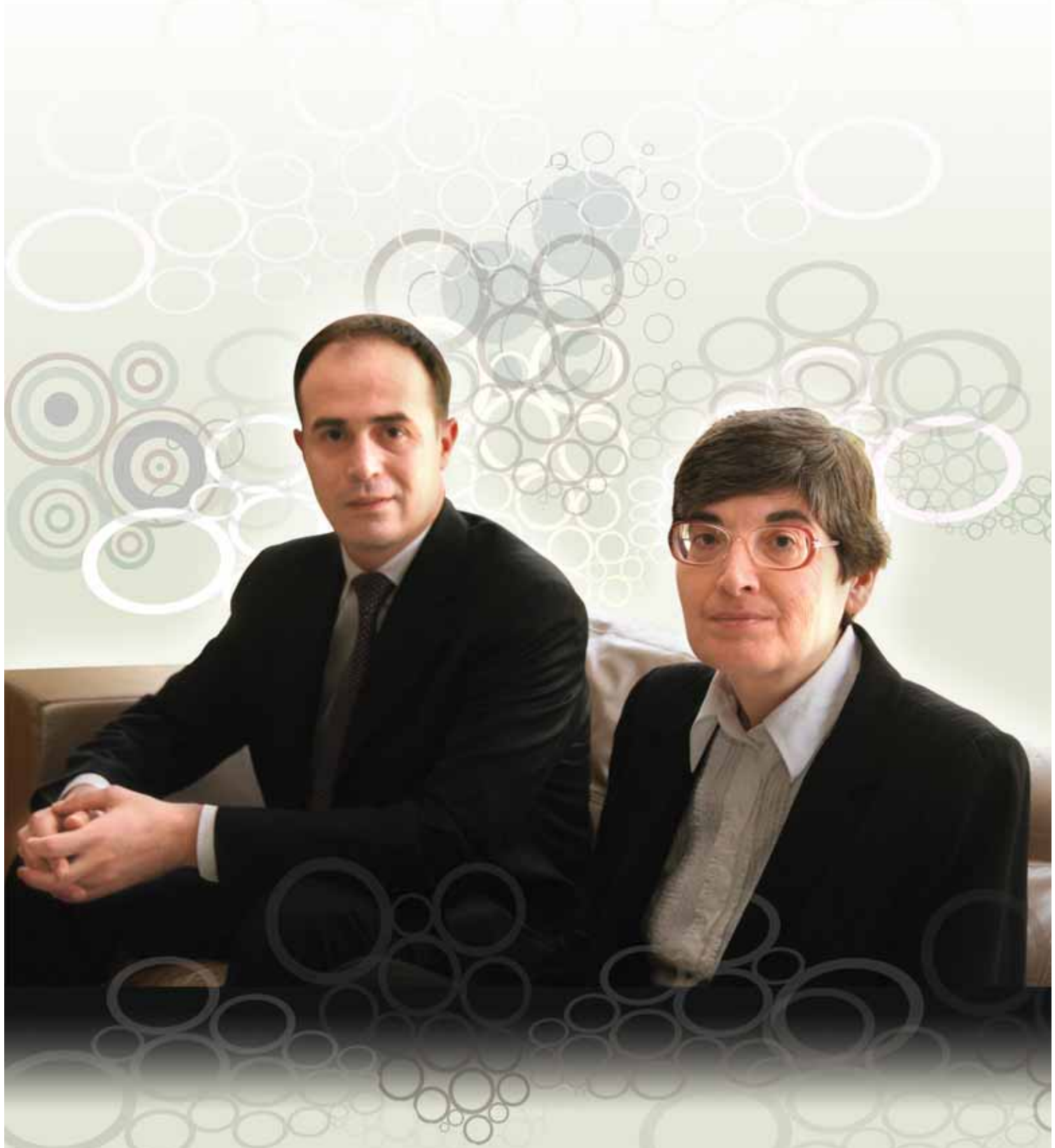
taşıyordu. Oturuma katılan Cezayirli rapçi Qurrad Rabah 1994'de kendi rap grubunu, MBS'i (Mic Break Silence) kurmuş. Rabah'ın yaptığı, sosyal ve politik içerikli bir rap ve Cezayir gençliğinin sokak yaşamından söz ediyor. Rabah 1999'da Cezayir'den ayrılıp Fransa'ya gitmiş. Şimdiyse Barcelona'da yaşıyor. Oturuma katılan Fransız Fabrice Tarrit kalkınmanın önündeki politik engelleri aydınlatan Fransız sivil toplum örgütü Survie'nin yöneticisi. Tarrit üç yıldır Fransız hükümetinin Afrikalı diktatörlere yaptığı yardımlara karşı bir kampanya sürdürüyor. Birçok Afrikalı sanatçı; Tiken Jah Fakoly, Didier Awadi, Tata Pound gibi reggae ve rap müzisyenleri bu kampanyaya katılarak Survie'nin 'Afrika Wants To Be Free' adlı bir CD kaydedip piyasaya sürmesine yardımcı olmuşlar. İkinci bir derleme albüm 'Let's Decolonize' (Kolonileşmeden kurtaralım) ise yolda. Kendisi beyaz kökenli bir Fransız olan Fabrice Tarrit, Afrika ülkelerinin borçlarının koloni zamanında oluştuğunu, Afrikalıların bunları ödemek zorunda bırakılmasının büyük haksızlık olduğunu savunuyor. Fransa'nın Afrika ülkeleri üzerindeki hakimiyetinin hala devam ettiğini, bu ülkelerdeki diktatoryal yönetimlerin Fransa tarafından desteklendiğini anlatan Tarrit

'Survie'nin Afrikalı olsun beyaz olsun insanları bu konuda bilinçlendirmeye, bu soruna dikkat çekmeye çalıştıklarını belirtti. (<http://www.surve-france.org/>) Heinrich Böll Vakfı'nın Beyrut'taki Orta Doğu bürosunda program müdürü olan Leyla Al – Zubaidi ise Lübnan'da şu sıralar müzik cephesinde neler olduğunu anlattı. Kur'an, müziği yasaklamadığı için bu konuda hiçbir kanıtı olmayanların sadece baskıcı rejimlerini devam ettirmek için müziği susturduğu Ortadoğu ülkelerinde müziğin helal mi haram mı olduğu sık sık tartışılmaya devam ediyor. Ve yöneticiler de işlerine geldiği yönde kararlarını uyguluyorlar. Leyla Al – Zubaidi, Lübnan'da Hizbullah örgütünün aslında müziğe karşı olduğunu ama İsrail'le yapılan son savaştan sonra popülerliklerinin son derece arttığını ve Nasallah için söylenen propagandist şarkılar karşısında Hizbullah'ın da müziğe daha hoşgörülü davrandığını anlattı.

İki gün devam eden konferansta birbirinden çok farklı ülkelerde çok farklı şekillerde sansür yaşandığını birebir tanıklarından dinledik. Ama 'yasaklanan her şey çekicidir' lafından anlaşılacağı gibi yasaklamak aslında hiçbir şeyi ortadan kaldırmıyor. Tam tersi yasaklanan daha çok dikkat çekiyor, merak ediliyor. Çinli sanatçıların 'ah bir yasaklansak da ünlü olsak' demeleri bu yüzden. Ayrıca müzik o kadar güçlü bir şey ki sadece ondan korkanlar onu yasaklamaya çalışıyor. Ve sonunda pes ediyorlar. Afganların söylediği gibi "kuşları şarkı söylemekten alıkoyamazsınız"....

Oturuma katılan Fransız Fabrice Tarrit kalkınmanın önündeki politik engelleri aydınlatan Fransız sivil toplum örgütü Survie'nin yöneticisi. Survie 'Afrika Wants To Be Free' adlı bir CD kaydedip piyasaya sürdü. İkinci bir derleme albüm 'Let's Decolonize' (Kolonileşmeden kurtaralım) ise yolda.

T.C. Kültür Bakanlığı'nca yürütülen Twinning (Eşleştirme) Projesi kapsamında Prof. Dionysia Kallinikou (Proje lideri ;Atina Üniversitesi; European Public Law Center) ve Dr Ionnis Kikkis (Yerleşik Twinning Projesi Koordinatörü) ile görüşerek projenin amaçları ve şu ana kadar yapılanlar hakkında bilgi aldık.

'avrupa büyüyor!'

Öncelikle Twinning Projesi hakkında bilgi verir misiniz?

Dr Ionnis Kikkis: Twinning Projesi, Avrupa Topluluğu üyesi bir ülkenin, aday bir ülkeye, topluluk mevzuatına uygun adli ve idari yapılanma inşa edebilmesi için verdiği teknik danışmanlık ve destek projesidir. Burada üye ülke Yunanistan, aday ülke ise Türkiye. Başlıca amaç, fikri mülkiyet hakları sisteminin Türkiye'de işlerliğe konmasıdır. Son on senede Türk adli sistemi Avrupa Topluluğu mevzuatıyla hemen hemen paralel hale geldi. Ama bazı noktalar, boşluklar kaldı.

Prof. Dionysia Kallinikou: Tam uyum için çalışıyoruz. Bizim görevimiz önerilerde bulunmak. Yasa yapıcı değiliz, bu Türk otoritelerine kalmış. Biz önce bir analiz yapıyor ardından da çeşitli önerilerde bulunuyoruz.

Daha önce Yunanistan başka bir aday ülke ile Twinning Projesi gerçekleştirdi mi?

Dr Ionnis Kikkis: Evet. İlk deneyimimizi, Avrupa Topluluğu'na üye olma sürecinde Estonya ile yaşadık. Ayrıca Litvanya ile Fikri Mülkiyet Hakları denetimi konusunda çalışmamız var. Türkiye büyük bir ülke dolayısıyla bu sefer proje daha kapsamlı. Estonya ile başarılı bir program yürüttük. Şimdi sıra Türkiye ve Litvanya'da.

Proje ne kadar sürecek? Ve şu anda ne gibi aktiviteler yapılıyor?

Dr Ionnis Kikkis: Proje 2006 Mayıs ayında başladı ve Kasım 2007'ye kadar devam edecek. Başlıca amaçlarımız;

Telif Hakları ve Sinema Müdürlüğünün, yasal, idari ve kurumsal kapasitesinin, AB Fikri Mülkiyet Hakları sisteminin kuralları ve uygulamalarına uyacak şekilde güçlendirilmesi; mevcut yasal ortamın incelenmesi ve daha fazla uyum için katkıda bulunulması suretiyle geliştirilmesi; Fikri mülkiyet hakları ile ilgili kurumlar arasındaki koordinasyon ve işbirliğinin artırılması ve kamuoyu bilincini artırma faaliyetlerine yönelik güçlü stratejiler oluşturularak, fikri mülkiyetin daha etkin korunmasının sağlanmasıdır. Türkiye'deki otoritelere Avrupa Birliği içinde uygulanan farklı organizasyon şekillerini gösteriyoruz. İster bu örneklerden birini seçerler ister mevcut sistemi iyileştirmeye çalışsınlar. Bu amaçla örneğin, Portekiz Kültür Bakanlığı Telif Hakları Genel Direktörü Mr Gonzales gibi çeşitli uzmanları buraya davet ediyoruz. Yunanistan'dan bağımsız uzmanlar da geliyor. Şimdi Almanya'dan, Adalet Bakanlığı'ndan bir uzman davet edeceğiz.

Ayrıca telif hakları konusunda kamuoyu bilincini artırmak için de çalışmalar yapıyoruz. Özellikle eser sahipleri ve kamu görevlileri için. Bu amaçla Kültür Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı çalışanları, Belediye ve gümrük çalışanları ve meslek birlikleri için çeşitli eğitim seminerleri düzenliyoruz.

PİLOT SEMİNERLER DÜZENLENECEK

Geçen Haziran ayından bugüne kadar kamu görevlileri için birçok seminer düzenledik. Gümrük çalışanları için biri Eylül ayında Ankara'da biri Kasım ayında Mersin'de iki seminer gerçekleştirdik. Bu meslek birlikleri için ikinci seminerimiz. Ocak ayından sonra Emniyet görevlileri için se-

minerlere başlayacağız.. Eğitim seminerleri bittiğinde kamuoyu bilincini artırmaya yönelik stratejik iletişim üzerine çalışacağız. Bazı pilot seminerler düzenleyerek daha önceki seminerlere katılan herkesi bir araya getireceğiz. Bazı akademisyenleri ve eser sahiplerini de çağıracağız. Ayrıca 'Telif Hakları Günü' gibi bir şey düzenleyip Türk sanatçıları çağırılmayı düşünüyoruz. Böylece medyanın da ilgisini cezbetmiş oluruz.

Daha önce Estonya ile bağlar>1> bir proje yürüttünüzü söylediniz. Karfl>n>za ç>kan sorunlar benzer miydi tamamen farklı m>?

Prof. Dionysia Kallinikou: Problemler aşağı yukarı aynı oluyor. Estonya, Avrupa Birliği'ne tam girmek üzereyken bu projeyi gerçekleştirdiğimizden yasaları Avrupa Birliği yasalarıyla tamamen uyumlu hale gelmişti. O yüzden adli düzenlemelerde çok sorun yaşamadık. Ama Estonya'daki problemler daha çok dijitaldi. Çünkü Estonya dijital bir ülke. Dijital korsanlık büyük sorun. Burada sokak korsanlığı büyük sorun. Ülkeler aynı sorunları farklı zamanlarda da yaşayabiliyorlar.

Avrupa Birliği'nde dijital mecra üzerine kanunlar

oturdu mu? Örneğin peer 2 peer (Birebir) paylaşım üzerine büyük tartışmalar yaşanıyor. Teknoloji o kadar hızlı gelişiyor ki kanunlar bunlara uyarlanmakta geç kalıyor.

Prof. Dionysia Kallinikou: Hukuk sistemi geç kalmıyor aslında. Ama uygulama daha zor. Uygulamada daha etkisiz kalıyor. Ayrıca bunlar çok yeni sistemler. Peer 2 peer paylaşım konusunda 16 yaşındakilerle muhatap oluyorsunuz. Bu yeni yetmelere nasıl yasal uygulama yapacaksınız? Telif hakları her zaman teknoloji ile kol kola gider. Sinema, televizyon, radyo ortaya çıktığında yasalar nasıl onlara uyarlandıysa şimdi de internete uyarlanıyor. Bu statik değil dinamik bir kavram. Ama asıl sorun uygulamada yaşanıyor.

Türkiye'de müzik eserleri sahiplerinin iki ayrı meslek birliği olması sizce problem yaratıyor mu?

Dr İonnis Kikkis: Evet, bence yaratıyor.

Prof. Dionysia Kallinikou: Bir saat önce bu konuda kendi fikrimi özetleyen bir sunum yaptım. Bir tane olması daha iyi. Ama Yunanistan'da, Estonya'da ve Türkiye'de birden fazla meslek birliği var. Önemli olan işbirliği yap-

Dr. Ionnis Kikkis (Solda) ve Prof. Dr. Dionysia Kallinikou “Komşularımızla ilişkiyi geliştirmek için Türkiye’yi seçtik” diyor.

maları. İşbirliği yaptıkları sürece büyük bir sorun yok. Birden fazla meslek birliği olduğunda kullanıcı sorun çıkıyor ve ödemeyi reddediyor. Ayrıca bu meslek birliklerine kamuoyunda pek iyi gözle bakılmıyor. Çünkü para topluyorlar ve kullanıcı çoğunlukla bunun niye olduğunu anlamıyor. Birden fazla meslek birliği olması kullanıcının hayatını daha da zorlaştırıyor. Dolayısıyla en iyisi işbirliği yapmak

Diğer önemli bir nokta da ulusal meslek birliğini muhafaza etmek. Sonuçta kendi kültürünüzü siz daha iyi biliyorsunuz. Daha güçlü yerel meslek birliklerine sahip olmalısınız. Sınırlar ötesi telif hakları toplayan yabancı bir meslek birliği sizin ülkenizde, sizin rolünüzü üstlenmemeli. Tabii ki yabancı kuruluşlarla da işbirliği yapmalısınız ama kendi ulusal statünüzü kaybetmemelisiniz. Yunanistan’da da birden fazla meslek birliği var. Bazen işbirliği yapıyorlar bazen yapmıyorlar. Şu sıralar daha çok işbirliği yapmanın kendileri için iyi olduğunu anladılar. Ayrıca yapımcılar yorumcularla, yorumcular, yazarlarla işbirliği ve iletişim içinde.

Yunanistan niye böyle bir projeye talip oldu?

Dr. Ionnis Kikkis: Komşularımızla ilişkilerimizi geliştirmek istiyoruz. Bu bizim için çok önemli. O yüzden bir başka ülkeyi değil de Türkiye’yi seçtik. Ayrıca Yunanistan

Avrupa’da kültür alanında daha aktif bir rol üstlenmek istiyor. Yunan kültürü Avrupa çeşitliliğinin önemli bir üyesi. Biz hem ulusal kültürümüzü muhafaza etmek istiyoruz hem de Avrupa çeşitliliğine katkıda bulunmak istiyoruz. Aramızdaki ortak tarihsel geçmişe dayanarak, Türkiye’yi daha iyi anladığımız ve burada daha iyi anlaşıldığımızı düşünüyoruz.

Peki sizler kişisel olarak bu projede yer almayı seçtiniz?

Dr. Ionnis Kikkis: Biz kendimizi telif haklarına adanmış insanlarız. Sınırlar ötesinde eser sahiplerinin haklarını korumaya çalışıyoruz. Yunanistan’da bu konuda sorumlu olan bakanlık Dışişleri Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı. Bu projeyi yürütmeye görevi ise Avrupa Kamusal Hukuk Merkezi’nin (European Public Law Center). Prof. Kallinikou bu merkez için çalışıyor. Aynı zamanda Atina Üniversitesi’nde telif hakları üzerine ders veriyor. Daha önce de 10 yıl süreyle Yunanistan Kültür Bakanlığı’nda telif haklarından sorumlu müdür olarak çalıştı.

Ben de telif hakları konusunda hukuk uzmanıyım. Prof. Kallinikou benden bu projede yer almamı isteyince önerisini onurla kabul ettim.

Prof. Dionysia Kallinikou: Burada üstlendiğim görev Yunanistan’dakine benziyor. Türkiye ile gerçekleşen böyle bir projede yer almak benim için hem büyük bir fırsat hem de büyük bir onur. Türkiye’nin sağlam bir hukuksal yapısı

vizyon

ustaya saygi

Derleyen: Esra Okutan

62

1960'ların karşı kültür hareketinin simgelerinden, günümüzün en etkili ve saygın sanatçılarından Leonard Cohen, geçtiğimiz aylarda Filmekimi'nde gösterilen 'I'm Your Man' ile ülkemize konuk oldu. Efsane müzisyeni canlı olarak izleyebilmek ise en büyük dileğimiz.

adamım leonard cohen....

Leonard Cohen Polonya asıllı orta sınıf Yahudi bir ailenin oğlu olarak 1934'de Quebec Montreal'de doğdu. Babası Nathan Cohen, Montreal'in önemli bir giyim mağzasının sahibi idi ve Leonard dokuz yaşındayken öldü. Ailesi dine bağlıydı ve başpapaz Aaron'un soyundan geldiklerine inanıyorlardı. İlk gençlik yıllarında gitar çalmayı öğrendi ve haliyle 'Buckskin Boys' adında bir country – folk grubu kurdu. Babası ona, finansal sıkıntılara düşmeden istediği gibi edebi tutkularının peşinden gidecek kadar gelir bırakmıştı.

Babasını idolleştiren Cohen, onun ölümü ile büyük bir depresyona girdi. O günlerde yasal sayılan bazı uyuşturucular kullanmaya başlayan Cohen, uyuşturucunun, insanlığın en belirgin özelliği olan iki yüzlülük ve kendini aldatmaya karşı bilincini uyardığını düşünüyordu. Bu fikirler o yıllardan itibaren şarkılarında rastlanan önde gelen temalardan oldu. Şarkılara ve şiire olan merakını miras aldığı annesi Masha Cohen, 1978 yılında öldü. Cohen'in depresyonu 90'lı yılların sonuna kadar bir şekilde devam etti.

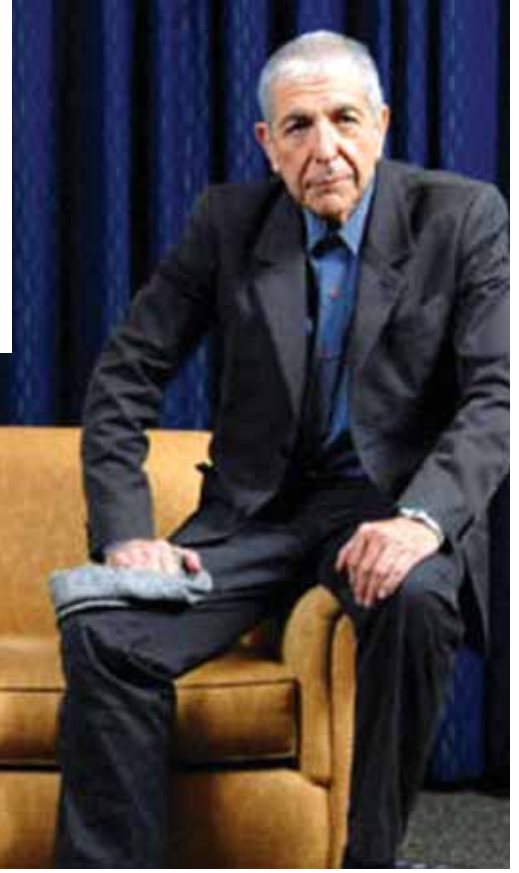
BİR ŞAİR OLARAK GELİŞİMİ

1951 yılında McGill Üniversitesi'ne başlayan Leonard Cohen hem münazara kulübünün başkanıydı hem de şair olarak kariyer yapmaya başlamıştı. İlk şiir kitabı 'Let Us Compare Mythologies' (1956) henüz mezun olmadan basıldı. 'The Spice-Box of Earth' (1961) özellikle Kanada'da onu şiir ortamlarının tanınan bir ismi haline getirdi. Cohen, edebi tutkularını çok ciddi çalışmalara çevirdi. 1960'lı yıllar boyunca şiir ve kurmaca yazın üzerinde çalıştı ve genç bir adam olmasına rağmen münzevi ortamlarda yaşamayı tercih etti. Bir Yunan adası olan Hydra'ya yerleştikten sonra şiir koleksiyonu olan 'Flowers For Hitler' (1964) ve romanları 'The Favorite Game' (1963), 'Beautiful Losers'ı (1966) yayımladı. 'The Favourite Game', kim olduğunu, yazarak keşfeden genç bir adam üzerine otobiyografik bir 'bildungsroman'dı. 'Beautiful Losers' ise tam tersi, erken post modern edebiyat tarzında, başlıca karakterleri, kutusal ve dünyevi, din ve cinselliği birleştirerek lirik bir dille çözümleyen bir 'anti-bildungsroman'dı. 'Beautiful

Leonard Cohen'in 1966'da yazdığı romanı "Beautiful Losers" 1960'ların en iyi edebi romanlarından sayılıyor.

1960'lı yıllar boyunca şiir ve kurmaca yazın üzerinde çalışan Cohen, genç bir adam olmasına rağmen münzevi ortamlarda yaşamayı tercih etti. Bir Yunan adası olan Hydra'ya yerleşip şiir ve roman yazdı.

Losers', o yıllarda, belirgin cinsel içeriği ile Kanadalı eleştirmenlerde çok yaratsa da bugün 1960'ların en iyi edebi romanlarından biri sayılıyor.

MÜZİK

1967 yılında Leonard Cohen, folk müzikte söz yazarı ve şarkıcı olarak kariyer yapmak üzere ABD'ye döndü. 'Suzanne' adlı parçası Judy Collins'ın seslendirmesiyle hit oldu ve Cohen, birkaç folk festivalinde çaldıktan sonra Billie Holiday, Bob Dylan, Bruce Springsteen gibi isimleri keşfeden Columbia Records temsilcisi John H. Hammond tarafından keşfedildi. 1967'de yayımlanan ilk albüm 'Songs of Leonard Cohen' (1967) ticari başarı elde etmek için fazla karanlık bir albümdü ama folk müzik meraklıları tarafından büyük itibar gördü. Albüm, bir yıl boyunca listelerde kaldığı İngiltere'de kült isim haline geldi. İlk albümü, 'Songs from a Room' (1969), 'Songs Of Love & Hate' (1971), 'Live Songs' (1973) ve 'New Skin for the Old Ceremony' (1974) takip etti. 1960'ların sonunda ve 70'lerin başında Cohen ABD, Kanada ve Avrupa'da turnelere çıktı. 1973'de İsrail'e giden Leonard Cohen, Yom Kippur savaşı sırasında ordu karargahlarında sahneye çıktı. 1974'lerde pianist/düzenlemeci

John Lissauer ile başlayan işbirliği, uluslararası eleştirmenler tarafından çok beğenilen ama hiçbir zaman kayıta yakalanamayan bir sound ortaya çıkardı. Bu dönemde Cohen sık sık şarkıcı Jennifer Warnes'ı yanına alarak turneye çıktı. Warnes, Cohen'in sonraki albümlerinin de demirbaşı haline geldi ve 1987 yılında 'Famous Blue Raincoat' adlı Cohen şarkılarından oluşan bir albüm yayınladı.

Cohen 1978 yılında 'Death of a Ladies' Man' albümünü yayımladı. Albümün prodüksiyonunu 'ses duvarı tekniği'nin (Pop müziğin kalın enstrümantasyon katmanlarıyla desteklenmesi) mucidi Phil Spector üstlenmişti. Bu teknik Cohen'in minimalist enstrümantasyonundan çok farklıydı. Albümün ortaya çıkması çok zor oldu.

Spector söylenildiğine göre albümü gizli stüdyo oturumlarında miksledi. Spector'un kendisini tabanca çekerek tehdit ettiğini söyleyen Leonard Cohen ortaya çıkan albüm için de 'grotesk' ama 'virtüözel' tanımını kullanmıştı. 1979 yılında Cohen daha geleneksel bir albümle geri döndü: 'Recent Songs'. Prodüktörlüğünü Cohen'in kendisinin ve Henri Lewy'nin (Joni Mitchell'ın ses mühendisi) üstlendiği albüm bir caz – füzyon grubundan performanslar ve oriental enstrümanlar içeriyordu (ud, çingene kemanı ve mandolin).

1994 yılındaki turnenin ardından Cohen, Los Angeles'daki bir budist manastırına çekildi.

2001 yılında Cohen 'Recent Songs'un en iyi albümü olduğunu ilan ederek 1979 yılındaki turne kayıtlarını 'Field Commander Cohen: Tour of 1979' adıyla yayımladı.

1984 yılında Cohen, 'Various Positions' adlı albümü yayınladı. Ama Columbia plak şirketi, şarkıcının popülaritesinin düştüğü ABD'de albümü yayımlamaktan vazgeçti (Kariyeri boyunca Cohen'in müziği Avrupa ve Kanada'da ABD'de olduğundan daha iyi satmıştır.) 1986'da 'Miami Vice' dizisinin 'French Twist' adlı bölümünde konuk sanatçı olarak rol aldı. 1987 yılında Jennifer Warnes'in saygı albümü 'Famous Blue Raincoat', Cohen'in kariyerini ABD'de yeniden inşa etmesine yardım etti. Bir sonraki sene, müziğinde büyük değişiklik yaptığı 'I'm Your Man' adlı albümünü yayımladı. Synthesizerlar albümü ele geçirmişti ve Cohen'in sözleri daha fazla toplumsal eleştiri ve kara mizah içeriyordu. Bu 'Songs of Leonard Cohen' den sonra en popüler albümü oldu. 'First We Take Manhattan' ve albüme adını veren parça 'I'm Your Man' Cohen'in en gözde şarkıları arasına girdiler. "Everybody Knows" (Sharon Robinson ile birlikte yazılan) adlı parçanın 1990 tarihli 'Pump Up the Volume' adlı filmde kullanılması Cohen'in müziğini, daha genç bir dinleyici kitlesiyle tanıştırdı. 1992 yılında yine itibar gören bir çalışma olan 'The Future' yayımlandı. 'The Future' o zamana kadar yayımladığı en politik albüm oldu. Albümden üç parça "Waiting for the Miracle", "The Future" ve "Anthem", tartışmalı film 'Katil Doğanlar'da (Natural Born Killers)

kullanıldı.

Albüme adını veren parçada Cohen, 1992'de Los Angeles'da yaşanan ırkçı saldırılara tepki olarak politik ve sosyal çöküşün yaklaştığını dile getiriyordu: "Geleceği gördüm kardeşim: Cinayet." (I've seen the future, brother: It is murder). "Democracy" adlı şarkıda Cohen, Amerika'yı eleştiriyor ama yine de sevdiğini söylüyordu: "Bu ülkeyi seviyorum. Ama olan bitene dayanamıyorum" (I love the country but I can't stand the scene.). Kendi politik görüşünü ise şöyle tanımlıyordu: "Ne solcuyum, ne sağcı. Sadece evde oturuyorum ve bu çaresiz küçük ekranda kayboluyorum."

"The Future"da dinsel, kişisel ve politik olarak 'zamanın sonuna', salaş bir bardan atılan yaşlı bir adamın gözünden bakıyordu. Albümden ayrıca çok sevilen ve sık sık sözleri alıntılanan "Anthem" parçası da yer alıyordu. 1994 yılında 'The Future' albümünün promosyon turnesinin ardından Cohen, Los Angeles'taki 'Mount Baldy Zen Center'a çekildi. 1996 yılında Rinzi Budist

1967'de yayımlanan ilk albüm 'Songs of Leonard Cohen' (1967) ticari başarı elde etmek için fazla karanlık bir albümdü ama folk müzik meraklıları tarafından büyük itibar gördü. Albüm, bir yıl boyunca listelerde kaldığı İngiltere'de kült isim haline geldi.

I'm Your Man filminden sahneler

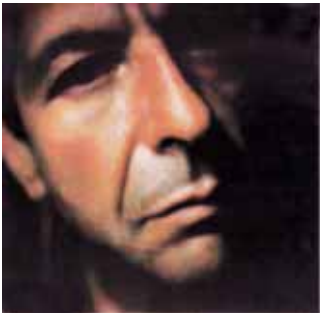
rahibi statüsüne ulaştı ve Dharma ismi olarak 'Jikan' (Sessiz) adını aldı. 1999 senesinde Mount Baldy'den ayrıldı. 2001 yılında 'Ten New Songs' ile müziğe döndü. Prodüksiyon ve bestelerde Sharon Robinson'un büyük etkisinin olduğu albüm, ölüm, ayrılık gibi kişisel kayıpların kabulünü romantik olarak işliyordu. 'Ten New Songs' Leonard Cohen'in en melankolik albümü olarak tarihe geçti.

Ekim 2004 tarihinde caz şarkıcısı (ve sevgilisi) Anjani Thomas, ile birlikte 'Dear Heather' albümünü çıkardı. Sharon Robinson yine de üç şarkıda yer aldı. Bir önceki albüm ne kadar depresif ise bu da o kadar hafifti. 'Dear Heather'ın eğlenceli ve muzip hali Cohen'in değişen ruh halinin de bir kanıtı idi. Kendisiyle yapılan röportajlarda depresyonunun son yıllarda azaldığını, bunu da yaşlılığın getirdiği nerolojik değişimlere bağlandığını söylüyordu. Cohen'in en deneysel albümü sayılan 'Dear Heather', stili ile Cohen hayranlarının tepkisine neden oldu. Cohen ise bu albümün bir karalama defteri, bir tür arayış olarak görülmesi gerektiğini, daha oturmuş şeklinin hemen ardından çıkacağını söylüyordu. Ama eski menajeri ile arasında yaşanan hukuk savaşı bu planları dondurdu. Sözlerini Anjani ile birlikte yazdıkları 'Blue Alert, Mayıs 2006'da yayımlandı ve olumlu eleştiriler aldı. Albümdeki

şarkılar eleştirilenlere göre, Cohen'in kadın olarak reenkarne olmuş halini andıran Anjani tarafından seslendiriliyordu. Dolayısıyla Cohen, albümde tek bir nota bile söylememesine rağmen sesi albüme sinmiş gibiydi. Albümde Cohen'in 1961 yılında yayımlanan 'The Spice-Box of Earth' kitabında yer alan "As the mist leaves no scar," adlı şiirin müzikal versiyonu yer alıyordu.

Cohen'in yeni çizim ve şiir kitabı 'Book Of Longing', 2006 Mayıs ayında yayımlandı. Mart ayında, Kanada'daki yayımcısı internet üzerinden başvuran ilk 1500 kişiye imzalı birer kopya vereceğini açıklayınca tüm kitaplar bir iki saat içinde tükendi. Kitap kısa zamanda Kanada'daki bestseller listelerinde en üst sıraya yerleşti. 13 Mayıs'ta Leonard Cohen 13 yıldır ilk kez halkın karşına çıkarak bir kitabevindeki imza gününe katıldı. 3000 kişinin geldiği imza günü nedeniyle kitapçının bulunduğu semtte sokaklar trafiğe kapandı. Cohen burada, 'Barenaked Ladies' grubu ve Ron Sexsmith ile birlikte en sevilen şarkılarından iki tanesini, "So Long, Marianne" ve "Hey, That's No Way To Say Goodbye"ı seslendirdi. Cohen önümüzdeki aylarda bir turne planlıyor. Bu arada eski menajeri Kelley Lynch'in kendisini dolandırdığını söyleyen Cohen, emekliliği için

Leonard Cohen'in şarkılarında karşımıza çıkan temalar aşk, seks, din, depresyon ve müziğin kendisidir. Bazen muğlak olsa da politik mesajlar da içerir. Aşk ve seks popüler müziğin en sık rastlanan temalarıdır. Cohen'in bir romancı ve şair olarak altyapısı bu konulara alışılmadık bir duyarlılıkla yaklaşmasını sağlar.

Genel inanın aksine en sevilen şarkılarından olan 'Suzanne', çocuklarının annesi Suzanne Elrod'a değil Quebec'li heykeltıraş Armand Vaillancourt'un karısı Suzanne Verdal'e yazılmıştır.

ayırdığı 5 milyon \$'lık hesapta sadece 150.000 \$ kaldığı belirtiyor. Mart 2006'da Lynch'e karşı açtığı davada 9 milyon \$ tazminat kazanan Leonard Cohen'in hala bu parayı Lynch'den alamadığı belirtiliyor.

ÖZEL HAYAT

Leonard Cohen hiçbir zaman evlenmedi. 1960'lı yıllarda Hydra'da kaldığı günlerde İskandinav romancı Axel Jensen ve Göran Tunström ile tanışan Cohen, onlar boşandıktan sonra Axel'in karısı Marianne Jensen ile yaşadı. "So Long, Marianne" adlı şarkı Marianne Jensen'e yazılmıştır. Sanatçının Suzanne Elrod'dan 1972 yılında 'Adam' adlı bir oğlu, 1974 yılında da Lorca adında bir kızı oldu. Adam Cohen 1990'ların ortasında söz yazarı – şarkıcı olarak kendi kariyerine başladı. Genel inanın aksine en sevilen şarkılarından olan 'Suzanne', çocuklarının annesi Suzanne Elrod'a değil Quebec'li heykeltıraş Armand Vaillancourt'un karısı Suzanne Verdal'e yazılmıştır. 1990'larda Leonard Cohen aktris Rebecca De Mornay ile nişanlanmıştır. Şimdilerde Anhani Thomas ile yaşamakta ve çalışmakta.

ŞARKILARIN TEMALARI

Leonard Cohen'in şarkılarında karşımıza çıkan temalar aşk, seks, din, depresyon ve müziğin kendisidir. Bazen muğlak olsa da politik mesajlar da içerir. Aşk ve seks popüler müziğin en sık rastlanan temalarıdır. Cohen'in bir romancı ve şair olarak altyapısı bu konulara alışılmadık bir duyarlılıkla yaklaşmasını sağlar. Geniş bir dinleyici kitlesine ilk ulaşan parçası olan "Suzanne" aşk şarkısı ile meditasyon arasında bir yerdedir. "Famous Blue Raincoat" karısının onu en yakın arkadaşı ile birlik-

Çalışmalar

Albümler:

- Songs of Leonard Cohen (1967)
- Songs from a Room (1969)
- Songs of Love and Hate (1971)
- Live Songs (1973)
- New Skin for the Old Ceremony (1974)
- Death of a Ladies' Man (1977)
- Recent Songs (1979)
- Various Positions (1984)
- I'm Your Man (1988)
- The Future (1992)
- Cohen Live: Leonard Cohen in Concert (1994)
- Field Commander Cohen: Tour of 1979 (2001)
- Ten New Songs (2001)
- Dear Heather (2004)
- Blue Alert (2006) (şarkı sözü yazarı- prodüktör)

Derleme albümler

- The Best of Leonard Cohen (1975)
- More Best of Leonard Cohen (1997) (Yeni iki parçayla)
- The Essential Leonard Cohen (2002), double CD

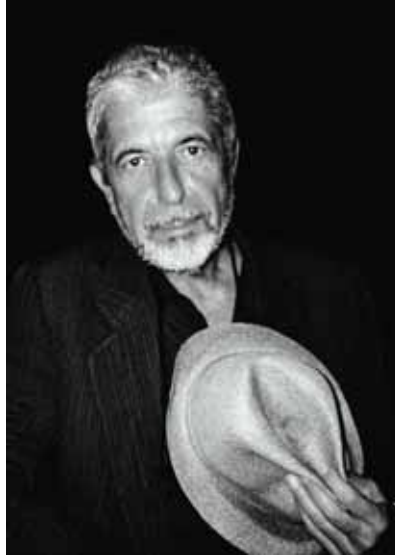
Kitaplar:

- Let Us Compare Mythologies (şiir) 1956
- The Spice-Box of Earth (şiir) 1961
- The Favourite Game (roman) 1963
- Flowers for Hitler (şiir) 1964
- Beautiful Losers (roman) 1966
- Parasites of Heaven (şiir) 1966
- Selected Poems 1956–1968 (şiir) 1968
- The Energy of Slaves (şiir) 1972
- Death of a Lady's Man (şiir ve düzyazı) 1978
- Book of Mercy (düzyazı, şiir, mezmur) 1984
- Stranger Music (Seçilmiş şiirler ve şarkılar) 1993
- Book of Longing (Şiir, düzyazı, çizimler) 2006

Sosyal adalet de şarkılarında yine öne çıkan temalardandır. Özellikle son yıllarda tutucu politikalara karşı solcu bir tutum göstermiştir. 'Democracy' adlı şarkısında ABD'nin bir demokrasi olmadığından dem vurur. Gerek bir Fransız direniş şarkısı olan 'The Partisan'ı seslendirmesi gerek kendi parçası "The Old Revolution"dan anlaşılacağı gibi tüm müzik kariyeri boyunca ezilenlerin yanında olmuştur.

te aldattığı bir adamın bakış açısına göre yazılmıştır. Mektup şeklinde olan parça bu yakın arkadaşına hitaben yazılmıştır "Sanırım seni özlüyorum / Ve seni affediyorum/ Bil ki düşmanın uyuyor / ve karısı artık özgür". "Everybody Knows", AIDS gerçeğinden bahseder, "Chelsea Hotel" ise Janis Joplin ile yaşanan bir gecelik aşkı çok da duygusal olmayan bir şekilde konu alır. Leonard Cohen'in şarkıları, Yahudi kökleriyle de ilgilidir. Bu en çok "Story of Isaac" ile, melodisi ve sözleri, Rosh Hashanah'daki 11. yüzyıl komünyon şiiri 'Unetaneh Tokef'i hatırlatan "Who by Fire"da öne çıkar. Daha muğlak Yahudi ve Hristiyan temaları 'Various Positions' adlı albümde kendisini hissettirir.

Hayatının büyük bir kısmında depresyon geçiren Cohen, depresyon ve intihar üzerine de birçok şarkı yazmıştır. "Seems So Long Ago, Nancy" , "One of Us Cannot Be Wrong"; "Dress Rehearsal Rag" intiharla ilgilidir. "Please Don't Pass Me By" ve "Tonight Will Be Fine" ise depresyon kokan şarkılardandır. Cohen'in aynı zamanda Müslüm Gürses'in bir şekilde muadili olduğu düşünülebilir lakin bir eleştirmen albümlerinin yanında bir de jilet verilmesini önermiştir. "Hallelujah", "Tower of Song", "A Singer Must Die" ve "Jazz Police" ise müziği konu alan şarkılarından. Sosyal adalet de şarkılarında

yine öne çıkan temalardandır. Özellikle son yıllarda tutucu politikalara karşı solcu bir tutum göstermiştir. 'Democracy' adlı şarkısında ABD'nin bir demokrasi olmadığından dem vurur. Cohen'de sık rastlanan diğer bir tema da 'savaş'tır. "Field Commander Cohen"de metaforik olarak kendini Küba'da Fidel Castro ile muhabbet eden bir asker olarak hayal eder. Gerçekten de 1961 yılında ABD – Küba arasında büyük gerilimler yaşanırken Che Guevara stili sakalı ve üniformasıyla Küba'da yaşıyordu.

1973'de Kudüs'e giden Cohen, İsrail Mısır savaşı sırasında askerlere moral vermek üzere cepheye gitmiştir. Söylentiye göre burada ateş hattında o zaman general olan Ariel Sharon ile de konyak içmiştir. Yaralı ve esir düşman askerlerin içinde buldukları şartlardan hayal kırıklığına uğrayan ve savaşın nedeni ile ilgili olarak da başından beri tarafsız kalan Cohen sonunda orayı terketmiştir. Ama hemen arkasından, iki tarafın askerlerine adadığı "Love Love Love," parçasını yazmıştır.

Gerek bir Fransız direniş şarkısı olan 'The Partisan'ı seslendirmesi gerek kendi parçası "The Old Revolution"dan anlaşılacağı gibi tüm müzik kariyeri boyunca ezilenlerin yanında olmuştur. Cohen politik ve sosyal konuları içeren şarkılarda karamsarlıkla, alayı ve kibarca kabullenmeyi harmanlar.

Hayatının büyük bir kısmında depresyon geçiren Cohen, depresyon ve intihar üzerine de birçok şarkı yazmıştır. "Seems So Long Ago, Nancy" , "One of Us Cannot Be Wrong"; "Dress Rehearsal Rag" intiharla ilgilidir. "Please Don't Pass Me By" ve "Tonight Will Be Fine" ise yine depresyon kokan şarkılardandır.

suat sayın aramızdan ayrıldı

Birçok ünlü ses sanatçısının hocası ve unutulmaz şarkıların bestekarı Suat Sayın 74 yaşında hayata veda etti. Suat Sayın bir süredir Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hematoloji Servisi'nde kanser tedavisi görüyordu.

Türk Sanat Müziği'nin "İntizar", "Artık Sevmeyeceğim", "Sevemez Kimse Seni", "Akşam Olur Gizli Ağlarım", "Söyleyin Yıldızlara", "Sen Gençliğimin Katilisin", "Seninle Bir Gece" ve "Zalimin Zulmü Varsa" gibi klasikleşmiş pek çok şarkısına imza atan ünlü besteci Suat Sayın, 74 yaşında İstanbul'da yaşamını yitirdi.

580'e yakın bestesi bulunan Sayın, Fatih'te 1932'de dünyaya geldi. Müziğe 12 yaşında ut çalarak başladı. Vefa Lisesi mezun olduktan sonra 1952'de Ankara Radyosu'nda udi

olarak görev yaptı. 1966 Yılında ilk bestesi "Gözlerimin Yaşını Silemiyorum" ile gönüllerde taht kuran Suat Sayın daha sonra yüzlerce besteye imza atarak müzik severlerin gönlünde unutulmaz bir yere sahip oldu.

Ziya Taşkent, İsmet Nedim, Kutlu Payaslı, Yıldırım Gürses, Mustafa Seyran gibi stajyer sanatçılara nota, usul ve makam dersleri verdi. Sayın'ın özel ders verdiği sanatçılar arasında Sevim Çağlayan, Behiye Aksoy, Sevim Tanürek, Neşe Karaböcek ve Sevim Şengül de yer aldı.

Sevemez Kimse Seni

Sevemez kimse seni
Benim sevdiğim kadar
Sevgilim sen olmasan
Yaşamak neye yarar

Hergün seni düşünür
Heran seni yaşarım
Seni sevmekden değil
Kaybetmekden korkarım

Birgün beni unuttur
Başkalarına bakma
Birazcık sevgin varsa
Beni yalnız bırakma

Hergün seni düşünür
Heran seni yaşarım
Seni sevmekden değil
Kaybetmekden korkarım

İntizar

Sakin bir söz söyleme
yüzüme bakma sakın,
Sesini duyan olur sana
göz koyan olur,

Düşmanımdır seni kim
bulursa cana yakın,
Anam bile okşasa benim
bağrım taş olur,

Dilerim Tanrıdan ki
sana açık kucaklar,
Bir daha kapanmadan
kara toprakla dolsun,

Anmasınlar adını can
anan dudaklar,
Sana benim gözümle
bakan gözler kör olsun.

unutulmayacak bir DİVA

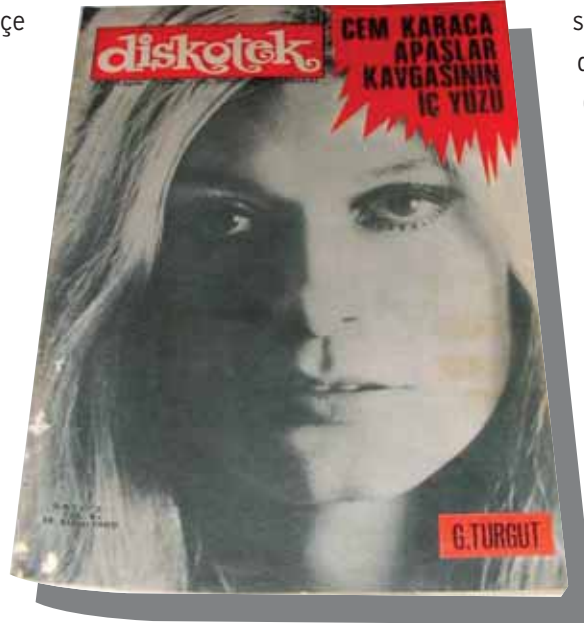
‘Türk popunun en güzel yüzü’ olarak kabul edilen Gönül Turgut’un aranje edilmiş türkülerle başlayıp “Telefondayım Yine”, “Üzüntüyü Bırak”, “O Yaz Gecesi”, “Aşk Sende Buldum” gibi şarkılarla zirveye çıkan müzik macerası, şarkıcının evlenip müziği bırakmasıyla kısa sürmüştü.

“Işıkları karartılmış salonda dansedenler yerlerine oturmuşlardı. Kahkahalar sigara dumanlarına karışıyordu. Pistin kenarındaki piyanonun başına genç bir adam geçti. Parmakları bir müddet tuşlar üzerinde dolaştı. Sonra genç ve güzel bir kadını mikrofona davet etti. ‘Şimdi’ dedi, ‘size genç şantöz Gönül Turgut’u takdim ediyoruz.’ Salon önce alkışlara boğuldu. Az sonra alkışlar ve konuşmalar kesildi. Mikrofonda romantik bir parçanın sözleri, orkestranın eşliğinde salona yayılıyordu.”

Ses dergisinin 1962 yılında yayınlanan sayılarından biri, Gönül Turgut’u böyle başlayan bir yazı ile okurlarına tanıtıyor. Türkçe pop henüz başlamamış bile. Fecri Ebcioğlu, bir çığır açacak olan “Bak Bir Varmış Bir Yokmuş”u henüz yazmış; ama tek örnek bu şarkı. Sahnelerde Ayten Alpman, Rüçhan Çamay, Erol Büyükburç, Gönül Yazar, Tülay German fırtına gibi esiyor ama henüz kimse Türkçe söylemiyor. Çoğunlukla caz söyleniyor... Repertuarına birkaç popüler şarkı almak isteyenler de, İtalyanca, Fransızca ya da İspanyolca şarkıları tercih ediyorlar. Henüz

1962’nin başlarındayız. Daha yalnızca “Bak Bir Varmış...” var sahnede. Çok kalmadan, Tülay German “Burçak Tarlası”nı aranje edip söyleyecek, Erol Büyükburç “Ağlarım”ı besteleyecek ve Balkan Festivali’ydi, Altın Mikrofon’du derken, Türk popu kıyamet gibi her tarafı saracaktı... Henüz Ajda Pekkan yok, henüz Berkant yok, Kamuran Akkor yok, Sezen Cumhuri Önal yok... Ama Gönül Turgut var... Ülkemizin efsanevi yorumcularından biridir o. Tıpkı Sevinç Tevs, Ayten Alpman, Tülay German, Erol Büyükburç ve Alpay gibi; Türkçe popun

resmi başlangıcından bile daha önce sahnelerimizde fırtına gibi esmişlerden. Ses’in muhabiri Gönül Turgut’u Çayhane’de seyredip yazmış bu yazıyı. Çayhane de dönemin önemli kulüplerinden biri. Gönül Turgut’un Şerif Yüzbaşıoğlu, Celal Bozsoy ve Şevket Uğurluel orkestraları ile başlayan şarkıcılık yaşamı Çayhane’nin mukavelesi ile tamamen değişecektir. O gece Gönül Turgut’un ikinci şarkısı “kivrak bir İspanyol melodisi”ymiş... “Pist bir anda orkestraya ayak uyduran çiftlerle” dolmuşmuş... Gelin biz ‘çift’lerin, orkestraya

Rahbani Kardeşler’den Fecri Ebcioğlu’nun Türkçeleştirdiği “Birazcık Yüz Ver”, ritmi ve hızı ile dönem standartlarının çok çok üzerinde bir alt yapıya sahip “O Yaz Gecesi” ve Sevinç Tevs’in 1968 yılında Atina’daki Apollonia Şarkı Yarışması’nda seslendirdiği Selmi Andak şarkısı “Ve Ben Yalnız”... Bu şarkılar, özellikle sonuncusu Turgut’un bir ‘diva’ olarak genel kabul görmesini sağlayacaktı.

Mary Hopkin'in "Those Were The Days" adlı, bütün dünyayı sallamış şarkısının çok sayıdaki Türkçe versiyonundan birisi olan "Üzüntüyü Bırak...", Semiramis Pekkan'ın "Bu Ne Biçim Hayat"ı ile birlikte "Those Were..." liginde tepeye kurulacak ve liderliği uzun bir süre kimselere bırakmayacaktır.

zar zor uydurdukları ritmlerini bozmalarına sebep olmayalım, aradan çekilelim ve sanatçımızın 45'lik macerasına bir göz atalım.

BURAM BURAM POP KOKAN TÜRKÜLER

Gönül Turgut, ilk plaklarını Kadri Ünalın Orkestrası ile yapar. "Aranje edilmiş türkü" nün çok şey, hatta her şey demek olduğu o yıllarda, Turgut, Başar Tamer ile birlikte Ünalın Orkestrası'nın 'ses'idir. "Makaram Sarı Bağlar", "Yavuz Geliyor Yavuz" ve diğer türküler, (bir slogan kullanarak söylersek) "buram buram pop" kokarak çıkarlar karşımıza. Ardından da kendi kanatlarıyla uçmaya başlar Gönül Turgut. Yıl 1967'dir, pop alanında her şey bir anda hızlanmış ve Gönül Turgut, bir çırpıda kendisini Philips firmasının çatısı altında bulmuştur. "Uzat Artık Elini/Kim İçin Ne İçin" adlı plak, hem Turgut'a hem de aranje edilmiş türkülerden yavaş yavaş sıkılmaya başlamış dinleyiciye ilaç gibi gelir. Dünyanın en muhteşem ses renklerinden birine sahip olan Turgut, son derece orta halli iki yabancı şarkıyı havalara kaldırmış, "Sevmem Sevmem" ve "Telefondayım Yine" ise bir sonraki adım olur. "Telefondayım Yine", yalnızca Gönül Turgut için değil, bütün bir popüler müzik tarihimiz için önemli bir 'işaret fişegi' olacaktır. Yeşilçam'ın yetkin isimlerinden İlham Filmer, (Ajda Pekkan'ın "Boş Sokak" ve Alpay'ın "Sen İstedin" adlı şarkılarıyla birlikte) "Telefondayım Yine"ye bir klip çekecek ve daha dünya-

Yeşilçam'ın yetkin isimlerinden İlham Filmer, "Telefondayım Yine"ye bir klip çekecek ve daha dünyanın herhangi bir köşesinde "şarkılara görsel karşılık bulma" fikri akıl edilememişken bile bunu gerçekleştirecek ve tarihe geçecektir.

nın herhangi bir köşesinde "şarkılara görsel karşılık bulma" fikri akıl edilememişken bile bunu gerçekleştirecek ve tarihe geçecektir. Yıllar sonra, "Fecri Ebcioğlu'nun evinde çekildi o şarkının filmi..." diyecektir Gönül Turgut, 'klip' demeyerek, 'film' demeye devam ederek; "amaç neydi tam hatırlamıyorum; sanıyorum plakların reklamını yaptırmak niyetiyle çekilmişlerdi, sinemalarda filmlerden önce gösterileceklerdi..." 'Türk popunun en güzel yüzü' olarak kabul edilen Gönül Turgut'un, bir 'Yeni Dalga' filminden fırlamış gibi duran siyah-beyaz görüntüleri ile örülü "Telefondayım Yine" klipi (ya da filmi) sonrasında Turgut en büyük hit şarkısını söyleyecektir; "Üzüntüyü Bırak Yaşamaya Bak". Mary Hopkin'in "Those Were The Days" adlı, bütün dünyayı sallamış şarkısının çok sayıdaki Türkçe versiyonundan birisi olan "Üzüntüyü Bırak...", Semiramis Pekkan'ın "Bu Ne Biçim Hayat"ı ile birlikte "Those Were..." liginde tepeye kurulacak ve liderliği uzun bir süre kimselere bırakmayacaktır.

O müziğe tutkun hatta aşık birisidir ama bir çocuk sahibi olmayı da her şeyden ama her şeyden daha çok istemektedir. Bu uğurda gerekirse bütün müzikal kariyerini bile feda edecektir. Eder de. Güzeller güzeli Turgut, Mehmet Üstünkaya ile evlenmesinden hemen sonra Türk popundan çekilecektir.

Ardından da Gönül Turgut'u Gönül Turgut yapan diğer şarkılar gelecektir: Rahbani Kardeşler'den

Fecri Ebcioğlu'nun Türkçeleştirdiği "Birazcık Yüz Ver", ritmi ve hızı ile dönem standartlarının çok çok üzerinde bir alt yapıya sahip "O Yaz Gecesi" ve Sevinç Tevs'in 1968 yılında Atina'daki Apollonia Şarkı Yarışması'nda seslendirdiği Selmi Andak şarkısı "Ve Ben Yalnız"... Bu şarkılar, özellikle sonucusu Turgut'un bir 'diva' olarak genel kabul görmesini sağlayacaktır.

Sağlamasına sağlayacaktır ama Gönül Turgut bu plak sonrası hayatını değiştirmeye de karar verecektir. O müziğe tutkun hatta aşık birisidir ama bir çocuk sahibi olmayı da her şeyden ama her şeyden daha çok istemektedir. Bu uğurda gerekirse bütün müzikal kariyerini bile feda edecektir. Eder de. Güzeller güzeli Turgut,

Mehmet Üstünkaya ile evlenmesinden hemen sonra Türk popundan çekilecektir. 'İlelebet' bir çekilmedir bu; kızı büyüdükten ve kendi ayakları üzerinde sıkıca durabildikten sonra bile Turgut popüler müziğe herhangi bir biçimde dönmeyi düşünmeyecektir.

Gözü arkada kalmamıştır çünkü. Kısacık bir zaman dilimine onlarca şarkı sığdırmış, her yaptığı ile kendini sevdirmiştir ve bu kadarı onun için yetmiş-artmıştır.

Odeon'un "Bak Bir Varmış" serisi ile, genç kuşaklar da, nihayet bu benzersiz sesi duyma imkanına kavuştu. Vefakar Dani Grunberg, bu seri ile Türk popunu kanat-

landıran birçok ismi yeniden bize hatırlattı ve bu isimlerden biri de Gönül Turgut'tu. Serinin birincisinde "Üzüntüyü Bırak...", ikincisinde "Telefondayım Yine" ve üçüncüsünde "Aşkı Sende Buldum"u dinledik Turgut'tan... Bugün üç, yarın on üç... Turgut, 'dijital çağ'a da uyum sağladı nasılsa.

Hem Turgut'un sesine bir kere bile kulak vermek ona hayran olmak, bağlanıp kalmak için yeterlidir zaten. Böyle bir ses dünyaya kırk yılda bir gelir; her kulak veren de ilk bunu görür, bunu düşünür.

soul ve funk müziğin babası james brown öldü.

Zatürree teşhisiyle hastaneye kaldırılan 73 yaşındaki efsanevi şarkıcı 25 Aralık 2006 sabahı yaşamını yitirdi. 'I Feel Good', 'Living in America', 'Like A Sex Machine', gibi klasikleriyle soul ve funk müziğin babası sayılan James Brown, 12 Temmuz gecesi İstanbul Parkorman'da sahne almış ve unutulmayacak bir gösteri ile sevenlerine 'veda' etmişti. Brown, verdiği konserde, dev orkestrası ve dans grubuyla hayranlarına büyüleyici sahne şovları sergilemişti.

Fotoğraf: Sinan Kesgin

SANSASYONEL BİR HAYATI OLDU

Ailenin tek çocuğu olan James Brown, 1933 yılında Güney Caroline'da Barnwell'de dünyaya geldi. Dört yaşında annesiyle babasının ayrılması üzerine teyzesinin yanına yerleşen Brown, ABD'de son 50 yılda müziğe damgasını vuran Elvis Presley ve Bob Dylan gibi sanatçılar arasında yer alıyordu.

Bir neslin idolleştirdiği ve örnek aldığı Brown'ın dansı Mick Jagger ve Michael Jackson gibi şarkıcılara esin kaynağı oldu.

David Bowie'nin "Fame"i, Prince'in "Kiss"i ve George Clinton'ın "Atomic Dog"u açıkça, "Out of Sight", "Sex Machine", "I Got You (I Feel Good)" ve "Say It Out Loud - I'm Black and I'm Proud" gibi hitlere imza atan James Brown'un ritimlerine dayanıyordu.

Şarkı sözleri, ünlü rapçiler Fat Boys, Ice-T ve Public Enemy tarafından kullanılan Brown, küçük yaşta silahlı soyguna karıştığı, çocukluğu ve gençliğini geçirdiği Georgia'da Bobby Byrd ile tanıştı ve Byrd'ün daha sonra adını Famous Flames olarak değiştiren grubu Gospel Starlighters müzik hayatına başladı.

1965'te "Papa's Got a Brand New Bag" ile en iyi R&B şarkısı, 1987'de "Living In America" R&B dalında en iyi şarkıcı, 1992 yılında ömürboyu başarı dalında Grammy kazanan James Brown, 1950'leri sallayan ilk hit şarkısı "Please, Please, Please" ile çıkış yaptı. Hakkındaki alkol ve uyuşturucu kullandığı iddiaları, üçüncü eşi Adrienne'e vurduğu suçlaması ışıltılı yaşamındaki lekeler olarak görülen Brown, kendisini şov dünyasının en çalışkan adamı olarak tanımlıyordu.

İsveç Besteciler Birliği'nin (SKAP) yönetim kurulu başkanlığını yürüten ve Stokholm'deki KTH Royal Institute of Technology akademisyenlerinden olan Dr. Roger Wallis, Bilgi Üniversitesi'nde, 'Müzik Sektöründe Dijital Haklar' konulu bir konferans verdi

profesör roger wallis:

“telif hakları sistemi bireysel internet kullanıcısının desteğini almazsa çöker”

İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde 2006 – 2007 akademik yılında eğitim vermeye başlayan Kültür Yönetimi Bölümü, sektörün uluslararası platformda tanınmış profesyonellerini ve akademisyenlerini konuk ediyor. Bölüm, 9 Kasım 2006 Perşembe günü Müzik Endüstrisi ve Yönetimi dersi kapsamında Stokholm'deki KTH Royal Institute of Technology akademisyenlerinden Dr. Roger Wallis'in "Müzik Sektöründe Dijital Haklar" başlıklı konferansına ev sahipliği yaptı. Müzik yönetimi, telif hakları rejimi ve bilgi toplumu alanlarında uzman olan Dr. Wallis, İsveç Besteciler Birliği'nin (SKAP) yönetim kurulu başkanlığını da yürütüyor.

Dr. Roger Wallis, konferansta, dijital dünyada telif hakları (IPR) ve rekabet; AB'nin kültür ürünleri ve kültürel çeşitliliği ile ilgili olarak ithalat/ihracat konularını ele aldı. Ve dijital müzik dünyasının geleceği hakkında öngörülerde bulundu. Dr. Roger Wallis'in son derece aydınlatıcı ve zihin açıcı tespitlerinden bir özet hazırladık.

“ VAROLAN TEKNOLOJİLER İNTERNET TEKNOLOJİSİNE DİRENİYOR ”

Ben müzik endüstrisindeki diğer insanlar gibi dosya indirmenin (download) ve dosya paylaşımının (file sharing) korunmuş bir şey olduğunu ve yasaklanması gerektiğini düşünmüyorum. Tersine bu faaliyetlerin müzik tüketimini ve dolayısıyla gelirleri arttırdığı kanaatindeyim. Biraz tarihe dönecek olursak gramofon icat edildiğinde pianola yapımcıları gramofon kullanımını yasaklamaya çalışmışlardı. 1920'lerin başında radyo icat olunduğunda Amerika'daki müzik yapımcıları Kongre'ye başvurarak radyolarda şarkı çalınmasını yasaklamaya çalışmışlardı. Çünkü radyonun

müzik endüstrisini yok edeceğini düşünüyorlardı. Televizyon icat olunduğunda film endüstrisi buna diremişti. Aynı şekilde VHS kasetler çıktığında Supreme Court'a başvurarak bunları yasaklamaya çalışmışlardı. Bu zincirin son halkası olarak bireyden bireye (peer to peer; P2P) dosya paylaşımı yapan Napster'ın kapanmasını sayabiliriz. Geçmişe baktığımızda varolan teknolojinin yeni teknolojiyi her zaman durdurmaya çalıştığını görüyoruz. Napster'ın kapanmasının müzik endüstrisinin yaptığı en büyük stratejik hata olduğunu düşünüyorum. Napster harika bir fikirdi. Peer to peer paylaşım çok efektif bir dağıtım modeli. Yine geçmişe bakarsak önce yasaklanmaya çalışılan VHS kasetler sonradan şov dünyasının en büyük gelir kapısı oldu. Peer to peer paylaşım da müzik endüstrisine büyük katkıda bulunacak bir yöntem iken bunu yasaklamaya çalışmak gerçekten zekice değil. Zaten dikkat ederseniz şirketler, önce yasaklamaya çalıştıkları teknolojiye adapte olmak için zaman kazanıyor sonra da bu teknolojiyi sömürüyor.

“ MP3 İNDİRENLERİN HEPSİ BELEŞÇİ DEĞİL ”

Yasaklanmaya çalışılan P2P kullanıma bir göz atalım. Bu konuda yaptığımız çalışmalar sonucunda 3 tür P2P kullanıcı olduğunu tespit ettik.

– **Freeriders (belafıçılar)** : Bu kişiler önceleri de radyolardan kasetlere müzik çeken, hemen hemen hiç CD almayan, nadiren konser bileti alan kişiler.

– **Samples**: (araştırmacılar) P2P ağlarını yeni müzik keşfetmek için kullananlar. Sık sık CD alıyorlar, yasal yollardan şarkı indiriyorlar (mesela iTunes'tan) ve konserlere gidiyorlar. Film yükleyenler de, yüklemeyenlere göre

Dijital teknolojinin varolan endüstride neden olduğu iki türlü duygu var. Korku ve kontrol. Birincisi, her şarkının sınırsız sayıda kopya edilip anında dünyaya dağılacağı korkusu. Ve bunun yanında aynı teknolojiyi kullanarak dijital içeriğin kim tarafından, nerede, ne sıklıkta, ne zaman tüketildiğini kontrol etme ve tüketici davranışlarını yönlendirme hırsı.

daha fazla sinema bileti alan kişiler.

– **Squirrels**: (teknoloji meraklıları) İçerikten çok teknoloji ile ilgilenenler. Sürekli büyük miktarda datayı (müzik, film) daha hızlı ve kaliteli şekilde yüklemenin yollarını arıyorlar. Bu kullanıcılar yeni teknolojilerin keşfedilmesi için yaşamsal önemde olan kişiler.

“ P2P KULLANIMIN MÜZİK ENDÜSTRİSİNE ZARARI DEĞİL KATKILARI VAR ”

P2P kullanımının müzik endüstrisine etkilerine göz atacak olursak.

- Büyük plak şirketlerinin CD satışlarındaki düşüşün P2P kullanım nedeniyle olduğu şeklindeki iddiaları bilimsel olarak kanıtlanmadı.
- Diğer yandan internet kullanımının konser bileti satışlarını arttırdığı yönünde kayda değer kanıtlar bulunuyor.
- Endüstrinin yasal online alternatifler geliştirmekte geç kalması P2P kullanımı tetikledi.
- Tüketici davranışları ve trendleri P2P ortamlarında, ana dalga medya aktivitelerine (radyo /TV) göre çok daha belirgin şekilde izlenebiliyor. Bu da büyük şirketlerin doğru şarkıcılara ve şarkıcılara yatırım yaparak büyük paralar kazanmalarını sağlıyor. Örneğin bir albümde hangi şarkının hit olacağını, internette yapılan download'ları gözlemleyerek anlıyor ve bu şekilde doğru şarkıya promosyon yapıyorlar.
- Büyük medya şirketleri dışında yeni şirket ve işleyiş modelleri doğuyor.

“ MÜZİK ENDÜSTRİSİNİN İNTERNET TEKNOLOJİLERİNE TEPKİLERİ NELER? ”

Varolan endüstrinin tepkileri ise şöyle özetlenebilir:

- Büyük lobiler oluşturmak. (WIPO, Washington, Brüksel, WTO).
- P2P teknoloji şirketlerini dava etmek. Bu teknolojileri illegal ilan ettirmeye çalışmak.
- WIPO 96 ve AB telif hakları direktifini, dosya paylaşımını yasa dışı hale getirmek için kullanmak.
- Bireysel kullanıcıları dava etmek.

■ İnterneti yeni tür spamlarla (bozuk dosyalarla) doldurmak. Büyük plak şirketleri 25 milyar bozuk şarkı dosyasını internete boşalttılar. Kazaa'nın kapanma sebeplerinden biri budur.

■ Konserlerden pay almak için sanatçılarla yapılan anlaşmaları yenilemek.

■ P2P paylaşımının yasal olmasını beklerken bir yandan da eski şarkıların (back catalogue) yayın haklarını almak. Çünkü dosya paylaşımında sadece hit olan 10 – 20 parça değil çok daha geniş yelpaze dahilinde şarkılar kullanılıyor.

“ DİJİTAL TEKNOLOJİ ENDÜSTRİNİN KORKU VE HİRS MEKANİZMALARINI HAREKETE GEÇİRİYOR ”

Dijital teknolojinin varolan endüstride neden olduğu iki türlü duygu var. Korku ve kontrol. Birincisi, her şarkının sınırsız sayıda kopya edilip anında dünyaya dağılacağı korkusu. Diğer bir deyişle kontrolü kaybetme korkusu. Ve bunun yanında aynı teknolojiyi kullanarak dijital içeriğin kim tarafından, nerede, ne sıklıkta, ne zaman tüketildiğini kontrol etme ve tüketici davranışlarını yönlendirme hırsı. Örneğin Sony – BMG, CD'lere bir software yerleştirme başlamıştı.(Sony – BMG Root Kit davası) CD'yi hard diskinize kaydettiğinizde bu software aktive olup durumu Sony'e bildiriyordu. Software'i hard diskinizden atmaya çalıştığınızda da hard disc'i çökertiyordu. Elbette bu hiç hoş bir durum değil. Bir mühendis tarafından tesadüfen keşfedilen bu software yüzünden Sony- BMG dava edildi.

“ P2P KULLANIM KONUSUNDA İKİ SENARYO MEVCUT: ”

1. P2P network'leri arasında içerik paylaşımı yeni bir lisanslama anlaşmasıyla yasal hale getirilecek. Ya da
2. Telifli ürünlerin, tüketiciler tarafından nasıl kullanılıp kullanılmayacağını daha fazla kontrol etme çabası, toplum tarafından telif haklarının anlaşılmasını ve itibar görmesini olumsuz etkileyecek.

Telif hakları konusunda denetimleri artırmak gelirleri yükselttiği gibi harcamaları da yükseltecektir. Bir noktada polislik etmenin neden olduğu harcamalar gelirleri geçmekte. Davalar, dosya paylaşımını azaltmadığı gibi (Ocak 2006'da, 2005 yılına göre % 14 arttı) kazanılan paralar hukuk bürolarına ve idari harcamalara gitti ve sanatçılara ve bestecilere hiçbir şey kalmadı. Endüstrinin kontrol etme güdüsü, tüketicinin satın aldığı bir malı istediği gibi kullanma hakkını suistimal etmemeli. Satın aldığınız bir CD'nin bir kopyasını arabanıza koymak isteyebilirsiniz ama kopyalanamayan CD'ler bunu engelliyor.

“ TELİF HAKLARINDAKİ DENGESİZLİK BÜYÜYOR ”

1990'ların ortasında telif haklarının korunması ama bunun yeni iş modellerini engellemeyecek şekilde yapılması öngörülüyordu. 2000'lerin ortalarına gelindiğinde ise içerik sahiplerinin tüketici haklarını dengelemesi bekleniyor. Yani korumanın yerini 'fair use' (telif haklarını ödmeden başkasına ait ürünün kullanım şartları) almış durumda. Hukuk sistemi büyük içerik sahiplerini (plak şirketleri) koruyacak şekilde düzenlenmiş. Teknoloji ise tüketicilerin bu kuralların etrafından dolaşmalarını sağlıyor. Yeni iş modelleri, yeni teknolojinin hukuksal usullerle uyumadığını gösteriyor. Tüm bunlar yaratıcılığın kurban edilmesine neden olabilir.

“ BÜYÜK ŞİRKETLER KAZANIYOR. ESER SAHİPLERİNİN ELİNE HİÇBİR ŞEY GEÇMİYOR. ”

Çok yeni bir gelişme, birçok klbin yer aldığı YouTube'un Google tarafından satın alınmasıydı. Ama bilinmeyen şu ki: Universal, WEA, ve Sony – BMG, YouTube'u dava açmakla tehdit ediyorlardı. Google'un YouTube'ü satın alacağını öğrenince dava açmak yerine şirketin hisselerinden istediler. Google, YouTube'u satın aldığı anda ise havadan 150 milyon dolar kazanmış oldular. Tabii ki eser sahiplerine hiçbir şey verilmedi.

MÜZİK ENDÜSTRİSİNE ÖNERİLER:

- Politikacılar şu dengelere dikkat etmelidir:
- İçerik hakları korunurken diğer yanda yeni iş modellerinin ortaya çıkmasına olanak verilmeli
- İçerik hakları korunurken diğer yandan yeni fikirler ve yaratıcılık teşvik edilmeli.
- Kişisel kullanıcıların dijital alandaki hakları ve özgürlükleri gözetilirken diğer yandan büyük küresel şirketlere karşı telif hakları korunmalı.

MÜZİK YARATIMI VE AVRUPA'YA KATKILARI:

i2010 raporuna göre Dünyadaki müzik eserleri sahipleri meslek birliklerinin gelirlerinin % 60'ı Avrupa'dan (3.9 milyar Avro), % 23'ü (1.5 milyar Avro) ise ABD'den geliyor. Diğer yandan Avrupa % 22 ödüyor ve % 12 kazanıyor. ABD ise %7 ödüyor ve %23 kazanıyor.

Ortada çok ciddi bir ticaret dengesizliği görülüyor. Besteciler yaratıcı bir mecra, kültürel çeşitlilik, ekonomik potansiyel için yaşamsal bir mecra sunuyor. i2010 büyük şirketlerin talepleri yerine yaratıcı endüstrilerin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmalı. Unutulmamalı ki her geçen gün bireysel içerikler hazırlanıyor ve tüketiciye ulaşıyor.

İLERİYE DÖNÜK SENARYOLAR:

- Çok önemli bir yol ayrımında bulunuyoruz. Ya telif hakları yasaları gelişmekte olan teknolojilere, yurttaşların yaratıcılıklarına ve talep edilen interaktiviteye adapte olacak ya da telif hakları sistemi toplumun desteğini alamadığı için çökecek.

veya

- P2P network ağlarıyla gerçekleşen dosya paylaşımı (mp3'ler örneğin) basit bir lisanslama sistemine oturtularak yasal hale gelecek. Böylece tüketiciler içerik paylaşabilecekler. Paylaşılan içeriğin gelirleri mümkün olan en iyi tariflere göre toplanıp eser sahiplerine dağıtılacak. Bireysel kullanıcıların aktivitelerini casusluk yaparak kontrol altında tutmaya çalışan sistemler kullanıcılar tarafından reddedilecek.

veya

- Telif hakları kavramı sadece güçlü içerik sahiplerinin (Uluslararası plak şirketleri) aynı içerik üzerinden sürekli daha fazla para kazanmasını sağlayan bir sistem haline gelecek. Ve tüketiciye sunulan içerik çeşitliliğinden yoksun kalacak. Telif hakları sistemi yaratıcılığı destelemekten çok kontrol sistemi haline gelecek ve yaratıcılara (eser sahipleri) plak şirketlerinin insafına göre ödenek verilecek.

Ocak-Şubat 2007

<p>15 Ocak Pazartesi</p> <p>Chick Corea Lütfi Kırdar UKSS İstanbul 21:00</p> <p>Ayla Dikmen Gecesi Babylon 21:30</p>	<p>18 Ocak Perşembe</p> <p>Hüsnü Onaran Akbank Sanat 19:00</p> <p>Ali & Aysun Kocatepe Beşiktaş Kültür Merkezi 21:00</p>	<p>20 Ocak Cumartesi</p> <p>Leman Sam Caddebostan Kültür Merkezi 20:30</p> <p>Grup Seksendört Rock House - Ortaköy 22:00</p>	<p>24 Ocak Çarşamba</p> <p>Dmitri Alexeev & Nikolai Demidenko İş Sanat Kültür Merkezi 20:00</p> <p>Akbank Oda Orkestrası Caddebostan Kültür Merkezi 20:00</p>
<p>16 Ocak Salı</p> <p>Buzuki Orhan Osman Beyoğlu Hayal Kahvesi 21:30</p>		<p>21 Ocak Pazar</p> <p>Cem Duruöz Gitar Resitali CRR Konser Salonu 20:30</p>	<p>Tolga Tüzün Galata Perform 20:00</p> <p>Köçekçeler CRR Konser Salonu 20:30</p>
<p>17 Ocak Çarşamba</p> <p>Sevda Şarkılarını Birlikte Söyleyelim İş Sanat Kültür Merkezi 20:00</p> <p>Radyo Eksen 7. Yaş Partisi Helldorado Konseri Yeni Melek Gösteri Merkezi 20:00</p> <p>Borusan İstanbul Filarmoni Ork. - Gülsin Onay Lütfi Kırdar UKSS 20:00</p> <p>Bülent Ortaçgil Balans Music & Performance Hall 21:00</p>	<p>19 Ocak Cuma</p> <p>Nazan Öncel @ İstanbul Lütfi Kırdar UKSS 20:00</p> <p>Cem Adrian Ankara Saklıkent 20:00</p> <p>Chuck Berry Hilton Convention Center 21:00</p> <p>Dolapdere Big Gang Balans Music & Performance Hall 22:00</p>	<p>22 Ocak Pazartesi</p> <p>Ayşe Tütüncü Piyano Perkusyon Grubu Beyoğlu Hayal Kahvesi 21:30</p>	<p>25 Ocak Perşembe</p> <p>MAVİSAKAL Balans Music & Performance Hall 21:00</p> <p>Burhan Öçal & Trakya All Stars / Smadj Babylon 21:30</p>
			<p>26 Ocak Cuma</p> <p>Ferhat Göçer & Sunay Akın Anatolia Gösteri Merkezi 21:00</p> <p>Gotan Project Tophane-i Amire 21:30</p>

<p>27 Ocak Cumartesi 80'ler Parti Vol.3 / DJ Şener Çetin Studio Live Teknik 21:30 Aylin Aslım Rock House - Ortaköy 22:00</p>	 <p>emreaydın afili yalnızlık</p>	<p>7 Şubat Çarşamba Amsterdam Sinfonietta CRR Konser Salonu 20:30</p>	<p>10 Şubat Cumartesi Sezen Aksu Bostancı Gösteri Merkezi 21:00 Talvin Singh - DJ Set - (Hindistan / İngiltere) Garajistanbul 21:00</p>
<p>28 Ocak Pazar Emre Aydın İzmir Atatürk Kültür Merkezi 18:00 Ahmet Adnan Saygun'un 100. Doğum yılı Anısına CRR Konser Salonu 20:30</p>	<p>30 Ocak Salı Dreamer Beyoğlu Hayal Kahvesi 21:30</p>	<p>9 Şubat Cuma Bonnie "Prince" Billy CRR Konser Salonu 20:30</p>	<p>17 Şubat Cumartesi Hermitage Oda Orkestrası CRR Konser Salonu 20:30 Nazan Öncel @ Ankara 20:00 Anatolia Showland - Ankara</p>
	<p>31 Ocak Çarşamba Sabih Cangil Balans Music & Performance Hall 21:00 Yeni Türkü Beyoğlu Hayal Kahvesi 21:30</p>		<p>21 Şubat Çarşamba Françoise Groben Viyolonsel Resitali CRR Konser Salonu 20:30</p>
<p>29 Ocak Pazartesi Quartet Muartet & Sibel Köse Beyoğlu Hayal Kahvesi 21:30</p>	<p>3 Şubat Cumartesi Funda Arar Bostancı Gösteri Merkezi 21:00</p>	<p>28 Şubat Çarşamba Camerata Saygun Oda Orkestrası CRR Konser Salonu 20:30</p>	

Ahmet Ertegün'ü kaybettik

Müzik dünyasının efsanesi, Ahmet Ertegün, Üsküdar'da ailesinin kurduğu Özbekler Tekkesi'ne defnedildi. Amerikan müzik sanatı ve sanayiine yarım yüzyıldır damgasını vuran Ahmet Ertegün 31 Temmuz 1923 yılında Diplomat Münir Nurettin Ertegün ve Hayrunisa Rüstem'in ikinci oğlu olarak İstanbul'da dünyaya geldi. Babasının, Ertegün 12 yaşındayken Washington'a Türkiye Büyükelçisi olarak atanmasıyla birlikte Amerika'ya taşındılar. Müzisyen olan annesi Hayrunisa Rüstem sayesinde küçük yaştan itibaren müzikle ilgilendi. Annesi ona 14 yaşındayken Cootie Williams'ın "West and Blues" albümünü ve onu çalabileceği bir plak makinası aldı. Ahmet Ertegün'ü blues ve caz müziğinin ustalarıyla tanıştıran ağabeyi Nesuhi Ertegün oldu. Çok gençken Fransa'nın yüksek entelektüel hayatına giren ağabeyi Nesuhi, Paris'te Sorbonne'da tahsil gördü. O günlerde Paris'te yaşayan Türk entelektüeller arasında Abidin Dino ve Fikret Mualla, ağabey Ertegün'ün çok yakın dostlarıydı. Amerika'da zencilerle beyazların ayrı yaşadıkları dönemlerde Fransa'ya kaçan zenci cazcılar arasında Coleman Hawkins, Benny Carter, Bill Coleman gibi isimler vardı. Ağabeyi ile birlikte caz dinlemeye giden Ahmet Ertegün'de bu müzik çok büyük bir heyecan yarattı ve Amerika'ya döndüğünde plak toplamaya başladı. Ağabeyi ile birlikte topladıkları 15-20 bin plaklık koleksiyonları ile zamanla tanınmaya başladılar. St. John's Üniversitesi'nde felsefe eğitimi gören Ahmet Ertegün 21 yaşında iken babası Münir Bey vefat edince ağabeyi Nasuhi Ertegün ile birlikte Amerika'da kalarak müzik dünyasının zirvesine doğru uzanan yolculuğuna devam etti. İki kardeş birlikte Atlantik Müzik'i kurdular. 1947'de Atlantic Records albümlerini çıkarmaya başladı. İlk olarak Atlantik Mü-

29 Ekim'de New York'ta Rolling Stones konseri sırasında ayağının kayması sonucu düşerek başını vuran ve komaya giren Ahmet Ertegün 83 yaşında hayata veda etti.

zik stüdyolarında 21 Kasım 1947'de Harlemaies'in "The Rose of the Rio Grande" albümü kaydedildi. 1949 yılının Nisan ayında çıkarılan Stick McGhee'in "Drinkin' Wine Sop-Dee-0-Dee" albümü, 1 milyondan fazla satışı ile Atlantis'in ilk hiti oldu. 1955 yılında Elvis Presley'e kontrat imzalaması için 25 bin dolar teklif edildi, ancak kontrat RCA'ya satıldı. Ray Charles, Aretha Franklin, The Modern Jazz Quartet, Bobby Darin gibi isimlere kasetler yapan Ertegün, The Rolling Stones, Led Zeppelin, Cream, Genesis gibi isimleri de üne kavuşturdu. Craig David, Phil Collins, Jewel, Metallica, James Blunt gibi başarılı müzisyenleri bünyesinde

bulunduran şirket, kısa zamanda dünyanın en önemli plak şirketlerinden biri haline geldi. New York'ta 10 bin dolar borçla kurulan küçük bir plak şirketinin bir dünya devi olacağını kimse tahmin edemezdi. İsmi okyanustan alan müzik endüstrisi devi Atlantic Records'ın şu an yaklaşık 155 tane sanatçısı var.

Ertegün, Amerikalı ünlü caz yorumcusu Ray Charles'ın 1952-1959 yılları arasında seslendirdiği kayıtlardan derlenen "Pure Genius: The Complete Atlantic Recordings" adlı koleksiyonun yapımcısı olarak, "En İyi Tarihi Albüm" kategorisinde Grammy müzik ödülleri aday gösterildi. Daha önce 3 farklı alanda Grammy Ödülü kazanmış olan Ertegün, 2006 Grammy Ödül Töreni'nde "ICON" adı verilen Onur Ödülü'ne layık görüldü. Bu ödül, müzik dünyasına emeği geçen kişiler için ilk kez verilmeye başlandı.

Cumhuriyetle yaşıt olan Ertegün, yaşamının büyük kısmını Türkiye dışında geçirmesine rağmen, hep Türkiye'nin tanıtımı için çalıştı. Hem Türkiye'ye, Amerika'dan yatırım getirmek, hem de Türkiye'ye yatırım yapmak isteyenlere yardımcı olan Ertegün, medyada da büyük işlere imza attı.